

Torsdagen den 23 februari

Kl. 12.00–17.17

§ 1 Justering av protokoll

Protokollet för den 2 februari justerades.

§ 2 Avsägelse

Förste vice talmannen meddelade att *Maria Malmer Stenergard* (M) avsagt sig uppdraget som suppleant i civilutskottet.

Kammaren biföll denna avsägelse.

§ 3 Anmälan om kompletteringsval

Förste vice talmannen meddelade att Moderaternas riksdagsgrupp anmält *Lars Beckman* som suppleant i civilutskottet.

Förste vice talmannen förklarade vald till

suppleant i civilutskottet

Lars Beckman (M)

§ 4 Meddelande om aktuell debatt om tryggheten i Sverige

Förste vice talmannen meddelade att på begäran av Moderaternas riksdagsgrupp skulle en aktuell debatt om tryggheten i Sverige anordnas *fre-
dagen den 17 mars kl. 11.00*.

Den inkomna skrivelsen hade följande lydelse:

Begäran om aktuell debatt – trygghetskrisen i Sverige

Riksdagen bör i enlighet med 6 kap. 23 § riksdagsordningen kalla till särskild debatt med anledning av den akuta trygghetskrisen i Sverige.

Igår, den 6 februari, sprängdes en polischefs bil i Täby. Nyligen råna-
des en ambulans på väg att hjälpa en person i nöd i Örebro. Allt oftare sker
attacker såsom stenkastning, hot och skadegörelse mot polis, brandkår och

ambulans. Det är attacker mot centrala samhällsfunktioner som finns till för vår trygghet och säkerhet.

De senaste dagarnas händelser visar att trygghetskrisen i Sverige är akut. Det är ytterst allvarligt när hot och våld riktas mot polis och andra som arbetar för att vi ska vara trygga. Det riskerar att skada allmänhetens förtroende för vår trygghet och det är en oacceptabel utveckling som måste brytas.

Otryggheten i Sverige ökar. Brottsförebyggande rådets trygghetsundersökning visar att allt fler känner sig otrygga. Var tredje kvinna känner sig otrygg på kvällen i sitt eget bostadsområde. Kriminella gäng tar över bostadsområden. Hot och våld mot blåljuspersonal är vardag. Samtidigt ser vi en poliskris som breder ut sig över landet och en polisledning och regering som är oförmögen att ta krisen på allvar.

Vi begär därför en aktuell debatt i riksdagen om vikten av att bryta den akuta trygghetskrisen i Sverige med anledning av den senaste veckans attacker mot polis och ambulans.

Stockholm den 7 februari

Anna Kinberg Batra

Partiledare (M)

§ 5 Anmälan om subsidiaritetsprövningar

Förste vice talmannen anmälde att utdrag ur följande protokoll i ärenden om subsidiaritetsprövning av EU-förslag hade kommit in:
prot. 2016/17:16 för torsdagen den 16 februari från justitieutskottet och
prot. 2016/17:20 för tisdagen den 21 februari från civilutskottet.

§ 6 Anmälan om fördröjt svar på interpellation

Följande skrivelse hade kommit in:

Interpellation 2016/17:303

Till riksdagen

Interpellation 2016/17:303 Sverige och USA:s drönarkrig
av Stig Henriksson (V)

Interpellationen kommer att besvaras fredagen den 17 mars 2017.

Skälet till dröjsmålet är resa och tidigare inbokade engagemang.

Stockholm den 21 februari 2017

Utrikesdepartementet

Margot Wallström (S)

Enligt uppdrag

Ylva Mannervik

Tf. expeditionschef

Följande dokument hänvisades till utskott:

Proposition

2016/17:106 till socialutskottet

Redogörelser

2016/17:PN1, RS1 och VPN1 till konstitutionsutskottet

Motioner

2016/17:3612, 3617 och 3619 till försvarsutskottet

2016/17:3613 till miljö- och jordbruksutskottet

2016/17:3611 till miljö- och jordbruksutskottet

§ 8 Kommunala frågor

Kommunala frågor

Finansutskottets betänkande 2016/17:FiU26

Kommunala frågor

föredrogs.

Anf. 1 NIKLAS KARLSSON (S):

Herr talman! Velfärd frigör människor ur den ekonomiska underordningens nödsvång. Man blir inte beroende av egna ekonomiska tillgångar för att få del av skola, vård och omsorg. Man måste inte ge upp stora delar av sitt eget liv för att ta hand om närstående som behöver sådana tjänster och inte kan köpa dem på marknaden.

Vård, skola och omsorg är viktiga för människors möjligheter i livet. Livschanserna blir mindre när de inte finns. Det stämmer inte, som en del olyckskorpar vill hävda, att skattefinansierad velfärdspolitik inskränker och passiviserar. Det verkligt frihetsinskränkande och det verkligt passiviserande är vanmakten att inte kunna göra några egna val utan hela tiden vara underkastad ett ekonomiskt nödsvång eller underordnad andras behov eller andras intressen.

Därför handlar i grunden velfärdspolitiken om både jämlikhet och frihet. I den ligger också att lyfta fram den betydelse Sveriges kommuner och landsting har och vikten av att ge dem förutsättningar att klara sina uppgifter inom velfärdspolitiken. De resurser som vi alla bidrar med till gemensamma angelägenheter som skola, vård och omsorg ska också användas till detta.

Låt oss för ett ögonblick stanna upp, herr talman, och reflektera över den utveckling eller den marknadsiering vi har sett av vår gemensamma velfärd. När beslutet om att tillåta privata företag i velfärden fattades på 90-talet var tanken att valfriheten skulle öka. Genom att öppna för företag, föreningar, kooperativ och andra former av aktörer var tanken att erbjuda olika pedagogiska metoder i skolan och andra inriktningar inom velfärden. Med flera alternativ skulle medborgarna få valfrihet genom tillgång till en mångfald av olika verksamhetsinriktningar.

Herr talman! Detta är en mycket sympatisk tanke, men de senaste årens erfarenheter visar något helt annat. Velfärden har utvecklats till en marknad där medborgaren har blivit kund. Vinsthets och vinstjakt har blivit

drivkraft. Även om det på en del områden finns exempel på många alternativ har reformen inte lett till den stora mångfald i utbud som var tanken när den infördes. De icke vinstdrivande aktörerna är i stort desamma i antal nu som de var när reformen genomfördes. Det är framför allt privata vinstdrivande aktiebolag som ökat kraftigt på bekostnad av andra. Småföretag, föräldra- och personalkooperativ och andra mindre aktörer köps upp i ökad omfattning och tas över av koncernbolag. Det leder till en likriktning där företag med ett visst vård- eller skolkoncept tar över allt större delar av välfärden. Vad de nya aktörerna erbjuder är ofta samma tjänster som kommunen. Valfriheten har därför kommit att bestå av ett val mellan olika varumärken snarare än av ett val av innehåll i tjänst.

Herr talman! Även den tidigare borgerliga regeringen påpekade redan i direktiven till en så kallad ägarprövningsutredning att en utveckling mot ett fåtal större bolag som dominerar marknaden är problematisk om den innebär att mångfalden och därigenom valfriheten begränsas.

Moderatledaren Fredrik Reinfeldts regering insåg att en fortsatt utveckling mot allt större vinstsyftande aktörer riskerar att leda till en allt större likriktning med minskad mångfald och minskad valfrihet för brukarna.

För den som verkligen tror på mångfald och reell valfrihet torde slutsatsen vara enkel. Utvecklingen med stora, växande koncerner som lägger under sig mindre, ofta ideella, aktörer måste brytas. En ordning där idéburna och mindre aktörer som inte primärt driver sin verksamhet i syfte att göra vinst måste lyftas fram och ges en större roll. Vinstsyftet som drivkraft styr helt enkelt verksamheten fel. Till och med brittiska Tories, norska Høyre och den danska högern använder numera Sverige som ett avskräckande exempel. Långtgående privatiseringsreformer bidrar till en nedmontering av kvalitet och likvärdighet, läraryrkets sjunkande status samt ett fritt val i kunskapsresultat. Det är, herr talman, inte rimligt att det i dag finns tydligare regler för att driva en korvkiosk än för privata utförare inom social barn- och ungdomsvård.

Privatiseringsivern har eldats på av ideologiska skäl och av besparingskrav. Naivt försöker man gå en genväg för att minska kostnaderna för välfärden. Men det är en farlig kombination. Mindre resurser samt privatisering och avreglering utan kontroll har satt tydliga spår i den svenska välfärden. Den linjen har företrätts mer av ideologisk trosvisshet som beslutsunderlag än fakta, erfarenhet och förnuft.

Herr talman! Om vi lyssnar på svenska folket märker vi att det finns en genuin och djup upprördhet över bristerna och vinstuttagen i välfärden i hela befolkningen. Även en majoritet av de borgerliga väljarna vill i dag begränsa vinsterna i välfärden. En borgerlig ledarsida har uttryckt följande: "Sverige har förvandlats till en experimentverkstad för välfärdstjänster. Och utfallet har inte blivit det som dess upphovsmän drömde om. I stället för eldsjälur har vi fått riskkapitalbolag. Avknoppningarna blev i många fall miljonvinster i privata fickor. Skandalerna har avlöst varandra."

Herr talman! Retoriskt skulle man kunna fråga: Om det är effektivt att låta riskkapitalbolag driva skolor i vinstsyfte, varför är då Sverige ensamt om det?

Herr talman! När medborgarna möter välfärden måste de leva i förvisningen om att det är de och deras anhörigas bästa som alltid ofrånkomligen står i centrum, inte siffror i en resultaträkning eller storleken på vinstuttag. Det torde vara huvuduppgift, varken mer eller mindre.

Därför är det viktigt med en reglering av hur de offentliga medlen får användas dels för att ge bättre förutsättningar för framväxten av valfrihet för medborgarna där de kan påverka verksamhetens innehåll, dels för att ge förutsättningar till olika alternativa verksamheter att ta del av. Så får vi verklig mångfald samtidigt som vi garanterar kvalitet och kan utveckla verksamheterna genom att våra gemensamma resurser stannar i den gemensamma välfärden.

(Applåder)

Anf. 2 DENNIS DIOUKAREV (SD):

Herr talman! Jag ska föredra Sverigedemokraternas motion 2909 *Internationellt verksamma kommunala bolag*, som handlar om hur dessa ska kunna agera mer affärsmässigt.

I dag omfattas all kommunal verksamhet av de kommunalrättsliga principerna om självkostnad, lokalisering, likställighet och allmänintresse. I praktiken gäller samma principer även för sådan verksamhet som bedrivs inom kommunalt ägda bolag, det vill säga att de inte får användas för att snedvrider konkurrensen på den svenska marknaden.

I grund och botten får förstås dessa principer anses ha vällovliga syften, men i dagens globaliserade värld kan de tyvärr försvåra möjligheterna för vissa kommunala bolag att på bästa sätt tillvarata sina respektive huvudmäns och i förlängningen medborgarnas intressen.

Särskilt tydligt blir detta för de bolag som verkar på internationellt konkurrensutsatta marknader såsom mäss- och eventmarknaden, där bland andra offentligt ägda utländska bolag inte alltid behöver agera utifrån liknande principer utan kan vara mindre begränsade i sina marknadsmässiga ställningstaganden. Det kan i sin tur medföra betydande konkurrensnackdelar för motsvarande svenska bolag vad gäller att till exempel attrahera internationella kunder, artister, tillställningar och dylikt.

För att konkretisera problemställningen kan jag exemplifiera med ett semifiktivt svenskt kommunalt mässbolag som konkurrerar med bland annat ett tyskt offentligt bolag om att få anordna en prestigefull årligt återkommande mäsas för viss typ av maskinutrustning.

Medan det tyska bolaget kan öppna filialer på strategiskt viktiga marknader utomlands och ordna systemmässor och kanske till och med direkt konkurrerande event i Sverige för att stärka sin marknadsposition, erbjuda attraktiva stordriftsfördelar och undergräva motståndet får det svenska bolaget kanske främst förlita sig på mer sedvanliga marknadsföringsaktiviteter och sitt goda renommé.

Det här räcker säkerligen långt i sig men innebär likväl att man har avsevärt färre verktyg att tillgå för att möta utmaningen. I förlängningen riskeras inte endast den aktuella verksamheten utan även betydande kundunderlag för anknuten såväl offentlig som privat verksamhet i andra branscher såsom transport- och hotell- och restaurangnäringen för kommuninvånarna och Sverige i stort.

Prot. 2016/17:73
23 februari

Kommunala frågor

En del svenska aktörer, vilka ibland företräder betydande offentliga intressen, kringgår dessa begränsningar genom att organisera sig som stiftelser med allt vad det kan innebära i form av minskad offentlig insyn i verksamheten. Men på vissa områden finns redan i dag väl motiverade undantag från till exempel lokaliseringsprincipen på den nationella marknaden, inte minst för kommunala energibolag. Det borde sålunda finnas både motiv och möjlighet att försöka underlätta för kommunala bolag som utsätts för internationell konkurrens att hävda sig på marknaden genom att tillåta dem att göra ställningstaganden och fatta beslut som är än mer marknadsmässiga.

Rådande förutsättningar för de aktuella verksamheterna bör därför ses över och förslag på erforderliga åtgärder och regelförändringar utredas för att presenteras senast under nästkommande riksmöte.

Jag yrkar bifall till Sverigedemokraternas reservation 2.

Anf. 3 NIKLAS KARLSSON (S) replik:

Herr talman! I dag diskuterar vi kommunala frågor. Det är ett ganska vitt och brett område, där det finns många motioner inom många ämnesområden.

Det som helt har upptagit debatten den senaste tiden och som det också är fokus på de kommande veckorna är den utredning som Ilmar Reepalu har kommit med om hur vi ska se på privata företag som tar ut stora vinster i välfärden.

Här har regeringen och regeringens samarbetspartier varit tydliga. Huvudprincipen borde rimligen vara att det som vi gemensamt avstår till gemensamma resurser och angelägenheter också ska användas till det.

För ett antal år sedan hade Sverigedemokraterna en liknande uppfattning. Men under resan i riksdagen, där man har fått ett avgörande inflytande i många frågor, har man bytt fot. Detta kan man spekulera om. Jag har mina teorier. Men det är egentligen inte det intressanta. Det intressanta är vad som är skälet.

Nu ägnar vi oss åt en debatt i riksdagens kammare som handlar oerhört mycket om principer, om värderingar, om hur vi ser på pengar och marknadsvärde och framför allt om hur vi ser på människovärde.

I Sverigedemokraternas anförande nämner man inte detta över huvud taget. Man talar om någonting annat.

Jag vill därför gärna veta: Vad är Sverigedemokraternas uppfattning? Varför har ni bytt fot, och varför är det viktigt att man ska få tjäna stora pengar på barn, unga, gamla och sjuka, pengar som kan delas ut till riskkapitalbolag i skatteparadis i stället för att de resurserna stannar i välfärden så att vi kan höja kvaliteten och göra det bättre för vanligt folk i vårt land? (Applåder)

Anf. 4 DENNIS DIOUKAREV (SD) replik:

Herr talman! Att alla ska tvingas göra exakt samma sak i exakt samma utsträckning gör det definitivt inte bättre för vanligt folk.

Familjer, sambor, ensamstående, gamla och unga, stadsbor och landsbygdsbor har alla olika förutsättningar. Därför behövs det också en mångfald av aktörer i välfärden som kan tillmötesgå deras olika behov.

Vi har hela tiden, från dag ett, varit tydliga med att vi vill värna den valfrihet och konkurrens som finns i dag. Det ska finnas tydliga och höga kvalitetskrav för såväl privata som offentliga alternativ.

Hur förbättrar vi kvaliteten för såväl offentlig som privat verksamhet? Är det genom kvalitetssäkring, kontroller och uppföljning, eller är det genom att förbjuda lönsamhet? Det är här debatten bör ligga och ingen annanstans.

Anf. 5 NIKLAS KARLSSON (S) replik:

Herr talman! Det är viktigt att förstå, och i Ilmar Reepalus utredning blir det ganska tydligt, att ett av skälen till att begränsa stora vinstuttag är att garantera mångfalden.

Å ena sidan finns principen att det inte är rimligt att de pengar som du och jag och resten av medborgarna i vårt land avstår av vår lön, som vi avsätter till gemensamma resurser, helt plötsligt ska slussas ut till stora riskkapitalbolag.

Å andra sidan tillåter vi mångfalden. Vi har öppnat upp välfärden därför att vi vill ha mångfald.

Här ser vi nu en utveckling där stora koncernbolag lägger de små aktörerna under sig. Det är ju inte längre en valfrihet där man väljer mellan olika tjänster. Det är en valfrihet där man väljer mellan olika varumärken som tillhandahåller exakt samma sak.

Om man vinstbegränsar och säger att det är klart att det ska finnas lönsamhet men att det ska vara rimlig lönsamhet, inte stora övervinster som delas ut till stora riskkapitalbolag, kan man också garantera mångfalden.

Det system som vi har i dag tar död på mångfalden. Vi går mot ett fåtal aktörer som dominerar hela marknaden.

Samtidigt kvarstår frågan som Sverigedemokraterna inte svarar på.

Häromdagen redovisade Attendo en vinst på 649 miljoner kronor. Det är en fördubbling jämfört med 2015. Man delar ut 200 miljoner kronor till sina ägare. Fem chefer i koncernledningen har sett värdet på sina aktier öka med 1 miljard kronor på ett år.

Jag vill gärna att Sverigedemokraterna faktiskt svarar på frågan. Varför är det bättre att Attendo får de pengarna än att de stannar i välfärden och går till de gamla, till de sjuka och till våra barn och unga?
(Applåder)

Anf. 6 DENNIS DIOUKAREV (SD) replik:

Herr talman! Det finns inga väsentliga skillnader mellan privat och offentlig verksamhet. Det finns ingenting som har kunnat påvisa det.

Det finns i dag ca 15 000 privata utförare, och 400 000 svenskar har frivilligt valt dem. Den valfriheten vill ni ta bort, antar jag.

Det är intressant att Niklas Karlsson tar upp Ilmar Reepalus utredning. Det är samma utredning som tre olika forskare, vars analyser en statlig utredning baserar sig på, sågar slutsatserna i. Har det någonsin tidigare hänt i svensk politik? Jag kan i alla fall inte minnas det.

Även Svenskt Näringsliv har sågat utredningen. Som om inte det vore nog bör väl spiken i kistan ha kommit i går, när Riksrevisionen sågade utredningen jäms med fotknölarna.

Jag tycker att den här frågan är överspelad, och jag hoppas att vi i framtiden kan fokusera på hur vi vill förbättra offentlig verksamhet såväl som privat verksamhet. Det är där debatten bör föras och ingen annanstans.

Anf. 7 JANINE ALM ERICSON (MP):

Herr talman! Den svenska välfärden är en oerhört viktig del av vårt demokratiska samhälle. Den har garanterat möjligheter för hundratusentals människor genom en jämlik skola, och den har sett om de mest utsatta i vårt samhälle genom vård och omsorg. Den gör att det som brukar kallas den amerikanska drömmen, att alla ska få samma chans att förverkliga sina drömmar och mål, faktiskt är verklighet i vårt land. Vårt välfärdssystem är något av det bästa Sverige har.

Det kanske är just därför som frågan om vinster i välfärden är så viktig, både för många politiker och för människorna i vårt land. Det finns starka känslor. Vi är många som ser med frustration på dagens system och de risker som det faktiskt medför. Jag har fortfarande en tydlig minnesbild av 2013. Det var året då vi såg exempel på hur en del av vår välfärd, våra barns skolgång, plötsligt var satt ur spel genom den omtalade JB-konkurrensen.

Nu står vi alla här, fyra år senare, och diskuterar samma fråga, men med en viktig skillnad: Vi har en regering som har vågat ta tag i frågan och tillsätta en utredning med tydliga direktiv om hur finansiering av privat utförda välfärdstjänster kan utformas så att den säkrar likvärdighet, kvalitet, samhällsekonomisk effektivitet, behovsstyrning och öppenhet.

För inte alltför länge sedan kunde man ana att det fanns en bredare enighet i den här kammaren om att det faktiskt fanns problem med nuvarande system. Inför valet uttryckte till exempel både Jan Björklund och dåvarande finansminister Anders Borg att det var problematiskt med riskkapitalbolag inom välfärden därför att de är för kortsiktiga.

Det är en inställning som det talas mer tyst om i dag, men som både jag och Miljöpartiet tycker är högst relevant. Den utveckling som nu skett, där just riskkapitalbolagens stora företag i välfärdssektorn successivt ökat sin andel av marknaden, är en del av den problembild som ligger till grund för den utredning som nu har lämnat sina förslag och som remitterats.

Herr talman! För Miljöpartiet är det viktigt att vi fortsätter att värna vår välfärd. Vi vill att våra barn ska få en utbildning som håller hög kvalitet, och vi vill att våra äldre och mest utsatta ska få så bra vård och omsorg som det någonsin går. Om vi fortsätter att låta våra gemensamma medel gå till utdelning av höga vinster och försvinna till skatteparadis är jag i förlängningen inte bara rädd att vår välfärd blir sämre utan också att det riskerar att skada förtroendet för vårt gemensamma.

Samtidigt är det tydligt för Miljöpartiet att alla människor inte är exakt lika. Vi har olika preferenser som behöver bejakas genom en mångfald av utförare och aktörer. Miljöpartiet tror framför allt på den kraft som idéburen verksamhet medför – där det finns en idé om hur något kan genomföras på bästa sätt och en drivkraft att göra det för den enskilda individens bästa. Det kommer vi att fortsätta värna.

En fortsatt utveckling mot allt större aktörer med vinst som primär målsättning riskerar i stället att leda till en allt större likriktning, vilket inte ökar mångfalden. För att uppnå verklig mångfald för medborgarna är det viktigt att försöka vända denna utveckling med stora aktörer och i stället

stimulera en ordning där idéburna och mindre aktörer, som inte primärt driver sin verksamhet i vinstsyfte, får en större roll.

Herr talman! Vi står här i dag med ett förslag till tillkännagivande till regeringen som rör utförare av olika tjänster inom välfärden. Miljöpartiet har tillsammans med Socialdemokraterna och Vänsterpartiet skrivit en reservation som beskriver vår hållning utifrån det som nu föreslås av de borgerliga partierna.

Att de borgerliga nu vill göra ett tillkännagivande om att regeringen snarast bör återkomma med förslag på hur man tänker arbeta för att öka mångfalden inom välfärdssektorn blir ganska märkligt när remisstiden för utredningen om reglering av sektorn fortfarande pågår och delar av utredningen inte ens har redovisats.

Det viktiga är givetvis att säkerställa kvaliteten i verksamheter som finansieras med offentliga medel. Men med det sagt får inte välfärden hanteras som vilken marknad som helst. Vi är inte konsumenter i förhållande till välfärden; vi är medborgare. När vi ser att utvecklingen går åt ett annat håll än vad vi tänkt måste vi politiker också vara beredda att agera. Det hoppas jag att vi kan få uppslutning bakom i den här kammaren.

(Applåder)

Anf. 8 HÅKAN SVENNELING (V):

Herr talman! I valrörelsen 2014 satte Vänsterpartiet tydligt upp frågan om vinsterna i välfärden på den politiska dagordningen. Och efter valet 2014 gjorde Vänsterpartiet och regeringen en vinstöverenskommelse, där vi kom överens om att vinstjakten som incitament i välfärden ska tas bort. Vi enades också om att säkerställa att offentliga medel används till just den verksamhet de är avsedda för och att eventuella överskott som huvudregel ska återföras till den verksamhet där de uppstår.

En del av överenskommelsen var att en utredning skulle tillsättas, och den 5 mars 2015 tillsattes Ilmar Reepalu som huvudutredare för Välfärdsutredningen, som lämnat delbetänkandet *Ordning och reda i välfärden*. Det är en tung och gedigen utredning på 861 sidor som Reepalu har lagt på regeringens bord.

Utredningen visar att avkastningen bland välfärdsföretagen i förhållande till operativt kapital under åren 2005–2013 uppgick till 47 procent. Kartläggningen visar även att företag gör övervinster, det vill säga vinster som överstiger den ersättning som marknaden kan anse som rimlig. Det finns företag som gör mycket stora vinster och därmed har en mycket hög kapitalavkastning. Enligt utredningen gick 6 miljarder kronor till övervinster 2014. Det skulle räcka till 10 000 nya lärare.

Utredningen konstaterar också att välfärden har särskilda egenskaper som gör att den inte fungerar som vanliga marknader, där kunden eller brukaren själv betalar, utan kan betraktas som kvasimarknader. De marknadsmekanismer som fungerar på vanliga marknader och då leder till ökad effektivitet fungerar inte på samma sätt när de uppstår i välfärden.

Det är en utredning som konstaterar att det bara finns ett sätt att stoppa vinstjakten, och det är inte genom kvalitetskriterier. Utredningen anser att det bör införas en reglering som syftar till att offentliga medel som är avsedda för välfärdsverksamhet i huvudsak ska användas till den verksamhet de är avsedda för.

Utredningen har också övervägt alternativ till en sådan reglering, bland annat att ställa mer detaljerade kvalitetskrav i upphandlingar och att ställa bemanningskrav på utförarna av välfärdsverksamhet. Men man konstaterar att de problem och risker som kan konstateras i nuvarande system inte kan lösas genom att ställa bättre kvalitetskrav eller utveckla uppföljningen av dessa.

Man kan snarare konstatera att det skulle resultera i färre och stora aktörer som klarar av att ta sig genom krångliga upphandlingsprocesser samtidigt som mindre aktörer slås ut. Samtidigt kommer kontrollsystemet för det offentliga att bli gigantiskt stort.

Dagens tillkännagivande från de borgerliga partierna och det rasistiska partiet handlar om att man vill se en mångfald av aktörer. Det är något som Reepalus utredning har kollat på, och man konstaterar att utredningen anser att en fortsatt utveckling mot allt större, vinstsyftande aktörer riskerar att leda till mer likriktning och minskad mångfald för brukarna.

Det är därför vi måste förändra lagstiftningen så att vi får en mångfald av aktörer som har verksamheten som huvudfokus, inte vinsterna. Vi vill se aktörer som vill driva verksamhet i skolan för att barnen ska lära sig mer, som vill driva äldreomsorg för att de gamla ska få en bra ålderdom och som vill driva sjukvård för att de sjuka ska få vård efter behov – inte aktörer som vill göra enorma vinster. För att stoppa vinstjakten som incidentellt måste vi reglera vinsterna så att vi får en välfärd med olika aktörer – offentliga, ideella och privata – som alla har verksamheten i fokus, inte vinstjakten.

Vinstintresset i välfärden har varit en borgerlig experimentverkstad med stora komplikationer. Skolresultat har sjunkit, gamla har lämnats ensamma på natten, och förskolebarn har fått knäckebröd och vatten till frukost. Vi kan inte låta svensk välfärd vara en plats där borgerliga ekonomer och politiker får pröva om deras ideologi fungerar – om man kan göra en marknad av precis vad som helst.

De borgerliga partiernas väljare håller heller inte med sina partier om vinsterna i välfärden. När SOM-institutet undersökte saken kom man fram till att 62 procent anser att vinstutdelning inte ska tillåtas medan mindre än 16 procent tycker att det är ett dåligt förslag.

Bland samtliga partiers sympatisörer finns en klar övervikt för att det är ett bra förslag att inte tillåta vinstutdelning. Bland Kristdemokraternas och Sverigedemokraternas sympatisörer är 60 procent för att man reglerar vinsterna. Bland Centerpartiets och Moderaternas sympatisörer är det drygt 50 procent, och 48 procent av Liberalernas sympatisörer tycker att förslaget är bra, medan bara 27 procent tycker att det är dåligt.

Vad leder då vinstintresset till? I vården undergrävs helt enkelt själva syftet med vården när marknadstänkandet och vinstintresset står i fokus. I hälso- och sjukvårdslagen står det så här: "... respekt för alla människors lika värde och för den enskilda människans värdighet. Den som har det största behovet av hälso- och sjukvård skall ges företräde till vården."

Reepalus utredning konstaterar att hälso- och sjukvårdslagen, skollagen och andra lagar om vår gemensamma välfärd riskerar att komma i konflikt med vinstintresset. Lagen om valfrihet innebär att vårdbolagen själva får bestämma var de ska etablera sig, och så länge som de flesta av

dem drivs med vinst som drivkraft så gör de det främst där befolkningsunderlaget är så stort som möjligt och folkhälsan god, för då kan också lönsamheten bli så hög som möjligt.

Huvuddelen av alla nya privata vårdcentraler har sedan LOV trädde i kraft etablerats i storstadsregionerna. De som redan bodde nära en vårdcentral har nu fått två vårdcentraler mindre än fem minuter bort. Men andra har i stället fått längre till närmaste vårdcentral. Lagen om valfrihet är uppenbarligen inte till för dem.

Riksrevisionen visar att befolkningen i 196 områden med sammanlagt 260 000 invånare har fått en försämrad geografisk tillgänglighet. Men framför allt ser man att resurser har gått från områden där inkomsterna normalt är lägre och vårdbehovet större till privata bolag i mer välmående områden. Det offentliga, som till skillnad från de privata bolagen är skyldigt att ge alla vård, får fortsätta att försöka bedriva en så bra sjukvård som möjligt där de sjukaste patienterna finns men med mindre pengar än tidigare.

Vården har inte obegränsade resurser, vare sig ekonomiska eller personella. Ska vi kunna erbjuda alla en effektiv och jämlik sjukvård måste de som arbetar i vården få ägna sig åt vård, inte åt ekonomi. Vården måste få de resurser som behövs. Och de resurserna måste gå till de patienter som behöver dem mest, inte till de bolag som har de friskaste kunderna. Det är en förutsättning för att man ska kunna göra medicinska bedömningar och bedriva en bra folkhälsopolitik, inte att vinstintresset ska styra den svenska sjukvården.

Det som kostar mest i välfärdsverksamheten är ofta personalen. Därför är det inte konstigt att det är just där som företagen oftast sparar in för att göra vinst. Till exempel har privat äldreomsorg 10 procent färre personal än vad den kommunala har. Privata gymnasier har 17 procent sämre lärartäthet än kommunala. Det blir mindre tid för de äldre och mindre tid för eleverna. Det leder också till sämre löner och sämre utbildad personal.

Lägre personaltäthet ökar också stressen för de anställda. Det har dessutom blivit färre heltider och färre fasta anställningar i det privata. Undersökningar bland Kommunals medlemmar visar att bland dem som har arbetat både i privat och i offentligt driven äldreomsorg var det ungefär dubbelt så många som föredrog villkoren hos den offentliga framför den privata.

Med 10 nya välfärds miljarder till kommuner och landsting kan vi anställa fler i framför allt vården och omsorgen. Fler anställda är A och O för kvalitetsförbättringar. Ett stort problem har ju varit att många utbildade lärare och socialsekreterare har lämnat sina yrken därför att de inte har ansett sig kunna göra ett bra jobb med dagens arbetsvillkor. Med fler anställda blir arbetsvillkoren bättre. Kontinuitet är avgörande för kvalitet. Därför är trygga heltidsanställningar bättre än det vi i dag ser hos framför allt privata aktörer, med fler deltider, fler visstider, lägre utbildningsnivå, färre anställda och lägre löner. Det är något som också leder till en sämre kvalitet.

För att lösa de enorma rekryteringsbehov välfärden står inför under de närmaste decennierna behöver vi höja lönerna för undersköterskor och andra yrkesgrupper. Lönen är dock inte den enda faktor som avgör om man trivs på jobbet. Minst lika viktigt är att man får känna sig stolt över sin arbetsinsats. Den som krokmar under en orimlig arbetsbörda går inte

hem från jobbet uppfyllt av just yrkesstolthet. Därför är det viktigt även för personalen att vinstjakten får ett slut.

Men motståndet mot Vänsterpartiets politik är hårt. Vinstlobbyen med sina miljarder i kassakistan gör nu allt för att snurra upp borgare och rasister för att få dem att företräda deras vinstintresse. Man drar igång storstilade kampanjer och pumpar in pengar för att skydda sin älskade vinst. Man slåss med näbbar, klor och miljontals lobbykronor för att försvara den fria dragningsrätten på offentliga medel.

Går man in på Svenskt Näringslivs sajt slussas man just nu till en instruktion för den som vill lämna ett så kallat spontant remissvar om vinstbegränsningarna. Så funkas kapitalismen.

Som SVT Nyheter avslöjade i går stämmer inte heller Svenskt Näringsliv räknasnurra där man presenterar hur mycket ett företags vinster skulle begränsas. Man använder sig helt enkelt av ”alternativa fakta” för att driva sina argument.

De allra flesta av oss i Sverige tycker inte att skattefinansierad välfärdsverksamhet ska utgöra ett vattenhål för obegränsad privat profit. Det hänger nog i grunden ihop med en mer eller mindre intuitiv förståelse för att detta är själva kärnan av samhälls- eller välfärd – man ska slippa vara konsument och upphöjas till medborgare när behoven väl gör sig påminda.

När vi är konsument och går in på en resebyrå vet vi att det inte är den med störst behov av solsemester som ges företräde framför alla. Det finns inga bestämmelser i restaurangnäringen om att man ska främja jämlikhet i levnadsvillkor. Inte heller finns det lagar och förväntningar som kräver av klädbutiken att i sitt utbud eller sina försäljningsråd uppväga kundernas skilda förutsättningar att inhandla och bära produkterna.

Vi vet redan vad som händer när vinstmotivet släpps loss i välfärden. De kommersiella bolagen hittar sätt att tjäna pengar. Det är deras uppgift. I den marknadsmiljö som skattefinansierad välfärd erbjuder kan detta betyda att skolor sätter omotiverat höga betyg för att stärka sin konkurrenskraft, att vårdcentraler etableras där patienterna är friskast eller att pengar som är avsedda för utsatta barn på HVB-hem kanaliseras till lyxbilar för företagsamma entreprenörer.

Tanken att dessa drivkrafter ska tämjäs genom diffusa kvalitetskrav kombinerat med byråkratiska kontrollmekanismer, vilkas storlek och kostnader man är oprecis om, är i bästa fall naiv. Det som lobbyisterna i praktiken slåss för är ett systematiskt undergrävande av den medborgerliga relationen till välfärden.

Att vara medborgare i förhållande till välfärden betyder att vi eftersträvar att bjuda varandra på det bästa vi som samhälle kan organisera. Det är inte lätt, och det kommer aldrig att vara problemfritt. Men det är något annat än att vara konsument. Det är en kärnfråga som är värd att kämpa för.

Jag yrkar bifall till reservation 1.
(Applåder)

Anf. 9 JAN ERICSON (M):

Herr talman! Jag vill börja med att yrka bifall till utskottets förslag. Jag ska också bifoga en suck till Håkan Svennelings vänsterosande anförande. Det finns mycket att säga om det, men jag lämnar det till mina kollegor att ta upp senare.

Det är närmast omöjligt att diskutera kommunala frågor utan att först prata om kommunernas ekonomiska situation. Läget är, som jag påpekat många gånger, oroväckande. Regeringen ger en ganska glättig och ansvarslös bild av läget inom kommunsektorn utan att nämna alla de utmaningar och problem som SKL och vi i oppositionen, för att inte tala om olika experter, har varnat för. Dessutom får regeringen kritik för ansvarslös politik från såväl Ekonomistyrningsverket som Riksrevisionen, som båda menar att man mitt i en stark högkonjunktur borde redovisa betydande överskott i budgeten i stället för att låna till utgifter. Vi fick en påminnelse om detta i finansutskottet i dag, när vi hade besök av två ränteexperter som påpekade samma sak: Vi har inga verktyg i vår verktygslåda om vi går in i sämre tider.

Regeringens politik slår hårt mot kommunsektorn. Några exempel som jag uppmärksammat tidigare är den fortfarande stora obetalda skuld som Migrationsverket har till kommunerna, Migrationsverkets vägran att släppa lägenheter för asylboende till kommunerna så att de kan använda dem för nyanlända som fått uppehållstillstånd och den kraftiga försämringen av statlig assistansersättning, som vältrar över kostnader på kommunerna för utökad hemtjänst och boendestöd. Men det allra allvarligaste är faktiskt den svaga jobbpolitiken. Det är den som riskerar att slå allra hårdast mot kommunernas ekonomi den dagen konjunkturen vänder ned.

Regeringens svar på alla varningssignaler från kommunerna är det samma som också Håkan Svenneling framhöll, nämligen att man faktiskt har tillfört kommunerna 10 miljarder extra. Nu har vi hört detta i snart ett år som svar på alla problem som finns på alla områden i vårt samhälle. Samtliga regeringens ministrar har ett mantra: Vi har tillfört 10 miljarder! Och därmed tror man att allt är löst. Dessa pengar har redan tagit slut flera gånger om.

Moderaterna satsar som bekant betydligt mer på kommunsektorn än regeringen – både detta år och de kommande tre åren – nära 60 extra miljarder jämfört med regeringens 40. Trots detta redovisar vi en budget med överskott.

Sveriges Kommuner och Landsting redovisade i en rapport förra sommaren att det under Alliansens regeringstid faktiskt rådde balans mellan skatteintäkter och utgifter för kommunsektorn och att kommunsektorn då också redovisade stabila överskott, även under krisåren. Men åren före Alliansens tillträde var det i stället underskott i kommunsektorn. Så är det även i år och kommande år. Utgifterna överstiger nu skatteintäkterna.

I längden kan man inte klara kommunernas ekonomi bara genom höjda statsbidrag. Statsbidragen kan vara en hjälp i extra besvärliga situationer eller när vi från riksdagens och regeringens sida vill satsa extra på något område. Men grunden för en stark kommunal ekonomi är att vi får fler företag och fler jobb i privat sektor, för det är dessa skattemedel som skapar alla resurser till välfärd och annan kommunal verksamhet. Att regeringen nu driver en politik som motverkar fler företag och fler jobb är verkligen allvarligt.

Effekterna av regeringens jobbfientliga politik skyms för tillfället av en stark global konjunktur som gör att arbetslösheten ändå sjunker något. Men med en klokare politik hade Sverige kunnat dra mycket större nytta av konjunkturuppgången, fått många fler i arbete och samtidigt stärkt kom-

munernas ekonomi ordentligt. I stället bäddar regeringen nu för en besvärande hög arbetslöshet i nästa lågkonjunktur. Det kommer att slå väldigt hårt mot den kommunala välfärden.

SKL varnar i sina rapporter för ökande obalanser. Man varnar för behov av stora skattehöjningar i både kommuner och landsting. Det handlar om ett ökat flyktingmottagande. Det handlar om en demografisk förändring – vi får en större andel äldre och barn i skolåldern. SKL pekar också på att både ambitionshöjningar och effektivitetsbrister i kommunerna har påverkat utvecklingen sedan 2014.

Ytterligare ett orosmoln är skatteprognoserna. SKL varnade nyligen för att det blir lägre skatteintäkter både i år och kommande år än vad tidigare prognoser har visat. År 2017 beskrivs av SKL som ett sista högkonjunkturår för svensk ekonomi – sedan viker det nedåt. Vi vet inte om det blir så, men det finns många tecken som tyder på det. Detta i kombination med ökande kostnader är oroväckande. Tyvärr gör regeringens politik att nedgången kan påskyndas eftersom företagande och arbete beskattas mycket hårdare. Det brukar medföra lägre aktivitet i ekonomin. Regeringen spelar faktiskt i dag rysk roulett med den svenska välfärden.

Herr talman! För en tid sedan deltog jag i ett seminarium hos Svenskt Näringsliv där kommunernas och landstingens framtida finansieringsbehov diskuterades. När både andelen unga och andelen äldre ökar framöver samtidigt som vi ska hantera en omfattande migration kommer samhällets kostnader för välfärden att öka. Om vi inte gör något åt saken kommer kraftiga skattehöjningar att bli enda lösningen. Det är ingen bra idé i ett land som redan har bland världens högsta skatter. Dessutom vet vi att kommunalskatten slår extra hårt mot dem med lägre inkomster.

På seminariet redovisades en rapport som visade att det finns stora möjligheter till effektiviseringar inom de kommunala välfärdstjänsterna och inom sjukvården. Om alla kommuner exempelvis skulle prestera lika bra som de bästa skulle man slippa en stor del av de hotande skattehöjningarna. Om man gör samma sak i sjukvården får man en liknande effekt. Skulle man dessutom lyckas uppnå en årlig produktivitetstillväxt på en halv procentenhet skulle man kunna finansiera den framtida välfärden helt utan skattehöjningar.

Jag vill i detta sammanhang uppmärksamma min moderate kollega Jörgen Anderssons motion. Han föreslår att man ska utreda och analysera systemen för en ökad produktivitet och effektivitet inom välfärdssektorn. Det är i grunden ett mycket klokt förslag.

Ett allvarligt hot mot effektiviseringar och produktivitetstillväxt är den hotande regleringen av vinster i välfärdsföretag. Den skulle direkt motverka effektivisering och nytänkande inom välfärden och minska konkurrensen och på sikt medföra högre skatter. I stället borde vi aktivt från politisk sida gynna framväxten av alternativ och mångfald i välfärden. Det bidrar till en ökad kvalitet och ett förbättrat resursutnyttjande.

Herr talman! Sverige ska ha en trygg välfärd där människan sätts före systemen. Alla ska ha tillgång till en gemensamt finansierad välfärd av hög kvalitet – det är vi överens om. En sjundedel av välfärdstjänsterna tillhandahålls i dag av privata utförare. Många är väldigt nöjda med dessa tjänster. Det kan man inte tro när man hör debatten här, men så är det faktiskt. Det finns många exempel på hur välfärdsverksamhet som drivs av privata

utförare ligger i topp i såväl kvalitetsjämförelser som när det gäller kundnöjdhet och personalens trivsel och inflytande.

Valfrihet och mångfald är som sagt uppskattade delar av välfärden. Men det krävs tydliga regler och uppföljning för att kvaliteten i verksamheten ska kunna garanteras. Vi kan vara överens om att detta inte alltid har fungerat som det ska under årens lopp, och det alldeles oavsett regering. Ibland har det till och med fungerat riktigt dåligt – det medger vi också från Alliansens sida. Men det är inget skäl att försvåra för den stora majoriteten av välskötta välfärdsföretag och att motarbeta mångfald. Det är därför som utskottet nu vill poängtera att regeringen ska verka för att all verksamhet i både offentlig och privat regi ska bedrivas med tydliga kriterier för vad som ska gälla och med kontinuerlig uppföljning. Välskötta verksamheter ska självklart inte hindras eller förbjudas.

I mars 2016 riktade riksdagen ett tillkännagivande till regeringen och efterfrågade tydligare ambitioner för att utveckla valfriheten inom skolan, sjukvården och äldreomsorgen. Finansutskottet noterar att regeringen ännu inte återkommit till riksdagen i den frågan. Finansutskottet föreslår nu därför återigen att riksdagen i ett tillkännagivande ska uppmana regeringen att återkomma med förslag på hur man tänker arbeta för att öka mångfalden inom välfärdssektorn. Det är en central fråga för att utveckla framtidens välfärd.

Herr talman! Låt mig slutligen helt kort beröra en annan fråga i detta betänkande! Vi vet att det är privata företag och deras anställda som med sina skatter bekostar all verksamhet och alla anställda inom välfärden. Det enda sättet för en kommun att skapa mer resurser är att öka sina intäkter eller att använda sina resurser effektivare. Att prioritera hårdare i vad man lägger skattepengarna på är helt avgörande för en kommuns utveckling. Men det är också centralt att man värnar om ett bra företagsklimat.

En viktig fråga för företagsklimatet är just relationen mellan kommunen och företagen. Här spelar kommunens hantering av avgiftsuttag för myndighetsutövning, kontroller och tillsyn en stor roll. Avgifternas storlek varierar exempelvis kraftigt mellan olika kommuner.

När myndighetsutövning i form av exempelvis livsmedelstillsyn eller miljökontroller i sin helhet finansieras med avgifter saknas incitament för kommunen att effektivisera sin verksamhet. Det blir också en uppenbar risk att onödigt många tillsynsbesök görs just för att man ska få in pengar. För små näringsidkare kan detta bli mycket kostsamt. Det finns samtidigt ingen lagreglering som säger att kommunen måste genomföra tillsynsbesök för att få ta ut en tillsynsavgift. I vissa fall har kommuner tagit betalt för tillsynsverksamhet utan att ha gjort några besök hos en näringsidkare över huvud taget. Detta uppfattas ofta som oskäligt.

Problemet med oskäliga tillsynsavgifter måste uppmärksammas av regeringen. Det är något som jag själv bland annat påpekat i flera riksdagsmotioner. Det uppdrag som Livsmedelsverket och Statskontoret har fått att titta på frågan om livsmedelskontroll har ett bra fokus: att öka legitimiteten i avgifterna och minska avgiftsskillnaderna mellan kommunerna. Det är bra. Men övriga avgifter utöver de som gäller livsmedelskontrollen finns inte med i uppdraget över huvud taget.

Kontroller och avgiftsuttag måste bygga på en rimlighet och en helhetssyn. Det gäller för övrigt alla typer av tillsyner, även sådana som görs

av andra myndigheter eller av länsstyrelsen. Regeringen borde ta ett helhetsgrepp i denna fråga. Det tycker jag att vi borde kunna enas om över partigränserna.

(Applåder)

Anf. 10 HÅKAN SVENNELING (V) replik:

Herr talman! Moderaterna har gjort sig själva till vinstlobbys politiska gren. Man försvarar ohämmat obegränsade vinster och har under en lång tid blundat för och segat med förändringar i systemet. I opposition har man snarare gått över till floskelbingo utan konkreta förslag för hur vinstjakten som incitament faktiskt ska stoppas och försvinna ur välfärden.

Sedan nyår har vi nya regler i riksdagen för hur mycket gåvor som man tar emot får vara värda – och man ska registrera dem. Trots moderat motstånd har vi också flera lagar om hur partier ska få finansiering, förutom det statliga partistödet, som är på väg att genomföras.

Det finns djupa relationer mellan Moderaterna och vinstlobbyn. Det har handlat om annat än gåvor och finansiering. Det har snarare varit de svängdörrar som finns mellan moderata partiuppdrag och jobb i välfärdsbolagen. Kändast är såklart Filippa Reinfeldt, som gick raka vägen från politiken in i vårdbolaget Aleris.

I riksdagens register och databas för ekonomiska intressen registrerar riksdagsledamöter vilka innehav de har. Jan Ericson är en av de riksdagsledamöter som har aktier i Investor, som är ett av de stora bolagen och som äger just bolaget Aleris, som Filippa Reinfeldt gick till.

Min fråga till Jan Ericson är: Varför älskar Moderaterna vinstlobbyn så himla mycket? Beror det på det egna aktieinnehavets värde?

Anf. 11 JAN ERICSON (M) replik:

Herr talman! Jag är inte förvånad över retoriken från Håkan Svenneling, för det är den retorik som Vänsterpartiet brukar ha. Den blir lite tramsig. Det är svårt att bemöta den i sak. Att Håkan Svenneling ger sig på mina personliga aktieinnehav känns lite lågt i detta sammanhang, tycker jag. Jag kan trösta Håkan Svenneling med att jag har sålt mina aktier i det bolaget. Jag gör en hel del aktieaffärer. Efter att ha jobbat 20 år i bank tycker jag att det är en ganska rolig hobby. Men jag tror nog inte att det styr mina politiska beslut om jag innehar 100 eller 200 aktier i Investor. Det känns lite tramsigt.

Vad gäller att man går från politik till näringsliv fram och tillbaka tror jag i grunden att det är positivt. Vi ser när det gäller vänsterpartister som lämnar sina politiska uppdrag att de har en förkärlek för att i stället leva på skattebetalarna och ta ut inkomstgaranti i decennium efter decennium. Att moderata politiker går in i näringslivet och skaffar sig en egen inkomst i stället för att leva på skattebetalarna tycker jag i grunden är ganska positivt.

Anf. 12 HÅKAN SVENNELING (V) replik:

Herr talman! Jag måste säga att jag är lite förvånad över varför Jan Ericson inte förklarar varför det finns så täta band mellan vinstlobbyn och Moderaterna.

Varför är det så tydligt att man har svängdörrar och skapar möjlighet att föra en politik som moderat landstingsråd, riksdagsledamot eller var man befinner sig och i nästa stund blir erbjuden jobb i något av de bolag som gör stora vinster i välfärden? Det blir helt uppenbart att Moderaterna inte klarar av att hålla stängen mot vinstlobbyn. Man kan helt enkelt från vinstlobbys sida skriva ned vad Moderaterna ska driva för politik och föra den framåt.

Då blir det också uppenbart att man kan beklaga sig över hur situationen nu är i välfärden, precis som Jan Ericson gjorde i sitt anförande. Men man kommer aldrig med konkreta förslag på hur det ska åtgärdas. I stället landar man i olika typer av kvasidiskussioner där man säger att man ska ha uppföljningar av kommunala system. Samtidigt klagar man på att kommunal byråkrati trycker ned företag inom livsmedelssektorn och inom andra sektorer.

Hur ska man ha det egentligen? Hur vill Moderaterna sätta stopp för vinsterna i välfärden? Hur ska Moderaterna kunna skapa sig en egen politik fristående från vinstlobbys stora lobbyintressen?

Anf. 13 JAN ERICSON (M) replik:

Herr talman! Jag sa i mitt anförande väldigt tydligt att vårt mål är att man ska ha ett tydligt regelverk, en tydlig uppföljning och en tydlig kvalitetskontroll. Det är där nyckeln finns till att man har en bra välfärd även när den bedrivs av privata aktörer. Jag tycker att vi har varit ganska dåliga på kontrollen av både offentlig verksamhet och privat verksamhet.

Det är därför som vi har så stora brister i den offentligt bedrivna verksamheten. Det är mycket stora brister på många håll. Det är lite konstigt att Vänsterpartiet bara ser de brister som kan finnas i enstaka privata välfärdsföretag. Men man talar aldrig om bristerna i de andra verksamheterna. Det tycker jag är ganska allvarligt.

Jag tycker också att det är lite fånigt att tala om vinstlobby. Min erfarenhet är att myglet och fusket är minst lika utbrett inom offentlig sektor. Jag kan bara ta Göteborg som exempel. Där har man haft vänsterstyre i decennier. Det finns så mycket mygel, så många människor som skor sig själva och som utnyttjar kommunala bolag för sina egna syften och egna intressen att det överskuggar allting annat i den här diskussionen helt och hållet.

Vi måste ha en bra kontroll på våra verksamheter. Det gäller både de offentliga och de privata, både när det gäller kvalitet och hur vi använder våra pengar. Det är helt avgörande. Men att påstå att Moderaterna skulle vara någon sorts lobbyister eller ha kopplingar till lobbyister stämmer inte.

Vi lyssnar på alla och tar till oss goda argument. Vi är övertygade om att alternativ och mångfald i välfärden är bra såväl för våra medborgare och för samhället som för skatteintäkterna. Det är vad som driver oss. Det är vad som gör att vi tycker att det är så viktigt.

Anf. 14 JANINE ALM ERICSON (MP) replik:

Herr talman! Jag vill börja med att lyfta fram ett citat: ”Jag tycker att den ägarprövning vi skall göra, bör landa i att det är långsiktiga uthålliga och kompetenta ägare. Det tycker jag talar för att det inte bör vara riskkapitalbolag på det nuvarande sättet i framtiden.”

Nej, det är varken Vänsterpartiet, Socialdemokraterna eller Miljöpartiet som står bakom det citatet. Det är Jans partikamrat och tidigare finansminister Anders Borg. Han såg i likhet med stora delar av det svenska folket, och en bred skara i Sveriges riksdag, vilka problem marknadssynen på vår välfärd medförde. Skolor gick i konkurs och skattepengar lämnade landet och hamnade i skatteparadis.

Miljöpartiet, Socialdemokraterna och Vänsterpartiet är överens om att det finns ett problem när vi har system som tillåter att skattepengar som avsatts till välfärden – till våra barns, dina och mina barns skolgång – försvinner ut i övervinster. Den insikten fanns i alla fall temporärt hos Moderaterna. Men med tanke på hur de nu för tiden vänder kappan efter vinden och inte står fast vid överenskommelser kanske det inte ska ses som förvånande att de tappat den insikten nu.

Från Moderaterna är det mycket prat om kvalitet och att det inte är ägarskapet som spelar någon roll. Att kvaliteten är en prioritet är vi nog alla överens om i den här kammaren. Men i vilken utsträckning våra gemensamma medel som skickas utomlands till skatteparadis gynnar kvaliteten, det talar Moderaterna tyst om. Det är kanske inte så märkligt när det är ett ganska stort svart logiskt slukhål.

Jag skulle nu vilja ha ett svar av Jan Ericson och Moderaterna: Hade Anders Borg fel?

Anf. 15 JAN ERICSON (M) replik:

Herr talman! Anders Borg hade inte fel i sin bedömning att det är fel om riskkapitalbolagens storlek slår ut mindre välfärdsföretag. Det är också fel om man inte sköter sina verksamheter. Det som är allvarligt i den här diskussionen är att man drar alla utförarna över en kam.

Jag brukar ta som exempel vår lilla vårdcentral hemma i Sätilla. Den var nedläggningshotad av det skälet att vår region helt enkelt inte klarade av att bemanna den. Man hade stafettläkare som kom i strid ström, och det var ständiga personalbyten. Det gjorde att människor lämnade vårdcentralen och listade sig på vårdcentraler på andra orter någon mil eller två därifrån.

Till slut var den nedläggningshotad. Då kom det ett förslag att man skulle kunna lägga ut den på en privat aktör i stället. Det visade sig bli den aktör som drev en vårdcentral i grannorten med mycket gott resultat. Det var där många av patienterna från Sätilla hade listat sig för att de inte ville vara kvar i Sätilla. Nu tog den vårdcentralen över även Sätilla. I dag har man en fast bemanning och en väl fungerande verksamhet.

Hade vi inte haft ett privat vårdbolag som hade engagerat sig i vårdcentralen så hade vi inte haft någon vårdcentral kvar. Det är ingen storstadsvårdcentral, utan det är i en liten ort ute på landet. Det är så det ser ut. Det är vad som driver i varje fall mig i de här frågorna.

Jag ser hur det fungerar. Jag ser vitsen och värdet. Vår egen barnomsorg hemma skötte vi i vårt föräldrakooperativ. Jag satt själv med i styrelsen och skötte ekonomin. Vi hade en otroligt bra verksamhet för en mindre kostnad än vad kommunen hade, med mycket högre kvalitet, högre personaltäthet och så vidare. Det är sådana värden vi ser i att det finns alternativ i välfärden. Det handlar inte om diskussionen om riskkapitalbolag.

Anf. 16 JANINE ALM ERICSON (MP) replik:

Herr talman! Jag vet inte riktigt hur jag ska tolka Jan Ericsons svar. Det är först positivt att insikten finns kvar om att det är bra att hindra att vinsterna försvinner från välfärden. Men så fort det var sagt talade Jan Ericson lite anekdotiskt om bra exempel. Det är sådana bra exempel som jag tror att inte någon här i kammaren motsätter sig ska fortsätta att finnas.

I stället är vi väldigt tydliga med att vi vill värna en mångfald. Vi vill värna att ideella aktörer som till exempel föräldrakooperativ ska kunna finnas kvar och verka. Men det är inte den utvecklingen vi nu ser. Den utveckling vi ser är att stora företag med vinstintresset först är de som breder ut sig på bekostnad av de små och ideella verksamheterna. Det är det huvudsakliga problemet.

Vi i Miljöpartiet vill söka breda lösningar i svensk politik. Jag vill passa på att ställa en följdfråga om något som Jan Ericson inte nämnde i sitt svar. Vad avser Moderaterna att göra för att säkerställa att de pengar som avsatts till välfärden också stannar där?

Anf. 17 JAN ERICSON (M) replik:

Herr talman! Den sista frågan kan jag ta direkt. Om vi har en bra verksamhetskontroll både vid etablering och genom en uppföljning under tiden när man driver verksamheten har vi en kontroll på kvaliteten. Det är det som är det viktiga. Vad får vi ut av pengarna i andra änden?

Om ett aldrig så aggressivt riskkapitalbolag driver en bättre skola än kommunen för mindre pengar och med bättre skolresultat och samtidigt levererar en vinst, som man förhoppningsvis också beskattar i Sverige, vad är problemet med det? Det kan inte vara det som är problemet. Problemet är när man upplever att ett bolag tar ut stora vinster men inte levererar det som man ska. Det är då människor blir upprörda. Det är det vi ska angripa. Det är där fokus måste ligga, och det är det som är det centrala i diskussionen.

Sedan sa jag i mitt anförande att det inte alltid har fungerat som det borde under årens lopp, alldeles oavsett regering. Ibland har det till och med fungerat riktigt dåligt. Jag sa det i mitt anförande, och det är ju så det är. Det finns avarter och saker som inte har fungerat. Det är det vi ska lägga krutet på att göra något åt. Det är det som är det viktiga och vårt uppdrag att göra.

Som sagt, det får inte leda till någon sorts generalisering. Alla små aktiebolag som bedriver verksamheter i Sverige är faktiskt inte riskkapitalbolagsägda. Det är små privata aktiebolag med väldigt engagerade människor som försöker att göra någonting bra. Kasta inte ut dem med badvatten!

Anf. 18 NIKLAS KARLSSON (S) replik:

Herr talman! Miljöpartiet och Vänsterpartiet har förtjänstfullt ställt ett antal frågor, och jag ska försöka upprepa dem med mina erfarenheter och med mina ord.

De anföranden som vi får höra från Moderaterna och Jan Ericson andas någon form av dystopisk framtidsbild av elände och oro och att vi spelar rysk roulette med den svenska välfärden. Och svaret på detta är att vi måste fokusera på kommunernas ekonomiska situation och att det i grunden handlar om effektivitetsbrist ute i våra svenska landsting och kommuner.

Herr talman! Jan Ericson har tidigare gjort sig känd i de här kammardebatterna för att vilja konsulta i Sveriges kommuner och landsting med rödpenna och tala om för dem hur de skulle kunna spara pengar och bli mer effektiva. I en av debatterna pratade han bland annat om en rökmaskin i Landskrona för 200 000 kronor. Det ska alltså ställas i relation till de 649 miljoner som Attendo plockar ut i vinster. Det är många rökmaskiner som Jan Ericson ska hitta i svenska kommuner och landsting för att få ihop pengarna.

Hela Jan Ericsons anförande handlar om att sila mygg och svälja kameler. Inte med ett ord nämner han vinstjakt och vinsthets. Inte med ett ord pratar han om Attendos 649 miljoner kronor i vinst, att man nu betalar 200 miljoner till aktieägarna och att de fem cheferna i bolaget ser sitt värde på sina aktier öka med 1 miljard.

Den där dimmaskinen som Jan Ericson tidigare har pratat om blir på något sätt också symbolen för hans eget anförande. Han lägger ut dimridåer för att flytta fokus från det viktiga i debatten.

Jag vill ställa samma fråga som Vänsterpartiet och Miljöpartiet tidigare har ställt: Varför är det okej att de stora bolagen tjänar massor av pengar på välfärden i stället för att resurserna stannar just där de är tänkta, så att vi får en bättre vård, en bättre omsorg och en bättre skola för våra barn och unga? Svara på det, Jan Ericson!
(Applåder)

Anf. 19 JAN ERICSON (M) replik:

Herr talman! Det är trevligt att Niklas Karlsson har uppmärksammat mitt flotta erbjudande här, och jag står fast vid det. Ge mig vilken kommuns budget som helst och en rödpenna, så ska jag plocka fram ett antal pengar! Det är inga problem. Alla kommuner använder pengar till saker som inte är nödvändiga och som i stället borde kunna användas till de centrala välfärdsområdena. Ingen har hittills lyckats bevisa att jag har fel i alla fall.

Jag tycker inte om att kommentera ett enskilt aktiebolags vinster och eventuella utdelningar, och jag vet inte hur det ser ut i Attendos bokslut. Men vi kan bortse från det. Om ett bolag skulle göra en stor vinst baserat på skattemedel, vilket väl inte är helt säkert i det här bolagets fall – man bedriver lite olika former av verksamheter, vad jag vet, men Niklas Karlsson kanske har bättre koll på det – på vilket sätt drabbar det kommunen om man samtidigt har levererat lika bra utbildning, sjukvård eller äldreomsorg som den kommunala verksamheten och fått lika mycket betalt per elev eller patient som den kommunala verksamheten? Kan Niklas Karlsson tala om på vilket sätt de här vinstmedlen har drabbat kommuner?

Anf. 20 NIKLAS KARLSSON (S) replik:

Herr talman! De svar vi hör från Jan Ericson är väl de vi kan förvänta oss. Tyvärr är det inte de svar som medborgarna i Sverige förtjänar. Vi kanske kan få en ny chans att få svar från Jan Ericson, för han har ju en replik kvar.

Det intressanta är, och det ska väl sägas till Jan Ericsons förtjänst, att han fortfarande är beredd att erbjuda sina tjänster med rödpennan. Då skulle jag vilja uppmana Jan Ericson att börja med Landskrona, som han tidigare har pratat om. Denna gång är det inte inköp av en rökmaskin utan

en stor voljär, en fågelbur, som det moderata kommunalrådet har drivit igenom för att kunna lufta sina egna fåglar. Ring till din partikamrat, och börja där!

Jag vill ändå säga till Jan Ericson och Moderaterna att tidigare har den moderata och borgerliga regeringen sett med oro på den minskande mångfalden i välfärden, inte bara i skolan utan också i vården och omsorgen. Man valde att tillsätta en ägarprövningsutredning för att garantera mångfalden. Man såg hur koncentrationen på välfärdsmarknaden tilltog. Få bolag lade andra bolag under sig. Valfriheten har minskat därför att valet numera står mellan olika varumärken och inte är ett val av tjänst. Om detta pratar inte Jan Ericson och Moderaterna i dag. De kör vidare med sin rökmaskin i Sveriges riksdag för att lägga ut dimridåer.

Dina tidigare företrädare i den borgerliga regeringen, Fredrik Reinfeldt och Anders Borg, såg detta och ville göra något åt det. Det är möjligt att de inte hade kommit till samma slutsats som den nuvarande regeringen, men det visade åtminstone att det fanns utrymme för kompromisser och uppgörelser i kammaren. Det ser vi inte från Moderaterna och borgerligheten i dag.

Jag vill att Jan Ericson svarar på detta: Varför vill inte dagens moderater och Jan Ericson se det som Fredrik Reinfeldt och Anders Borg såg?

Anf. 21 JAN ERICSON (M) replik:

Herr talman! Niklas Karlsson har fel här. Det var precis detta som vi påtalade under alliansåren, och det är något som Alliansen är helt överens om. Det är precis det som lett fram till vårt resonemang i dagens tillkännagivande. Vi måste ha en bättre kontroll och uppföljning och tydliga kriterier vad gäller skattefinansierad välfärdsverksamhet, och det gäller både offentligt och privat bedriven verksamhet. Vi gör detta tillkännagivande just för att vi ser de här problemen, som vi flaggade för under Alliansens tid. Det är helt i linje med vårt resonemang under alliansåren.

Vi gjorde det här tillkännagivandet i mars 2016 och gör det i dag igen, därför att det är ett problem med minskande mångfald, och vi vill att regeringen ska verka för en ökad mångfald och valfrihet. Men det gör ni inte, utan ni gör tvärtom. Ni vill minska och strypa mångfalden och valfriheten, precis det som Niklas Karlsson säger att jag och Moderaterna vill göra. Men det är inte så. Vi vill öka mångfalden och valfriheten. Det är det som är själva poängen.

Fortfarande svarade inte Niklas Karlsson på hur Landskronas kommun drabbas av att ett bolag gör vinst om det levererar samma eller bättre kvalitet i välfärden än kommunen för samma pengar per patient eller elev. Man gör samma jobb som kommunen, men man gör det lite billigare och lite effektivare och kan då göra en vinst. På vilket sätt drabbas detta kommunens ekonomi? Eftersom Niklas Karlsson inte har någon ytterligare replik kan han inte svara på frågan, men det skulle han inte ha kunnat ens om han fick ordet.

(Applåder)

Anf. 22 PETER HELANDER (C):

Herr talman! Betänkandet innehåller inte bara delar om valfrihet i välfärden. Det innehåller också andra delar men som knappt har nämnts.

Jag vill börja med att yrka bifall till förslaget till beslut.

Det finns en rubrik i betänkandet som heter Offentliga arbetsgivare. Och det finns en snusmotion från Rasmus Ling, som vill förbjuda kommunerna att förbjuda snusande på arbetsplatsen. Jag kan sympatisera med Rasmus Lings motion men tycker att det kommunala självstyret är en viktigare fråga. Det här kan kommunerna själva bestämma, vilket utskottet också har sagt.

När det gäller kommunala tillsynsavgifter finns det ett stort missnöje bland kommuners företag med att de får betala tillsynsavgifter utan att någon tillsyn görs.

Låt mig då passa på att nämna Rättviks kommun, som har utmanat myndigheterna i detta. Rättviks kommun tillämpar något som heter Tillväxt och tillsyn och hjälper företagen att göra rätt från början. Företagen vill göra rätt. Den traditionella modellen med piska och hot om böter leder inte till något gott.

Rättvik har genom denna modell, som har börjat sprida sig till andra kommuner, fått ett fantastiskt bra samarbete med näringslivet. Man når syftet med lagstiftningen, alltså att bli bättre på hälso- och miljöfrågor. Fler kommuner borde ta efter Rättviksmodellen.

Herr talman! Vad gäller produktivitet och effektivitet i den gemensamt finansierade välfärden är det viktigt att riksdag och regering inte specialdestinerar kommunala bidrag. Det ska läggas generella bidrag till kommunerna, för det ser så olika ut i kommunerna.

Alla kommuner har olika förutsättningar, och som gammalt kommunalråd vet jag hur man sliter sitt hår när det kommer specialdestinerade medel från staten som inte passar in. Man har redan vidtagit åtgärder, men så får man mer pengar för att göra mer av något som redan är klart. Det blir mycket administration och kontroll.

Vi måste gå ifrån de specialdestinerade statsbidragen och ge mer generella statsbidrag.

Vad gäller aktörer inom välfärdens verksamheter kom redan förra året ett betänkande om kommunala frågor. Då riktade riksdagen ett tillkännagivande till regeringen om att snarast återkomma. Nu har det gått ett år utan att vi har fått någon återrapport, och frågan kommer upp en gång till.

Regeringen hänvisar till Reepaluutredningen. Den överlämnade sitt delbetänkande till regeringen i november. Det är nu ute på remiss, och remisstiden går ut i morgon. Många har säkert läst de remisser som har kommit in, och det finns en del att begrunda.

Jag hävdar att utredningen präglas mer av ideologisk och politisk hänsyn än vetenskapligt stöd och stringens. Även om remisstiden går ut först i morgon har jag läst flera av svaren, och några har också återgivits i medierna i går och i dag.

Kritiken har varit stor, och denna insikt verkar ha nått Regeringskansliet. Som vi kunde läsa i går verkar regeringen släppa kravet på vinsttak när det gäller sjukvård och äldreomsorg. Vi kanske kan få ett svar på det här i dag.

I dag läser vi stora rubriker om att Vänsterpartiet vill bryta budgetsamarbetet. Fast Vänsterpartiet säger nog att det är regeringen som bryter samarbetet och inte Vänsterpartiet. Det kommer att bli intressant att följa utvecklingen de närmaste veckorna.

Jag blir glad om regeringspartierna backar i frågan, och jag önskar att man kunde backa ännu mer och inte slå undan benen på alternativa utförare av offentlig välfärd.

Jag förstår att Vänsterpartiet är besviken. Man hävdar att det är mäktiga företagsintressen som försöker sänka förslaget för att tjäna ännu mer pengar på välfärden. Jag kan respektera Vänsterpartiets ståndpunkter, men jag förstår dem inte.

Jag uppfattar det som att Vänsterpartiet är lite besatt av företagets vinster och därigenom missar syftet med den offentliga verksamheten. Den verksamhet som alternativa utförare levererar uppskattas av dem som använder den och av personalen som jobbar i den – även om vi nyss hörde från Håkan Svenneling att det inte är så. Men de undersökningar som görs visar på det.

Det fina med valfrihet i välfärden är att om man inte är nöjd så väljer man en annan utförare. För att få nöjda brukare, patienter eller elever måste kvaliteten vara bra och personalen trivas. Annars får man ingen bra verksamhet och ingen vill vara där. Varför handlar inte diskussionen mycket mer om hur vi ska säkra kvaliteten i både offentlig verksamhet och verksamhet som bedrivs av andra utförare?

Reepalus förslag är inte en begränsning av vinster i välfärden utan ett hot mot valfriheten, och svenska folket vill ha valfrihet.

Herr talman! Vad säger remissinstanserna? Konkurrensverket anser att utredningen inte visar att det finns några övervinster eller selektionsproblem på de välfärdsmarknader där uppdrag tilldelas efter konkurrensutsättning. Konkurrensverket anser därför att utredningen inte visat att det finns anledning att reglera vinsterna på välfärdsområdet.

Riksrevisionen säger att utredningens förslag om vinstbegränsning i företag i välfärdsektorn utgör ett stort avsteg från de grundläggande principerna som gäller för svensk bolagsrätt och kan ses som ett ingrepp i de näringsrättsliga principer som styr företagsverksamhet i Sverige.

De som säger detta är inga lobbyister för företagen.

Advokatsamfundet har en längre text men avslutar med att betona att det finns en uppenbar risk att förslaget strider mot regeringsformen, Europakonventionen och rätten till fri rörlighet i EU.

Herr talman! De samlade vinsterna i välfärdsföretagen utgör högt räknat 0,6 procent av den totala kostnaden för välfärden. Rörelsemarginalen ligger på 6 procent, vilket är ungefär i nivå med jämförbara branscher. Man ska komma ihåg att regeringen har högre avkastningskrav på de statliga bolagen. Rörelseöverskottet ska täcka räntor, skatt, nyinvesteringar och mycket mer.

Kvaliteten hos privata utförare är lika bra eller bättre på nästan alla områden inom välfärden jämfört med den offentligt drivna verksamheten.

Jag vill uppmana riksdag och regering att inte ta död på den mångfald vi i dag erbjuder, och jag föreslår att regeringen lägger detta förslag långt ned i en låda på Regeringskansliet.

(Applåder)

Anf. 23 MATHIAS SUNDIN (L):

Herr talman! När vi debatterar vinster i välfärden pekas det i denna debatt och ofta annars på storbolag, bolag som driver förskolor och vårdcentraler och andra sorters företag som är verksamma inom välfärden.

Men det börjar också komma fram en generation nya bolag som gör på ett annat sätt. De har inte en fysisk vårdcentral eller skola, utan de är verk-samma på nätet.

På vårdområdet har det på senare tid kommit fram flera alternativ. De heter sådant som kry.se och mindoktor.se. Dessa företag har en vårdcentral på nätet. I stället för att först ringa till vårdcentralen, vänta på att vårdcen-tralen ringer tillbaka, boka tid, åka dit, sitta i väntrummet, träffa en sjuk-sköterska och sedan en läkare och så vidare kan man i stället koppla upp sig på nätet, få en tid inom en timme, få tala med en läkare, få medicin utskriven och så vidare. Dessa bolag effektiviserar vården. De gör den mer tillgänglig och ger en större valfrihet.

De förslag som ligger i Reepaluutredningen innebär inte bara att de bolag som driver fysiska vårdcentraler och skolor inte kan finnas kvar utan även att dessa nya bolag försvinner.

I stället för att som S, V och MP agera för att försöka stoppa dessa bolag borde vi se till att de kan komma fram så att vården digitaliseras.

Det finns ett enormt behov av att digitalisera vården. Remisser faxas! Ja, ni hörde rätt. Jag har inte sett en fax på tio år, men i landstinget faxar man remisser. Det var en nyhet förra året när man för första gången i Sve-riges historia skickade en remiss digitalt.

Men ni försöker stoppa de bolag som jobbar på nätet och effektiviserar vården.

I stället för att jobba för att kraftigt bromsa den positiva utvecklingen med valfrihet på nätet och på andra sätt borde vi jobba för att ge den en skjuts.

Med tanke på de effekter som Reepaluutredningen skulle få om den genomförs är det inte konstigt att så många remissinstanser är kritiska till den. Jag har en lista här – jag får se hur många jag hinner med innan vi stänger för i dag.

Där finns Läkarförbundet men även Advokatsamfundet, som min cen-terpartistiska kollega tog upp tidigare och som skriver att förslaget för-modligen strider mot regeringsformen, Europakonventionen och den fria rörligheten inom EU. Det är skickligt i sig, på ett negativt sätt, att pricka in alla dessa tre. Advokatsamfundet är alltså en av de instanser som har kritiska synpunkter.

Där finns också Konkurrensverket, Umeå universitet, Kammarrätten i Stockholm, Kommerskollegium, Myndigheten för vård- och omsorgsana-lysis, Riksrevisionen, Regelrådet, IFAU, Friskolornas Riksförbund, Vårdfö-retagarna, Coompanion, KFS, Mora kommun, Trosa kommun, Mörby-långa kommun, Stockholms läns landsting, Falkenbergs kommun och Kils kommun.

Herr talman! Jag ska inte låta dagens förhandlingar i kammaren have-rera genom att läsa hela listan, utan jag planar ut där. Jag tror att budskapet har gått fram.

Några är aktörer inom området, och det är klart att de är kritiska till att deras företag skulle få stänga ned. Men det finns även en massa oberoende myndigheter som är oerhört kritiska till Reepaluutredningen.

Lägg den inte bara i en byrålåda, utan stoppa den i pappersåtervinningen eller kör den i papperstuggen! Även om den har 871 sidor kan man riva itu den och stoppa ned den där – det tror jag är det bästa alternativet.

Med detta, herr talman, yrkar jag bifall till utskottets förslag.
(Applåder)

Prot. 2016/17:73
23 februari

Kommunala frågor

Anf. 24 LARRY SÖDER (KD):

Herr talman! Vi kristdemokrater är hängivna anhängare av det kommunala självstyret. Kommunerna ser olika ut och bör hitta lösningar på kommunala problem, just kommunalt.

Med detta följer inte bara rättigheten att kunna utforma sina verksamheter på det sätt som passar bäst utan även ansvaret för att kunna finansiera sina åtaganden. Denna rättighet ska givetvis föreskrivas för kommuner och regioner när det gäller ansvaret som arbetsgivare.

Eftersom avsnittet om offentliga arbetsgivare finns med i det vi debatterar vill jag säga några ord om det, eftersom jag tror många av våra framtidsfrågor ligger där.

Arbetsmiljölagen föreskriver att arbetsgivaren ska vidta alla åtgärder som behövs för att förebygga att arbetstagarna utsätts för ohälsa eller olycksfall. Just när det gäller förebyggandedelen bör offentliga arbetsgivare vara på hugget och vara innovativa.

För att offentlig verksamhet ska kunna få tillräcklig personal i framtiden måste man vara snäppet bättre än andra på att attrahera ny personal men även på att behålla den som en gång börjat i offentlig verksamhet.

Att vara mån om den anställda genom ett bra förebyggande arbete är en nödvändig väg för att locka människor att stanna. Behovet av arbetskraft i framtiden är stort, och då måste den offentliga arbetsgivaren visa att den är mån om sin personal och är en bra arbetsgivare.

En bra arbetsgivare attraherar och får behålla personal, vilket kommer att vara en grundförutsättning för att vi ska kunna få en god kvalitet hos välfärden i framtiden, som ju är vad vi debatterar i dag.

Sverige ska ha en trygg välfärd där människan sätts före systemen och där alla har tillgång till en gemensamt finansierad välfärd av hög kvalitet. En sjundedel av välfärdstjänsterna tillhandahålls i dag av privata utförare. Det ger en mångfald som bidrar till ökad kvalitet och förbättrat resursutnyttjande. Många av välfärdsföretagen ligger i framkant med nya sätt att utföra, har en kvalitet som är väldigt god och är populära hos medborgaren.

Ibland får man som politiker möjlighet att sätta sig i lugn och ro och prata med personer som har startat en skola, ett HVB-hem eller en förskola. Vad är det som driver dem att gå från en till synes trygg tillvaro med anställning till att i många fall kasta sig ut i företagarens villkor, där inga räddningsplankor finns om verksamheten inte går ihop.

När frågan kommer på tal om varför det är så finns en ganska tydlig målbild hos den man frågar. De tror att de kan göra verksamheten på ett annorlunda sätt som ger bättre kvalitet och bättre förutsättningar för den som verksamheten är till för. För egen del känner de att de får en verksamhet som de tror hjälper till att skapa ett samhälle som är bättre för framtiden.

Det är klart att de har kalkylerat när det gäller ekonomin och konstaterat att det är möjligt att även ekonomiskt få det att gå ihop och fungera på ett bra sätt.

Min egen erfarenhet är att när till exempel en friskola tänker etablera sig på en ort skärper sig även de övriga skolorna i området för att bli den som elever och föräldrar väljer. Jag tycker att detta är exempel nog för att visa att konkurrens skapar bättre kvalitet.

En politik för framtiden vore att ge välfärdsföretagen möjlighet att bli fler, utvecklas och ta ett större ansvar gentemot medborgaren. Att försöka begränsa välfärdsföretagen stoppar inte bara kvalitetsutvecklingen inom området, utan det skulle även slå undan benen på många småföretagare. Många av dessa småföretagare är kvinnor, och kvinnligt företagande om något borde vi se till att stödja.

Vi som lagstiftare bör fokusera på kvaliteten i verksamheten och inte på om företaget får gå med vinst eller inte.

Skulle förslagen i utredningen om vinster i välfärden bli verklighet är risken stor att små, uppskattade välfärdsföretag kan tvingas att lägga ned. Samtidigt garanteras inte kvaliteten hos de verksamheter som lyckas fortsätta att bedriva sin verksamhet.

Vi kristdemokrater anser att de nya jobben i huvudsak skapas i småföretagen. Då är vi beroende av att människor vågar satsa tid, kraft, engagemang och pengar för att skapa, driva och utveckla företag. En ökning av välfärdsföretagen innebär fler arbetstillfällen, mer skatter till staten och färre människor på bidrag. Är inte detta något som även regeringen borde ta hänsyn till?

Utredningen om vinstbegränsningar i välfärden har fått svidande kritik under remissrundan och borde aldrig komma till riksdagens bord. Man borde slänga den i papperskorgen och starta en ny utredning.

Den nya utredningen borde handla om hur vi kan utveckla kvaliteten inom välfärdssektorn, där både offentliga och privata företag har en viktig roll att spela. Vi borde öka mångfalden, och där skulle idéburna organisationer kunna vara en större framtida aktör.

De två frågor som utredningen egentligen borde inrikta sig på är: Vad vill vi ha ut av verksamheten, och vad får den kosta? Vem som driver verksamheten borde bestämmas av vilka som klarar av de kriterier som ställs upp.

Vi kristdemokrater ställer oss bakom förslaget i betänkandet.
(Applåder)

Anf. 25 ANETTE ÅKESSON (M):

Herr talman! Som mina kollegor har varit inne på är det glädjande att riksdagen ligger på regeringen om att återkomma med förslag på hur man tänker arbeta för att öka mångfalden inom välfärdssektorn.

Det är viktigt med flera aktörer, eftersom konkurrens bidrar både till att säkra valfriheten för invånarna och till att säkra utvecklingen av kvaliteten på välfärden och innovativa sätt att arbeta så att våra skattemedel används på bästa möjliga sätt.

I morgon är sista dagen att svara på remissen om Ilmar Reepalus välfärdsutredning. Det är ingen hemlighet att det är mycket tung kritik som kommer, inte bara från de företag som skulle drabbas av konsekvenserna utan även från allt från socialdemokratiska kommunalråd till Konkurrensverket, Riksrevisionen och Kammarrätten i Stockholm.

Det är inte så konstigt, för förslagen skulle få långtgående konsekvenser som inte bara slår mot vinstdrivande företag utan även mot exempelvis

föräldrakooperativ och stiftelser, vilket innebär att invånarna i slutändan är de som drabbas.

Det som slår mig när jag läser utredningen är att man först konstaterar att kvaliteten bedöms vara likvärdig i privata och i offentligt drivna verksamheter. Vissa delar är bättre här, och andra är bättre där. Sedan visar man att företag i välfärdssektorn gör vinst, även om man fick leta ett tag för att hitta ett nyckeltal som visar på det.

Av detta drar man sedan slutsatsen att man ska stoppa företag från att göra vinst. Hur landade man där? I min värld vore den naturliga frågan: Om privata företag levererar likvärdiga tjänster och produkter med samma kvalitet som kommuner och landsting, men gör det till en lägre kostnad, varför har då kommunerna och landstingen högre kostnader för att leverera samma produkter och tjänster?

Hur kan samhällsproblemet för socialdemokrater, miljöpartister och vänsterpartister vara att företagen gör vinst? Varför är inte frågan som vi diskuterar: Vad kan kommuner och landsting göra annorlunda?

Det finns naturligtvis mycket annat i utredningen som man kan nämna, inte minst godtycket. Det kan gälla ordval eller att bara vissa branscher ska hindras från att göra vinster med skattemedel – tillfälligtvis kvinnodominerade branscher. Och ironin i argumentet att undanta upphandling av tillfälliga asylboenden för att leverantörer riskerar att lämna marknaden går inte att missa. För varför skulle det bara gälla tillfälliga asylboenden? När det sedan kommer fram att Socialdemokraterna vill undanta vinsttak för sjukvård och omsorg och bara sätta dit privata skolor undrar man verkligen hur de resonerar.

Nej, regeringen borde göra det som riksdagen tillkännagav redan förra året och i år igen, nämligen ta fram förslag som säkerställer att vi även i framtiden har en gemensamt finansierad välfärd av hög kvalitet, oberoende av vem som levererar den.

Vad gäller andra samhällsproblem som av ideologiska skäl har dragits in i debatten om vinster i välfärden – som att skatter eventuellt inte betalas i Sverige eller att vi har segregerade verksamheter inom skolan och sjukvården – är det angeläget att ta tag i dem riktat och på sätt som löser problemen, inte bara så att det låter bra för de egna väljarna.

Beträffande skatteparadis var det, inom parentes sagt, alliansregeringen som påbörjade arbetet med begränsade ränteavdrag, avtal med skatteparadis och deltagande i olika arbetsgrupper i det internationella samarbetet inom OECD.

Lägg det offentliga fokuset på att långsiktigt säkerställa att invånarna kan erbjudas välfärdstjänster av god kvalitet, av både kommuner och landsting och av andra aktörer. Diskutera gärna hur kommuner och landsting kan arbeta mer effektivt. Fler aktörer inom välfärden är ett sätt, och då får vi konkurrens. Konkurrens främjar inte bara patienter, elever och brukare utan även innovation och förbättrad produktivitet och effektivitet. Det bidrar till att vi har större kontroll över skattemedlen, och det främjar hela samhället.

(Applåder)

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut skulle fattas den 1 mars.)

Prot. 2016/17:73
23 februari

Kommunala frågor

§ 9 Subsidiaritetsprövning av kommissionens förslag till ändringar i tillsynsförordningen och kapitaltäckningsdirektivet

Finansutskottets utlåtande 2016/17:FiU38

Subsidiaritetsprövning av kommissionens förslag till ändringar i tillsynsförordningen och kapitaltäckningsdirektivet (KOM(2016) 850 slutlig och KOM(2016) 854 slutlig) föredrogs.

Förste vice talmannen konstaterade att ingen talare var anmäld.
(Beslut skulle fattas den 1 mars.)

*Trygg och säker vård
för barn och unga som
vårdas utanför det
egna hemmet*

§ 10 Trygg och säker vård för barn och unga som vårdas utanför det egna hemmet

Socialutskottets betänkande 2016/17:SoU11

Trygg och säker vård för barn och unga som vårdas utanför det egna hemmet (prop. 2016/17:59) föredrogs.

Anf. 26 YASMINE LARSSON (S):

Herr talman! Barnen är Sveriges och allas vår framtid, och de allra viktigaste vi har. Barndomen sätter ofta sin prägel på hur livet sedan gestaltar sig. Och alla barn förtjänar en bra start i livet.

I dag debatterar vi regeringens proposition *Trygg och säker vård för barn och unga som vårdas utanför det egna hemmet*. I propositionen berörs flera viktiga och efterlängtrade lagförslag för att säkerställa god kvalitet och säkerhet i verksamheter som bedriver boenden enligt socialtjänstlagen samt konsulentstöd till familjehem och jourhem.

Det handlar också om ett lagförslag som innebär erbjudande om hälsoundersökning till alla barn och unga i anslutning till att samhällsvård inleds samt om överenskommelser om samarbete och ansvarsfördelning mellan kommuner och landsting för placerade barn.

Vi vet att de barn och unga som placeras utanför det egna hemmet har betydligt högre dödlighet, sämre skolresultat, mer självskador och större psykisk ohälsa än andra barn och unga.

Det är därför oerhört glädjande att vi nu kan genomföra förbättringar för att de barn och unga som befinner sig i en extra utsatt situation ska få bättre förutsättningar för att klara sig i livet och för att förebygga förekomsten av oseriösa aktörer. Det är också mycket glädjande att samtliga lagförslag har fått ett brett stöd av remissinstanserna.

Herr talman! En stor del av de barn och unga som vårdas utanför det egna hemmet finns i verksamheter som utförs av enskilda aktörer. Det är barn och unga som ofta befinner sig i en beroendeställning eller har särskilda behov. När samhället går in och tar över föräldrarollen för dessa barn är det av allra största vikt att vi inte misslyckas med det.

I propositionen föreslås en tillståndsplikt för verksamheter inom socialtjänsten som överlämnats genom avtal. Det innebär att ett bolag, en förening, en samfällighet, en stiftelse eller en enskild individ som har slutit avtal med en kommun om att bedriva enskild verksamhet i form av HVB-hem, stödboende, vissa boendeformer för äldre eller funktionshindrade, hem för heldygnsvård eller hem eller öppen verksamhet för vård under en begränsad del av dygnet ska ha tillstånd från Inspektionen för vård och omsorg, IVO, för att yrkesmässigt få bedriva sådan verksamhet.

Tillstånd ska beviljas endast om verksamheten uppfyller krav på god kvalitet och säkerhet. Som en följd av tillståndsplikten ska kommunens skyldighet att anmäla verksamhet som genom avtal har överlämnats till enskild också upphävas.

Förslaget innebär i praktiken att staten tar ett tydligare ansvar för att säkerställa kvaliteten för brukare inom socialtjänsten, och genom att ställa högre krav på och öka kontrollen av verksamheter som vill etablera sig inom välfärdssektorn bör förslaget också bidra till att förebygga brottslighet och motverka att oseriösa aktörer kan etablera sig fritt.

Herr talman! Vi föreslår också en tillståndsplikt för verksamheter med konsulentstöd till familjehem och jourhem som tar emot barn.

Barn som blir aktuella för vård i familjehem och jourhem befinner sig i en särskilt utsatt situation. Många har omfattande behov av stöd.

Att enskilda då fritt kan etablera verksamhet som påverkar dessa barn är naturligtvis inte acceptabelt. Därför föreslås nu en ändring i socialtjänstlagen som innebär att verksamheter med konsulentstöd till familjehem och jourhem som tar emot barn och unga ska omfattas av tillståndsplikt.

Konsulentstödsverksamheter kan spela en stor och viktig roll för att stödja familjehemmen och på så sätt säkerställa en god vård i familjehem och jourhem. Men en förutsättning för det är att verksamheterna uppfyller kraven på god kvalitet och säkerhet och att personalen har rätt kompetens.

Jag bedömer att införandet av tillståndsplikt för dessa verksamheter ökar förutsättningarna för att säkerställa god kvalitet och säkerhet i stödet och omsorgen för barnen.

Placerade barn och unga har som grupp sämre fysisk och psykisk hälsa än andra barn. Det gäller både under placeringen och senare i livet. Det är naturligtvis mycket allvarligt och fullkomligt oacceptabelt. Det understryker betydelsen av en jämlik vård och att alla barn får tillgång till hälso- och sjukvård och tandvård på precis samma villkor. Det understryker också vikten av en väl fungerande samverkan mellan socialtjänst och hälso- och sjukvård.

De oklarheter i ansvarsförhållandena och de brister som finns i samverkan mellan socialtjänst och hälso- och sjukvården i dag riskerar naturligtvis att leda till att barn och unga inte får ta del av nödvändiga eller samordnade insatser.

Det finns ett stort behov av åtgärder för att stärka barnens tillgång till hälso- och sjukvård. Därför föreslås att bestämmelser införs i socialtjänstlagen och hälso- och sjukvårdslagen om att kommuner och landsting ska ingå överenskommelser om samarbete i fråga om barn och unga som vårdas utanför det egna hemmet.

Prot. 2016/17:73
23 februari

*Trygg och säker vård
för barn och unga som
vårdas utanför det
egna hemmet*

*Trygg och säker vård
för barn och unga som
vårdas utanför det
egna hemmet*

Om det är möjligt ska också organisationer som företräder barn och unga eller deras närstående ges möjlighet att lämna synpunkter på innehållet i överenskommelsen.

Herr talman! Många barn som möter socialtjänsten har inte fått ta del av den generella hälso- och sjukvården. Det kan handla om uteblivna kontroller men också om avsaknaden av rekommenderade vaccinationer.

I propositionen föreslås en ny bestämmelse i socialtjänstlagen om hälsoundersökning för barn och unga i anslutning till att samhällsvård inleds. Ändringen innebär att socialnämnden ska underrätta landstinget om att ett barn eller en ung person i åldern 18–20 år, i anslutning till att vård utanför det egna hemmet inleds, ska erbjudas en hälsoundersökning av landstinget.

Lagändringarna föreslås träda i kraft den 15 april 2017.

Herr talman! Kommuner och landsting har i dag en lagstadgad skyldighet att tillhandahålla välfärdstjänster. De styrs av folkvalda församlingar. Enligt vår bedömning är det därför inte lämpligt att införa tillståndsplikt eller något som motsvarar en ägarprövning för kommuner och landsting. Vi delar regeringens åsikt att ett sådant långtgående ingrepp i det kommunala självstyret dessutom skulle gå utöver vad som är nödvändigt med hänsyn till ändamålen som föranlett dem och därför inte är förenligt med den grundlagsfästa proportionalitetsprincipen.

Jag yrkar med detta bifall till vår reservation och i övrigt till utskottets förslag.
(Applåder)

Anf. 27 AMIR ADAN (M):

Herr talman! Vi debatterar nu betänkande SoU11. I betänkandet behandlas regeringens proposition *Trygg och säker vård för barn och unga som vårdas utanför det egna hemmet*. Vidare behandlas tre motionsyrkanden som kommit in med anledning av propositionen och fyra motionsyrkanden som kommit in under allmänna motionstiden.

I regeringens proposition föreslås att tillståndsplikt införs för verksamhet inom socialtjänsten som kommunen överlämnar genom avtal. Vidare införs tillståndsplikt för att yrkesmässigt få bedriva verksamhet som har till uppgift att till socialnämnden föreslå familjehem och jourhem till barn och som lämnar stöd och handledning till familjehem och jourhem som tar emot barn.

I socialtjänstlagen och hälso- och sjukvårdslagen införs även bestämmelser om att kommuner och landsting ska ingå överenskommelser om samarbete i fråga om barn och unga som vårdas utanför det egna hemmet. Dessutom införs en ny bestämmelse i socialtjänstlagen som innebär att socialnämnden vid behov ska underrätta landstinget om att ett barn eller en ung person i åldern 18–20 år, i anslutning till att vård utanför det egna hemmet inleds, ska erbjudas en hälsoundersökning av landstinget.

Lagändringarna föreslås träda i kraft den 15 april i år.

Herr talman! Vi moderater anser att en modern välfärdspolitik bör bygga på följande grunder.

Det ska införas en generell tillståndsplikt för att få bedriva hälso- och sjukvård, omsorg och verksamhet inom socialtjänst och LSS. Kraven bör vara likvärdiga för fristående och offentliga aktörer.

Det ska finnas nationella kvalitetskrav. Nationella kvalitetskrav för olika verksamheter inom välfärden ska fastställas, och de bör framför allt utgå från resultat och utfall.

Tillsynsmyndigheter ska följa upp kvaliteten. Myndigheter inom respektive område ska ges ett tydligt uppdrag att följa upp och redovisa hur verksamheten presterar. Kvalitetsuppföljningen ska i första hand fokusera på mätbara resultat och inte på att mäta insatta resurser. De verksamheter som inte når tillräckligt goda resultat ska åtgärdas, och i de fall där man inte tar itu med brister ska det finnas tydliga sanktioner.

Det ska finnas sanktioner vid bristande kvalitet. I såväl offentlig som fristående verksamhet behövs kännbara sanktioner, oavsett huvudman, för att komma till rätta med kvalitetsbrister. Staten måste därför vara beredd att agera, och det hårdare än vad man kan göra i dag.

Alliansregeringen genomförde flera reformer för att stärka skyddet för barn och unga som vårdas utanför det egna hemmet. Det är viktigt att fortsätta det arbetet, och därför välkomnar vi förslagen i propositionen. Allianspartierna är även tydliga med att krav ska ställas på kvalitet och säkerhet i välfärdens verksamheter och är därför positiva till propositionen i dess helhet.

Krav ska dock inte bara ställas på privat driven verksamhet utan även offentlig. All välfärd, oavsett utförare, ska leverera på hög nivå. Därför är jag glad att utskottet föreslår ett tillkännagivande till regeringen om att regeringen bör återkomma till riksdagen med förslag som innebär att samma krav på tillstånd som gäller för en enskild för att yrkesmässigt bedriva verksamhet inom socialtjänsten även ska gälla för offentligt driven verksamhet.

Vi moderater anser att det ska vara ordning och reda och ställas likvärdiga krav oavsett driftsform och utförare av välfärd. Det betyder till exempel att konsulenter som enbart har till uppgift att ta fram fler boendeplatser ska omfattas av en generell tillståndsplikt. Vi vill stärka tillsynen av familjehem och införa tydligare sanktioner i flera steg vid upprepade brister i den utförda verksamheten. Att inte sköta sitt uppdrag med avsedd kvalitet och säkerhet måste få tydliga påföljder.

Det generella arbetet med att utveckla tillsyn och uppföljning inom socialtjänsten måste också stärkas kontinuerligt. Den som sviker, som inte levererar tillräckligt bra välfärd, måste få känna på hårdare sanktioner än vad som sker i dag. Det är helt oacceptabelt att man kan fortsätta driva en vårdenhet som inte håller tillräcklig kvalitet. Bristande kvalitet kan aldrig accepteras. Dålig kvalitet i såväl offentlig som fristående verksamhet är slöseri med skattepengar.

Slutligen, herr talman, vill jag med dessa ord yrka bifall till vår reservation 3.

(Applåder)

Anf. 28 CARINA HERRSTEDT (SD):

Herr talman! Yasmine Larsson har på ett föredömligt sätt redogjort för propositionen och för konsekvenserna för barn som blir placerade utanför det egna hemmet, så jag ska hålla mitt anförande relativt kort.

Att placera någon utanför det egna hemmet innebär alltid ett fruktansvärt ingrepp i personens liv. Därför är det otroligt viktigt att vi så långt som möjligt säkerställer att den vård vi ger håller hög kvalitet. Alltför

Prot. 2016/17:73
23 februari

*Trygg och säker vård
för barn och unga som
vårdas utanför det
egna hemmet*

många incidenter och missförhållanden rapporteras tyvärr, och därför måste säkerhet och kvalitet säkerställas på ett bättre sätt. Det är naturligtvis inte alldeles lätt, men varje steg i rätt riktning är bra.

Jag tycker att regeringens förslag i detta fall ändå är ett steg i rätt riktning, och vi ställer oss bakom stora delar av dem. Bland annat välkomnar vi förslaget att landsting och regioner framöver ska erbjuda hälsoundersökningar för barn och unga som vårdas utanför det egna hemmet, något som en del landsting föredömligt nog redan gör i dag. Vi ställer oss alltså bakom det förslaget och menar att det kan säkerställa ett optimalt omhändertagande åtminstone vad gäller sjukhusbehov.

Vi välkomnar också förslaget att den som driver privat verksamhet inom socialtjänsten framöver måste ha tillstånd för att bedriva verksamheter som har avtal med kommunerna, till exempel HVB-hem eller boende för funktionshindrade. Dessa har tidigare, vilket det har redogjorts för här, haft undantag från tillståndsplikten. Detta undantag tas nu bort, och det tycker vi är bra.

Vi ställer oss också bakom förslaget att de yrkesmässiga verksamheter som har till uppgift att föreslå familjehem eller jourhem till socialnämnder ska ha tillståndsplikt, precis som de som ska ge stöd och handledning till familjehem och jourhem som tar emot barn. Det ser vi också som ett led i att stärka kvaliteten. Krav måste ställas på säkerhet och kvalitet i alla välfärdens verksamheter, och därför är vi som sagt positiva till stora delar av propositionen.

Däremot menar vi att likvärdiga krav måste ställas på alla aktörer i välfärden, oavsett utförare, och menar därför att tillståndsplikt ska gälla alla utförare oavsett driftsform. Det ska alltså ställas samma krav på verksamheter som drivs av kommunerna själva. Den tillståndsplikt som gäller privata verksamheter ska även gälla för offentliga verksamheter. Lyckligtvis delar vi den åsikten med allianspartierna och kan därför förhoppningsvis få majoritet för ett sådant förslag när vi voterar.

Herr talman! Någonting måste som sagt göras för att så långt som möjligt säkerställa att de barn och ungdomar som av olika anledningar finns i samhällets vård också får den hjälp de behöver för att så snart som möjligt kunna stå på egna ben eller åtminstone få vård i det egna hemmet. Samhället får inte svika en hel generation placerade barn igen.

Herr talman! Jag yrkar bifall till reservation 2.

I detta anförande instämde Heidi Karlsson (SD).
(forts. § 12)

Ajournering

Kammaren beslutade kl. 13.49 på förslag av förste vice talmannen att ajournera sammanträdet till kl. 14.00, då frågestunden skulle börja.

Återupptaget sammanträde

Sammanträdet återupptogs kl. 14.00.

Anf. 29 TREDJE VICE TALMANNEN:

Jag vill hälsa statsråden välkomna. Frågor besvaras i dag av statsrådet Isabella Lövin, statsrådet Helene Hellmark Knutsson, statsrådet Gabriel Wikström och statsrådet Anna Ekström.

En fråga ska vara av övergripande allmänpolitiskt slag eller avse ett ämne som faller inom statsrådets ansvarsområde och rör dennes tjänsteutövning. Statsrådet Isabella Lövin besvarar såväl allmänpolitiska frågor som frågor inom sitt eget ansvarsområde.

Frågestund

Åtgärder för att avhjälpa bristen på behöriga lärare

Anf. 30 ERIK BENGTTZBOE (M):

Fru talman! Jag har en fråga till statsrådet Hellmark Knutsson.

Bristen på behöriga lärare runt om i Sverige börjar bli ordentligt kännbar för Sveriges kommuner och andra huvudmän. Rekryteringsbehovet är stort inom i stort sett alla lärarkategorier, men det gäller kanske framför allt lärare i matematik och svenska som andraspråk. Inte minst i våra utanförskapsområden – där otryggheten nu biter sig fast, vilket vi har fått se exempel på de senaste dagarna – börjar det bli allt svårare att rekrytera duktiga lärare.

Moderaterna vill gå vidare med satsningar på KPU, vill utveckla Teach for Sweden och har lagt fram förslag om fristående lärarutbildning. Men än så länge är det tyst från regeringen. Vi har också föreslagit en särskild satsning på förstelärare i utanförskapsområden. Det behövs nämligen inte bara fler poliser i utanförskapsområdena utan också fler duktiga lärare.

Min fråga till statsrådet är därför: När och hur tänker ni agera för att säkerställa kompetensförsörjningen av lärare?

Anf. 31 Statsrådet HELENE HELLMARK KNUTSSON (S):

Fru talman! Jag vill tacka Erik Bengtzboe för att Moderaterna nu har uppmärksammat att det är lärarbrist i Sverige. Det gjorde vi redan i samband med valet och har därför jobbat med frågan sedan första dagen vi tillträdde.

Vi ärvde två saker från alliansregeringen när det gäller skolan. Det ena var sjunkande kunskapsresultat, och det andra var en stor annalkande lärarbrist.

Det är ändå glädjande att söktrycket till lärarutbildningen nu ökar. Därför kan vi bygga ut lärarutbildningen, med sammanlagt 10 000 nya platser under de kommande fyra åren. Vi satsar också redan på KPU och Teach for Sweden. Allt det finns med i våra budgetpropositioner. Det är synd att Erik Bengtzboe inte har läst och tagit del av dem.

Självklart tittar vi också på hur vi kan öka läraryrkets attraktivitet. Det ökar attraktiviteten med Lärarlönelyftet som ger lönepåslag till ungefär 60 000 lärare. Vi ska också utveckla karriärtjänstreformen, som ligger i en utredning i dag.

Anf. 32 ERIK BENGTZBOE (M):

Fru talman! Jag vill tacka för svaret.

Statsrådet vet att jag är läskunnig. Jag vet att statsrådet också är läskunnig. Statsrådet vet att söktrycket till lärarutbildningen ökade under alliansåren. Det har faktiskt stått still sedan dess.

Vi vet att de platser som regeringen föreslår ska byggas ut är platser som redan är tomma. Vi har föreslagit en rad åtgärder, bland annat KPU och Teach for Sweden. Där går vi längre, eftersom det leder till fler platser och fler utbildade lärare.

Varför säger regeringen nej till den utbyggnaden? Och varför säger regeringen nej till fler förstelärare i utanförskapsområden?

Anf. 33 Statsrådet HELENE HELLMARK KNUTSSON (S):

Fru talman! Söktrycket fortsätter att öka. Men det är ojämnt mellan de olika lärarutbildningarna. Vi ser till att bygga ut i en sådan takt att vi kan göra det med bibehållen kvalitet.

Vi har som sagt en stor lärarbrist. Och det kommer vi att ha under många år. Det var ett av de arv som ni lämnade efter er, Erik Bengtzboe. Men jag är helt säker på att vi, med de åtgärder som vi vidtar och de åtgärder som vi kommer att föreslå framöver, kommer att kunna möta lärarbristen, skapa ett attraktivt läraryrke och se till att alla barn får möta en behörig lärare.

Regeringens syn på brottslighet och invandring

Anf. 34 ADAM MARTTINEN (SD):

Fru talman! Min fråga går till statsrådet Isabella Lövin.

Regeringen verkar bli förvånad över varje våg av brinnande bilar och varje attack mot blåljuspersonal. Förvånad var i alla fall det ord som statsministern valde som kommentar till att Donald Trump pekade ut Sverige som ett exempel på ett land där invandringen har gått över styr och skapar stora problem. Men Sverigedemokraterna är inte förvånade. Vi pekade ut de problemen långt innan de blev verklighet.

Ni ville ha mer invandring, Isabella Lövin. Ni fick mer invandring. Och nu sitter ni med ett gigantiskt utanförskap som ni har förlorat kontrollen över totalt.

Det är väl ändå dags att sluta vara förvånad. Över halva mandatperioden har gått. Tänker ni fortsätta låta Dan Eliasson baka bullar hela nätterna för att kunna bjuda busarna på fika? Är det inte dags för fler utbildade poliser i yttre tjänst, ökade polisiära befogenheter, ordentliga straff som innebär att de som förtjänar det buras in men framför allt straff som innebär att de utlänningar som inte längre förtjänar att vara kvar i vårt land utvisas?

Anf. 35 Statsrådet ISABELLA LÖVIN (MP):

Fru talman! Jag vill tacka för denna fråga.

All brottslighet är givetvis helt oacceptabel. Regeringen ser med mycket stort allvar på de upplopp, kravaller och liknande händelser som har skett den senaste tiden.

Vi har tillfört 2,7 miljarder till polisen mellan 2017 och 2020.

När det gäller hårdare straff har regeringen inte hittat någon universal-lösning. Vi har däremot sett till att straffskärpningar har genomförts när det gäller resor i terrorismsyfte, grova narkotikabrott och penningförfalskning. Det har också blivit höjda minimistraff för allvarliga våldsbrott. Vi har tillsatt en utredning om bättre skydd för blåljuspersonal. Vi ser också över högre straffpåföljder för en lång rad våldsbrott.

Det är inte fråga om att vi stillatigande ska titta på. Men vi måste också vidta sociala åtgärder, så att de områdena ska fungera bättre.

Anf. 36 ADAM MARTTINEN (SD):

Fru talman! Jag är väl medveten om det arbete som pågår inom regeringen. Över 70 propositioner har hanterats under inrikesminister Ygeman. Det är helt fantastiskt. Det är ett ganska bra tempo. Ni har ett bra driv, Isabella Lövin. Men jag är ledsen att behöva säga det: Det är inget kudd-krig vi rustar för.

Era 70 propositioner till trots har buset fortfarande fritt spelrum i våra förorter. Sverigedemokraternas förslag har legat på bordet sedan dag ett. Släpp prestigen och börja titta på dem! Jag tror att även ni kommer att förstå till slut att det är vad som krävs.

Anf. 37 Statsrådet ISABELLA LÖVIN (MP):

Fru talman! Det pågår ett mycket omfattande och seriöst arbete för att komma åt den ökade brottsligheten, i de fall den har ökat.

Vi har också satt igång ett mycket omfattande arbete för att Sverige ska hålla ihop. Det handlar om att vi ska ta hand om våra ungdomar innan de faller in i brottslighet. Det handlar också om att satsa på skolan och välfärden, på ett Sverige som håller ihop – även på landsbygden.

Vi har en lång rad seriösa förslag som vi nu genomför.

Psykisk ohälsa hos ensamkommande flyktingbarn

Anf. 38 EMMA HENRIKSSON (KD):

Fru talman! Med anledning av den kraftigt ökande psykiska ohälsan hos ensamkommande flyktingbarn kallade socialutskottet förra veckan ett antal myndigheter. Statsrådet Wikström och statssekreterare från Socialdepartementet närvarade också.

Vid mötet framkom att de ensamkommande barn som har tagit sina liv, som har stor risk för suicid eller som har allvarligt självskadebeteende inte har fått eller får lika bra stöd och hjälp som andra barn med liknande behov. Det finns brister. Myndigheterna redovisade ett antal åtgärder som vidtas för att kartlägga vilka behov som finns och vilken hjälp som ges.

Min fråga till statsrådet är: Vad gör regeringen nu, akut, för att minska risken för att ytterligare barn ska ta sina liv och för att hjälpa de barn som mår allvarligt psykiskt dåligt?

Prot. 2016/17:73
23 februari

Frågestund

Anf. 39 Statsrådet GABRIEL WIKSTRÖM (S):

Fru talman! Tack för frågan, Emma Henriksson!

Det här är ett allvarligt problem. Jag tror att alla vi här i kammaren kan åtminstone försöka föreställa oss hur det är att vara 16, 17 eller 18 år gammal och komma till ett nytt land väldigt långt hemifrån och gå en osäker framtid till mötes.

Det är klart att det gör att risken för att hamna i psykisk ohälsa och att må riktigt dåligt ökar. Det är med den utgångspunkten vi nu måste se över vilka åtgärder samhället ska vidta för att hjälpa dessa barn.

Vi hade ett möte i tisdags då vi hade kallat samman representanter för både civilsamhället och myndigheterna. En sak som kom fram där och som vi nu tar fasta på är att stärka de vuxna som befinner sig runt de här barnen. Det handlar om bättre kunskap och bättre verktyg för att kunna möta den psykiska ohälsan och hjälpa barnen.

Anf. 40 EMMA HENRIKSSON (KD):

Fru talman! Det är viktigt. Varje liten insats som görs och varje stöd som ges till dem som finns runt omkring är viktigt. Men jag finner ändå en oro för att det inte riktigt finns en tillräcklig krismedvetenhet om hur akut behovet är. På lång sikt kan vi göra ytterligare saker för att förstärka detta, men vad görs nu akut från regeringen? Det finns en överhängande risk för de här barnen varje dag som går då vi inte når dem tillräckligt med den hjälp och det stöd de behöver.

Anf. 41 Statsrådet GABRIEL WIKSTRÖM (S):

Fru talman! Jag tycker nog ändå att vi har en stark krismedvetenhet, och det är därför regeringen har agerat så snabbt och resolut med att samla de berörda aktörerna, få upp eventuella förslag på bordet och sedan börja verkställa dem.

Mycket av det arbete som nu behöver göras ligger på kommuner och landsting. Jag är glad över att SKL själva har pekat på uppgifter man kan ta på sig, till exempel bättre utbildning och bättre stöd till dem som arbetar och befinner sig närmast de här barnen. SKL har ett bra track record på hur man har jobbat under förra hösten, och jag tror att man kan göra samma sak igen.

Själv mord bland ensamkommande flyktingbarn

Anf. 42 CHRISTINA HÖJ LARSEN (V):

Fru talman! Min fråga går till vice statsminister Isabella Lövin.

Vi kan kalla honom Ali. Han älskade att rita och måla och att spela fotboll. För drygt två veckor sedan tog han sitt liv. Ali blev 17 år. Ali är tyvärr inte ensam; sex barn har tagit sitt liv det senaste halvåret. Det är sex barn som kämpade med matteläxan, var kära och funderade på framtiden.

När regeringen införde den tillfälliga lagen sa man att lagen skulle få färre människor i behov av skydd att söka sig hit. Familjesplittring, tillfälliga uppehållstillstånd och slopad skyddsgrund för humanitära skäl skulle verka avskräckande. Men saken är den att det även sätter skräck i människor som är här. Det påverkar deras liv. Det är det vi ser hos ensamkommande i dag – konsekvensen av politiska beslut.

Anf. 43 Statsrådet ISABELLA LÖVIN (MP):

Fru talman! Tack, Christina Høj Larsen, för att också du uppmärksammar en viktig fråga och en tragedi som pågår i vårt land just nu med många ensamkommande flyktingbarn som mår väldigt dåligt!

Regeringen fattade beslut om den tillfälliga lagen därför att vi ser att vi måste ha en situation där vi kan ta emot dem som är i behov av asyl, och då måste vi kunna göra en rättssäker prövning av alla dem som kommer. Det blev en situation där handläggningstiderna blev oerhört långa för Migrationsverket, och det fanns ingen förberedelse för detta.

Det viktiga nu är att vi värnar ett system där de som har asylskäl ska kunna få sina ansökningar behandlade, bli omhändertagna inom rimlig tid och få den asyl som man har rätt till om man flyr.

Det har blivit många människor som har hamnat i kläm under den här tiden, och min kollega har just redogjort för vad vi gör när det gäller detta.

Anf. 44 CHRISTINA HÖJ LARSEN (V):

Fru talman! Det är bra och välbehövligt att regeringen gör en del saker och sätter lite plåster på sårn. Men jag träffar dagligen lärare, socialsekreterare och andra människor som är i nära kontakt med ensamkommande. Jag ska träffa Ensamkommandes förbund i morgon. Alla säger samma sak: Det är den tillfälliga lagen som måste ändras. Det hjälper inte att sätta plåster på sårn.

Frågan är: När kommer regeringen att förstå att det är just den tillfälliga lagen, återtagandeavtalet med Afghanistan och att stoppa utvisningarna som det handlar om?

Anf. 45 Statsrådet ISABELLA LÖVIN (MP):

Fru talman! Jag tror att det är oerhört viktigt att vi har en rättssäker prövning för dem som söker asyl i Sverige.

Talartiden tillät inte det jag försökte att säga tidigare, men jag vill framhålla att Annika Strandhäll och Gabriel Wikström har bjudit in myndigheter och organisationer för att diskutera vad regeringen kan göra för att stärka kommuners och landstings arbete med psykisk ohälsa i denna grupp.

Naturligtvis är varje fall av psykisk ohälsa och ångest ett misslyckande, men vi måste också värna asylrätten. Och den här regeringen gör det.

Sommarkurser på högskolan

Anf. 46 FREDRIK CHRISTENSSON (C):

Fru talman! Jag vill ställa min fråga till högskoleminister Helene Hellmark Knutsson.

I går öppnade anmälan till sommarkurser i Sverige. Trots stor efterfrågan är 2017 inget undantag. Antalet sommarkurser fortsätter att minska i Sverige. Bara under den rödgröna regeringens tid har antalet sommarkurser minskat med ungefär 17 procent, från omkring 400 till omkring 330. Det är det antal sommarkurser som erbjuds i år.

Frågestund

Det är olyckligt, framför allt därför att det skapar undanträngningseffekter på arbetsmarknaden. Men det förlänger också studenters utbildningstid.

I valrörelsen 2014 lovade det blivande regeringspartiet Socialdemokraterna att man skulle starta stort på just sommarkurser. Men nu när man har kommit i regeringsställning lyser uppfyllandet av löftena med sin frånvaro. I den senaste budgeten nämner man inte ens sommarkurser med ett ord.

Min fråga till statsrådet är därför: Tycker inte ministern att sommarkurser är viktiga längre, och varför ser vi inga reformer på området?

Anf. 47 Statsrådet HELENE HELLMARK KNUTSSON (S):

Fru talman! Tack, Fredrik Christensson, för en angelägen fråga! Det gäller inte bara sommarkurser, utan också enstaka kurser och fristående kurser har minskat i antal under en lång tid av år. Det finns tydliga kopplingar till det resurs- och styrsystem som vi har och som högskolan har haft sedan 1993.

Den förra regeringen gjorde ingenting åt detta. Nu har vi aviserat att det blir en utredning för att få ett mer tidsenligt resurssystem som gör det möjligt att läsa flexibelt. Det gäller såväl sommarkurser som att få till ett livslångt lärande där man kan läsa också senare i livet, till exempel genom fristående kurser.

Anf. 48 FREDRIK CHRISTENSSON (C):

Fru talman! Min fråga gällde inte vad den förra regeringen inte gjorde utan vad den här regeringen ämnar göra. Det är välkommet med en utredning när det gäller resursfördelningssystemet, men det hjälper inte dem som vill läsa sommarkurser nu eller dem som vill läsa sin utbildning snabbare.

I valrörelsen 2014 var Socialdemokraterna väldigt tydliga med att man ville möjliggöra fler sommarkurser. Men trots att man nu har styrt i regeringsställning under två och ett halvt år fortsätter antalet sommarkurser att minska.

Kan vi förvänta oss att regeringen gör någonting innan utredningen om resursfördelningssystemet kommer, eller får studenterna vänta till dess?

Anf. 49 Statsrådet HELENE HELLMARK KNUTSSON (S):

Fru talman! Det skulle ta alldeles för lång tid att rabbla upp allt som den förra regeringen inte gjorde på mitt område.

Därför säger jag att det vi gör är att vi bygger ut med 18 000 nya högskoleplatser. Det ger en möjlighet för våra högskolor och universitet att erbjuda både fler sommarkurser och fler fristående kurser.

Friskvårdsavdrag för ridning

Anf. 50 BENGT ELIASSON (L):

Fru talman! Min fråga går till folkhälsominister Gabriel Wikström.

I dag kan anställda i Sverige få friskvårdsbidrag för att spela ishockey, gå på gym, curla, bada örtbad och bedriva andra hälsosamma aktiviteter – men inte för att rida.

Redan för nio år sedan sa riksdagen ja till att göra ridning avdragsgillt som friskvård. Men beslutet skickades av något skäl aldrig till Skatteverket, och reglerna har sedan dess inte ändrats. Inför valet 2014 sa alla partier utom Vänsterpartiet ja till ridning som friskvård. Regeringen har lovat en beredning under denna mandatperiod, men nu tycks frågan åter sitta fast någonstans på vägen.

Min fråga är helt enkelt: Vad händer i denna viktiga fråga?

Anf. 51 Statsrådet GABRIEL WIKSTRÖM (S):

Fru talman! Precis som Bengt Eliasson säger är detta en viktig fråga. Det är oerhört många, hundratusentals människor, som rider och som gör det varje vecka. Det är märkligt att detta inte ingår i friskvårdsavdraget.

Både jag och finansministern har tidigare sagt just det som Bengt Eliasson påpekar: Detta behöver utredas, och vi behöver förmodligen se över hela avdragsrätten när det gäller friskvård. Tidigare besked gäller, det vill säga att det ska ske under mandatperioden. Tyvärr kan jag inte vara mer precis än så här i dag.

Anf. 52 BENGT ELIASSON (L):

Fru talman! Tack, folkhälsoministern, för svaret! Ja, ridsporten har också en närliggande och viktig funktion, nämligen som rehabilitering och habilitering för personer som vill komma tillbaka efter skador eller sjukdomstillstånd och för personer med funktionsnedsättningar. Att göra ridsporten till friskvård skulle även stärka denna del. Sannolikt skulle utbudet och möjligheten att kunna ta del av detta öka för många.

Avser ministern att bredda friskvårdssatsningen till även dessa personer?

Anf. 53 Statsrådet GABRIEL WIKSTRÖM (S):

Fru talman! Jag hoppas som sagt att en utredning kan ge svar på fler frågor än bara huruvida ridning ska ingå i avdragsrätten eller inte. Staten lägger varje år ned ganska mycket pengar på friskvård via denna avdragsrätt. Dessa borde förmodligen kunna användas på ett mycket bättre sätt.

Situationen för färdigbehandlade patienter

Anf. 54 ANNA-LENA SÖRENSON (S):

Fru talman! Även jag har en fråga till statsrådet Wikström. Allt som oftast hör vi talas om överbeläggningar på sjukhusen runt om i landet. Många gånger beror det på att patienter ligger kvar efter att de har fått den sjukvård som de behöver på sjukhuset. Det beror i sin tur ofta på att de insatser av vård och omsorg som man behöver från kommunen inte riktigt finns på plats.

Som vi alla känner till är det inte så hälsosamt att ligga på sjukhus. Man får inte alla gånger den vård och omsorg och de insatser som man behöver. Det kan till och med vara riskfyllt. Dessutom skapar det överbeläggningar och staser, och det är svårt att komma in på akuten.

Många är över 65 år. Det handlar om gamla och sköra människor. Vi vet att man i snitt får vänta fyra dagar på att få komma hem sedan man har blivit färdigbehandlad.

Min fråga till statsrådet är: Vad gör regeringen för att förbättra vården och omhändertagandet för dessa patienter som bedöms vara utskrivningsklara?

Anf. 55 Statsrådet GABRIEL WIKSTRÖM (S):

Fru talman! Detta är en väldigt angelägen fråga eftersom det, precis som Anna-Lena Sörenson påpekar, innebär en stor risk för den enskilda patienten att ligga kvar på sjukhus onödigt länge. Det innebär också att man tar upp en vårdplats som skulle kunna gå till någon annan. Konsekvensen av detta har vi bland annat sett på landets akutmottagningar, där patienter har tvingats ligga kvar i stället för att komma till rätt vårdavdelning. Det har många gånger skett på grund av att platsen upptas av en färdigbehandlad patient.

Regeringen har nyligen presenterat ett lagförslag som sätter större press på kommunerna och landstingen att komma överens om dessa patienter. I korthet går det ut på att redan när en patient skrivs in ska vården inom 24 timmar skicka ett meddelande till berörda aktörer om att man har en patient inskriven som kommer att skrivas ut inom en viss förmodad tid och att mottagaren ska förbereda sig på att ta emot patienten.

På detta sätt ska vi kunna snabba upp det hela. Vi skärper även konsekvenserna för om man inte sluter ett sådant avtal.

Anf. 56 ANNA-LENA SÖRENSON (S):

Fru talman! Det känns tryggt att vi får ett bättre omhändertagande av denna grupp, för dessa personer och sjukvården förtjänar verkligen det.

Men vi vet också att det finns stora brister i kommunikationen mellan kommuner och landsting när det gäller detta. Ytterligare insatser behöver faktiskt göras för att patienterna ska få rätt vård i tid. På vilket sätt svarar statsrådet och regeringen på dessa bekymmer och utmaningar?

Anf. 57 Statsrådet GABRIEL WIKSTRÖM (S):

Fru talman! Vi svarar på det sätt som jag precis redogjorde för. Vi skärper kraven på kommuner och landsting att komma överens. Det gör vi bland annat genom att sätta en tidsgräns som innebär att man inom 24 timmar ska meddela berörda aktörer att man har en patient som är inskriven och som förmodligen kommer att behöva vård och omsorg inom en snar framtid. Vi skärper även tidsgränsen för när betalningsansvaret för kommunen börjar träda in.

Vi jobbar alltså både med skärpta krav och med skärpta konsekvenser.

FN:s havskonferens

Anf. 58 EMMA NOHRÉN (MP):

Fru talman! Jag vill ställa en fråga till statsrådet Isabella Lövin. Den gäller den kommande havskonferensen som Sverige tillsammans med Fiji står värd för. Där kommer SDG:erna, det vill säga Agenda 2030 och hållbarhetsmålen, att beröras.

Statsrådet brukar själv tala engagerat om dessa frågor och berätta om att ungefär 3 miljarder människor är beroende av protein från havet och att

med den takt vi nu håller på att förorena havet kommer vi att ha mer plast än fisk år 2050.

Hur, menar statsrådet, kommer den här konferensen att ge praktiska och faktiska resultat så att det inte bara blir prat?

Prot. 2016/17:73
23 februari

Frågestund

Anf. 59 Statsrådet ISABELLA LÖVIN (MP):

Fru talman! Jag är väldigt glad över vi tillsammans med Fiji har lyckats få med oss FN:s alla medlemsstater att stå bakom en konferens om hur vi ska genomföra alla de åtaganden som världen har skrivit under sedan många år tillbaka. Vi har dock ännu inte lyckats genomföra dem.

Det handlar om hur vi ska stödja utvecklingsländer i deras sophantering så att mängden plastskräp minskar. Det handlar också om hur vi kan stödja fattigare länder och hjälpa varandra med övervakning och kontroll av illegalt fiske, som i dag står för ungefär 25 procent av all fisk som tas ut ur våra hav. Det handlar vidare om hur vi faktiskt ska kunna förverkliga de löften som vi avgav i Nagoya om att skydda 10 procent av världshaven, inklusive det som är internationellt vatten.

Vi har inga instrument för att komma överens på den globala nivån, och det måste vi göra för haven hänger ihop. De som förstör havet på en plats förstör havet för alla. Här måste vi alltså hjälpas åt.

Anf. 60 EMMA NOHRÉN (MP):

Fru talman! Jag tackar för svaret. Av de 16 olika mål som finns i Agenda 2030 är det bara mål 14 om havet som har en negativ trend. Där går det inte så bra. Även på hemmaplan har vi målet om levande kust och hav som inte heller går så bra.

Hur tänker ministern att arbetet med mål 14 också ska avspeglas här hemma? Vad kommer vi att göra?

Anf. 61 Statsrådet ISABELLA LÖVIN (MP):

Fru talman! Agenda 2030 berör oss alla, lokalt, nationellt, regionalt och globalt. Sverige kommer att göra ett antal åtaganden inför konferensen. Vi är fullt medvetna om att allt vad vi har gjort när det gäller våra hav inte är goda exempel som kan spridas, för vi har enormt stora problem.

Vi måste öka ambitionstakten även här hemma. Statsrådet Skog och inte minst statsrådet Bucht är djupt involverade i arbetet med en nationell agenda. Jag ansvarar för den internationella delen för att stödja andra länder.

Framtiden för friskolorna

Anf. 62 IDA DROUGGE (M):

Fru talman! Jag vill ställa en fråga till statsrådet Anna Ekström. Ända sedan valet har hotet mot valfriheten legat som en våt filt över alla friskolor. Det drabbar ytterst eleverna. 40 procent av alla gymnasieelever i Stockholm går i dag i en friskola. Det säger sig självt att det minst sagt vore ett otroligt stort problem om dessa lades ned.

Därtill har elevantalet ökat kraftigt de senaste åren. Vi behöver motsatsen till förbud och nedläggningar. Vi behöver fler skolor och skolor som vågar växa.

Jag undrar därför hur regeringen och ministern har tänkt möta detta behov. Hur kommer man att göra när friskolorna försvinner?

Anf. 63 Statsrådet ANNA EKSTRÖM (S):

Fru talman! Sverige är unikt på många sätt. Ett av de många sätt som vi i Sverige är unika på är vår kombination av en i det närmaste fri etableringsrätt för fristående skolor, ett skolval som är uppbyggt så att det inte stärker likvärdigheten och en möjlighet att ta ut vinst. Dessutom har vi en skolpeng som i kombination med förbud att ta ut avgifter leder till att vi har ett helt unikt system i Sverige.

I många andra länder finns en rik mångfald av fristående skolor. Såvitt jag vet finns det ingen diskussion eller debatt inom något av regeringspartierna som handlar om att man inte tycker om fristående skolor.

Vi ser dock problem med ett marknadsstyrt system som leder till ökande segregation och som inte stärker förutsättningarna för att ge alla elever en riktigt god utbildning. Vi vill se en skola som styr mot kunskap och bildning, inte mot vinster. Jag är övertygad om att det går att finna sådana vägar samtidigt som vi ser till att bevara ett system med fristående skolor i Sverige.

(Applåder)

Anf. 64 IDA DROUGGE (M):

Fru talman! Många andra länder har inte verkställt just Reepalus förslag. Detta har regeringen utrett och föreslår.

Är det inte dags att regeringen och ministern kallar en spade för en spade? Kammarrätten, Riksrevisionen, Konkurrensverket och flertalet socialdemokratiskt styrda kommuner vet och säger det. Dessutom vet alla vi här och regeringen att detta kommer att leda till att just friskolor läggs ned.

Jag undrar: Vart är vi på väg?

Anf. 65 Statsrådet ANNA EKSTRÖM (S):

Fru talman! Förutom att skolan ska vara ett tempel för kunskap och bildning, inte för vinstjakt, är det viktigt att komma ihåg att det bortom riskkapitalbolag och börsdirektörer finns fantastiska rektorer och lärare som arbetar i fristående skolor. Det är viktigt att se till att vi har ett system med många skolor och en mångfald av olika skolvarianter. Jag är övertygad om att det går att skapa ett system som förenar valfrihet för föräldrar och elever med en förekomst av fristående skolor utan att ha vår stenhårt styrda marknadsskola i Sverige.

Brister i vården

Anf. 66 CARINA HERRSTEDT (SD):

Fru talman! Min fråga går till Gabriel Wikström.

Facktidningen Sjukhusläkaren har gjort en undersökning där man gått igenom 55 lex Maria-dödsfall på sjukhus under 2016. Man har funnit att 13 av dessa delvis kan förklaras med platsbrist, personalbrist eller extrem arbetsbelastning. Tyvärr är detta inte förvånande, eftersom vi ständigt får rapporter från våra landsting om att köerna till såväl akutmottagningar som operationer och behandlingar konstant ökar. Nu senast på nyheterna i

morse fick vi höra om vissa ställen som till och med behövde vakter på vårdcentralerna till följd av de långa köerna.

Det är fruktansvärt att patienter ska drabbas och till och med avlida på grund av brister i vården som kunde ha åtgärdats. Min fråga är, kort och enkelt: Vilka omedelbara åtgärder kommer att vidtas för att komma till rätta med dessa problem?

Anf. 67 Statsrådet GABRIEL WIKSTRÖM (S):

Fru talman! Tillgängligheten i vården är en av de absolut största utmaningarna. Precis som Carina Herrstedt påpekar är den nära sammankopplad med personalbristen på många håll. Därför har regeringens största prioritering varit att underlätta för landsting och andra vårdgivare att få tag i personal att anställa. Vi har utökat antalet utbildningsplatser. Vi har anslagit en särskild professionsmiljard till landstinget som ska gå till att jobba med personalförsörjningsfrågor. Nu senast har vi också inom ramen för professionsmiljarden vikt 300 miljoner kronor som ska kunna gå till studielön för de sjuksköterskor som väljer att utbilda sig. Det är några exempel på vad regeringen gör.

Men samtidigt ska man komma ihåg att de som har huvudansvaret och störst möjlighet att göra någonting i det akuta läget är landsting och andra vårdgivare. Där förväntar jag mig att man gör mer än vad man gör i dag.

Anf. 68 CARINA HERRSTEDT (SD):

Fru talman! Jag tackar för svaret.

Att så många landsting rapporterar om samma problem kan inte innebära att det är problem på alla landsting. Det måste ju vara ett systemfel någonstans.

Jag tycker att det är jättebra med de åtgärder som man säger sig ha vidtagit eller hålla på att vidta. Men det är på lång sikt, och människor dör nu. Vad avser man att göra på kortare sikt för att åtgärda de problem som vi har nu?

Anf. 69 Statsrådet GABRIEL WIKSTRÖM (S):

Fru talman! Jag vill ändå påpeka att det ser olika ut över landet. I vissa landsting klarar man vårdgarantin väldigt väl och har personal både på akutmottagningar och i andra delar av hälso- och sjukvården. Men i flera landsting är det bekymmer, och det är många gånger kopplat just till personalsituationen. Det är klart att det hänger ihop. Läkare, sjuksköterskor och andra anställda inom vården flyttar över landet. Det här är en fråga som vi måste lösa gemensamt mellan regeringen och landstingen.

Reepaluutredningens följder för den privata vården

Anf. 70 ANDERS W JONSSON (C):

Fru talman! Även min fråga går till statsrådet Wikström.

Primärvården är basen i den svenska sjukvården. Där har vi riktigt stora problem. Det är bristande tillgänglighet. Allt färre svenskar har en fast vårdkontakt. Ännu färre har en fast läkarkontakt. Stafettläkare bemannar allt fler av våra vårdcentraler.

Men så ser det inte ut överallt. Jag besökte Söderhamnsfjärdens vårdcentral för några veckor sedan. Där är det fullbemannat. Det är nöjda patienter och en extremt hög tillgänglighet. De nyanlända som vill kommer till hälsocentralen samma dag. Men man var ändå ledsen, för man höll på att förbereda planen för hur man väldigt snabbt skulle kunna stänga ned på tre månaders sikt.

Min fråga är: Varför lägger regeringen ned så mycket kraft på Reepaluutredningen, som direkt är riktad mot de privata hälsocentralerna, vilka är välfungerande, i stället för att lägga ned energin på hur vi ska lösa de stora utmaningar som primärvården står inför, med stafettläkare och bristande tillgänglighet?

Anf. 71 Statsrådet GABRIEL WIKSTRÖM (S):

Fru talman! Den första delen av Anders W Jonssons anförande beskriver en bild som jag till stor del delar. Det finns stora problem inom primärvården. Vi behöver göra mer för att både satsa resurser och se till att personal vill arbeta i primärvården, för det är själva basen för både dagens och framtidens hälso- och sjukvård.

Däremot är jag mer tveksam till den andra delen. Jag ser inget motsatsförhållande. Regeringen vill reglera den flora av olika regelverk som har vuxit fram de senaste 25 åren och se till att vi får bättre ordning och reda i välfärden, så att man kan vara säker på vilka spelregler som gäller, oavsett om man är offentlig eller privat vårdgivare. Därmed är regeringens ambition också tydlig. Vi ska reglera detta på ett bättre sätt, men vi vill behålla en mångfald av olika aktörer.

Anf. 72 ANDERS W JONSSON (C):

Fru talman! Och här ligger utmaningen. Vi har en primärvård med en oerhört stor utmaning. Regeringen lägger då ned energi på att med precision ge sig på de privata hälsocentraler och vårdcentraler som fungerar. Det jag skulle önska att ministern gjorde är att i stället fokusera på de enheter där vi faktiskt har stora problem. Hur ska vi se till att få in fler läkare i primärvården? Hur ska vi se till att få en ny tillgänglighet? Där skulle vi kunna mötas mellan Alliansen och regeringen i att försöka skapa förutsättningar för en bättre primärvård. Men börja i så fall med att lägga Reepaluutredningen i papperskorgen!

Anf. 73 Statsrådet GABRIEL WIKSTRÖM (S):

Fru talman! Mitt fokus är just att öka tillgängligheten i hela vården. Där är jag alldeles övertygad om att regeringen och Centerpartiet kan mötas på olika sätt.

Men att skapa ordning och reda i välfärden tror jag är en ambition som inte kan vänta. Vi har under 25–30 års tid haft en situation där vi har experimenterat ganska mycket i svensk välfärd och ändrat på regelverken. Vi har en flora av olika regelverk och aktörer. Detta måste regleras upp.

Anf. 74 MATHIAS SUNDIN (L):

Fru talman! Låt mig börja med att citera ur en intervju med Helene Hellmark Knutsson i Populär Astronomi: ”Bara idén att vi ska vara på Mars får en att stretcha tanken. Jag tror att vi behöver sätta upp den typen av mål ... Jag tror det inspirerar alla.”

Samma dag som det numret kom ut skrev jag ihop med bland andra Christer Fuglesang att vi borde sätta upp som ett mål för svensk rymdpolitik att vi ska ha en svensk på Mars senast på 2030-talet. Man tänkte direkt: Här kan vi komma överens – i rymden finns det inga partigränser.

Men där hade jag fel, för omedelbart vände rymdministern och tyckte att det inte alls var någon bra idé att sätta upp ett mål om att ta sig till Mars. Vi ska ha en jordnära rymdpolitik i stället. Det var fyndigt. Men varför var det rätt när du sa det och fel när jag sa det? Är det bara för att jag är liberal, eller vad beror det på?

Anf. 75 Statsrådet HELENE HELLMARK KNUTSSON (S):

Fru talman! Jag tackar Mathias Sundin för dessa frågor. Som sagt tror jag att rymdpolitiken är just av den här karaktären. Den får oss alla att fundera på de stora frågorna och vår existens. Därför är det spännande med till exempel upptäckter av nya planeter i ett annat solsystem. Det är också spännande att tänka sig tanken att människor ska kunna åka till Mars. Om det ska vara det viktigaste målet för svensk rymdpolitik är jag dock lite mer tveksam till. Jag ser gärna fler svenska astronauter efter Christer Fuglesang. Men jag anser att vi framför allt måste se till att den rymdpolitik vi har kan leda till både jobb och tillväxt här hemma.

Anf. 76 MATHIAS SUNDIN (L):

Fru talman! Jag tror att rymdpolitik per definition är bra för oss på jorden. Den är till för oss på jorden. Men vi här på jorden har alltid gjort utforskningar, alltid sökt oss vidare. Mars är vårt nästa stora mål att utforska. Jag tycker att Sverige ska vara en del av detta. Jag tror också att det kommer att skapa jobb och tillväxt. Men utforskandet är bra i sig.

Jag vill faktiskt inte ha en rymdminister som säger att hon står med båda fötterna på marken.

Anf. 77 Statsrådet HELENE HELLMARK KNUTSSON (S):

Fru talman! Tack, Mathias Sundin! Nej, jag förstår. Jag tror inte att du vill ha en socialdemokratisk rymdminister utan kanske en liberal rymdminister.

Jag tycker att det är viktigt att se att vi kan göra både och.

Det var väldigt mycket under 2000-talet som handlade om bemannade rymdfärder och samarbete om den internationella rymdstationen. Rymdpolitiken utvecklas nu. Det handlar nu väldigt mycket om det som kallas för New Space och hur vi kan använda rymdteknik för att förbättra våra livsbetingelser här på jorden.

Frågestund

Anf. 78 MARIE-LOUISE RÖNNMARK (S):

Fru talman! Jag har en fråga till statsrådet Anna Ekström.

I dag sprids falska nyheter och desinformation runt om i världen. Det sker i USA, Ryssland, Europa och här i Sverige. Det skadar i förlängningen tilliten till varandra och det öppna samhället och därmed demokratin och yttrandefriheten. Vår förmåga att värdera olika informationskällor och kunna ta ställning är en viktig del av vårt samhällsbygge.

Min fråga till statsrådet är: Hur ser statsrådet på folkbildningens roll och möjligheter som motkraft till det som nu sker med så kallade fake news?

Anf. 79 Statsrådet ANNA EKSTRÖM (S):

Fru talman! Man blir alldeles mörkrädd. Ingen människa blir oberörd av den diskussion som nu har brutit ut över hela världen. Vi ser en framväxt av så kallade alternativa fakta eller fake news i debatten. Vi ser också att det är ett sätt att agera och debattera som ibland tycks vinna framgång.

Politik och samhällsfrågor måste grunda sig i verkligheten. Jag tror att vi alla fasar inför en samhällsutveckling där de beslut som politiker eller tjänstemän i statens och kommunens tjänst grundar sig på annat än ett solitt faktaunderlag.

Detta är enormt viktiga frågor för skolan och oss alla men inte minst för folkbildningen. Sedan folkbildningen startade i mitten på 1800-talet har den brutit mark för demokratins framväxt men också för en folkbildning i ordets sanna bemärkelse. Det är en frigörelse av människan som aldrig har varit viktigare än nu.

Anf. 80 MARIE-LOUISE RÖNNMARK (S):

Fru talman! Jag är glad över att statsrådet nämner allt detta med folkrörelse och folkbildning. Sverige är ett land där vi har en rik historia. Det vore tråkigt och trist om vi inte lyfter frågorna ännu starkare. Det gäller att inte bara tala om skola utan att även tala om folkrörelse och folkbildning. Det är då vi kan göra förändringarna ända längst in vid köksbordet och in i den demokratiska själen. Jag tackar för detta och hoppas att vi kan jobba tillsammans.

Anf. 81 Statsrådet ANNA EKSTRÖM (S):

Fru talman! Vi talar ofta om behovet av källkritik. Visst, behovet av källkritik är enormt i dessa dagar. Men det finns också ett behov av en källkritik som är kombinerad med solid faktagrund. Det är enormt viktiga frågor.

Vi har i dag studiecirklar i alla Sveriges kommuner. Det arbete som bedrivs inom ramen för folkbildningen med ideella krafter och medmänniskor som ställer upp för varandra är oerhört viktigt för att stärka just insikten att vi behöver ett samhälle som bygger på fakta och källkritik.

Anf. 82 LOTTA JOHNSSON FORNARVE (V):

Fru talman! Jag har en fråga till biståndsmminister Isabella Lövin.

I oktober hade ministern och jag en interpellationsdebatt om biståndet till de västsahariska flyktinglägren. Då lovade ministern att biståndet till de västsahariska flyktinglägren skulle ligga fast. Det är mot den bakgrunden väldigt förvånande och oroväckande att det budgeterade biståndet för år 2017 är kraftigt minskat.

För 2017 har budgeten dragits ned till 5 miljoner som ska gå via UNHCR till de västsahariska flyktingarna. Det innebär nästan en halvering av det bistånd som tidigare har gått till flyktinglägren som varit i snitt 9 miljoner.

Det humanitära biståndet till de västsahariska lägren är fortfarande stort. Om det minskar riskerar det att få allvarliga konsekvenser för lägren i form av försämrat hälsotillstånd för framför allt barn och kvinnor, men det kommer också att öka den stora frustrationen i lägren.

Jag vill fråga ministern: Vad är anledningen till det minskade biståndet?

Frågestund

Anf. 83 Statsrådet ISABELLA LÖVIN (MP):

Fru talman! Tack, Lotta Johnsson Fornarve, för att du återigen uppmärksammar de västsahariska flyktingarnas väldigt hopplösa situation sedan många årtionden.

Vi kanaliserar vårt stöd via vår biståndsmyndighet Sida. Regeringen har inte fattat något beslut om att dra ned stödet. Det är Sidas befogenheter att sköta utbetalningarna och också svara på de appeller och behov som finns av humanitär hjälp runt om i världen.

Jag kan notera att förra året ökade det stöd som kanaliserades och gick just till de västsahariska flyktinglägren i Tindouf avsevärt. Vi har än så länge inte sett vad Sida kommer att slutligen göra eller vilken organisation man ska samarbeta med i år.

Anf. 84 LOTTA JOHNSSON FORNARVE (V):

Fru talman! Tack för svaret, ministern!

Enligt Sida kommer man att betala ut 5 miljoner under nästa år. Det är nästan en halvering av det bistånd som har gått ut under många år. Det är väldigt oroväckande.

Det finns en stor risk för att frustrationen ökar i lägren. Det kan ge ny energi till dem som vill ta upp den väpnade kampen igen. Det är inte vad vi behöver. Detta bistånd är fruktansvärt viktigt.

Anf. 85 Statsrådet ISABELLA LÖVIN (MP):

Fru talman! Tack återigen, Lotta Johnsson Fornarve, för att du lyfter fram den här frågan! Den är väldigt viktig. Jag får bara betona att det är Sida som biståndsmyndighet som bedömer de organisationer som vi ska samarbeta med och kanalisera vårt stöd via. Ytterst är beslutet biståndsmyndighetens. Från regeringens sida har vi inte på något sätt fattat beslut att minska stödet.

Anf. 86 AMIR ADAN (M):

Fru talman! Min fråga går till statsrådet Gabriel Wikström.

I en ny kartläggning där Socialstyrelsen har intervjuat 51 kommuner om ensamkommande ungdomar och självmord kom det fram att de haft kännedom om tre självmord och ytterligare 68 försök till självmord under åren 2016–2017. Utöver detta svarade drygt hälften av de tillfrågade kommunerna att de känner till att det finns självmordsplaner bland de ensamkommande i dessa kommuner.

Under 2016 skrevs mer än dubbelt så många asylsökande barn och ungdomar in på den landstingsägda delen av barn- och ungdomspsykiatri i Stockholm jämfört med året innan. Statistiken visar att ungefär 40 procent av dem haft självmordstankar. Läget är nu akut.

Min fråga är: Vilka åtgärder avser statsrådet att vidta för att få bukt med den psykiska ohälsan bland ensamkommande?

Anf. 87 Statsrådet GABRIEL WIKSTRÖM (S):

Fru talman! Tack så mycket för frågan, Amir Adan! Precis som jag sa tidigare är detta en mycket angelägen fråga just för att det är allvarligt. Det handlar om barn och barn som är beroende av samhällets omsorg på olika sätt.

Det vi ska komma ihåg och som framkom både vid mötet i socialutskottet i förra veckan och vid det möte som jag och Åsa Regnér bjöd in till den här veckan tillsammans med myndigheter och civilsamhällets organisationer är att en bidragande orsak, förutom det trauma som många av dessa barn har gått igenom, är just osäkerheten som finns runt omkring dem.

Det är klart att den osäkerheten många gånger förstärks av att de inte förstår språket och att det är ett helt nytt land och ett helt nytt system. Det vi behöver göra nu är att skapa ökad lugn och ro kring dessa barn. Det handlar om att kunna stärka de vuxna som finns i barnens närhet, bland annat med kunskap men också med andra verktyg för att möta psykisk ohälsa som sådan och framför allt för att hjälpa och ge bra stöd till barnen.

Anf. 88 AMIR ADAN (M):

Fru talman! Tack för svaret, statsrådet!

Det är bra att åtgärder vidtas. Men arbetet behöver ske omedelbart med fokus även på korta och snabba insatser här och nu. Det gäller till exempel självmordspreventiva åtgärder såsom informationsinsatser på olika språk för att få ut informationen.

Vi får information om att ensamkommande i slutna forum på internet triggat varandra för att ta sina liv och att man söker upp personer för att begå kollektiva självmord. Detta är ytterst allvarligt. Vad avser statsrådet att göra här och nu?

Anf. 89 Statsrådet GABRIEL WIKSTRÖM (S):

Fru talman! Jag vill börja med att säga att det som kom fram vid träffen med myndigheter och civilsamhällets organisationer var att alla var rörande överens om att det vi behöver prata om är psykisk ohälsa i vidare bemärkelse.

Det finns absolut exempel på självmord och självmordsförsök. Det tar vi på väldigt stort allvar. Men om vi bara fokuserar på det riskerar vi att tappa alla de barn som vi skulle kunna hjälpa mycket tidigare innan de hamnar i ett så allvarligt läge att de försöker ta sitt liv eller till och med lyckas ta sitt liv. Vi måste se hela vidden.

Utskrivningen av psykofarmaka till barn och unga

Anf. 90 CASSANDRA SUNDIN (SD):

Fru talman! Min fråga går till statsrådet Gabriel Wikström.

Enligt OECD har Sverige i dag en av världens högsta konsumtion av antidepressiv medicin. Socialstyrelsen har rapporterat att även utskrivning av antipsykotisk medicin och lugnande medicin har ökat drastiskt, och då särskilt hos barn och unga.

Min fråga är därför: Vad avser regeringen att göra för att vända den här utvecklingen?

Anf. 91 Statsrådet GABRIEL WIKSTRÖM (S):

Fru talman! Till att börja med vill jag påpeka att läkemedel många gånger är en del i behandlingen av olika psykiska sjukdomar och psykiska tillstånd.

Som Cassandra Sundin antyder finns det emellertid såklart anledning att tro att det finns en viss slagsida åt läkemedelsförskrivning till nackdel för andra behandlingar.

Genom regeringens stora satsning och den överenskommelse som vi har slutit med Sveriges Kommuner och Landsting ska man kunna etablera mer av tidiga insatser inom hälso- och sjukvården och också mer av ett förebyggande arbete.

Ett problem inom hälso- och sjukvården är att det saknas medvetenhet och kunskap inom stora delar av primärvården om hur man ska hantera psykisk ohälsa. Då kan det vara enkelt att använda de verktyg som man känner till, det vill säga läkemedel, medan andra verktyg inte används i lika stor omfattning.

Anf. 92 CASSANDRA SUNDIN (SD):

Fru talman! Då får jag tacka statsrådet så mycket för svaret. Min följdfråga blir då: Vad avser regeringen att göra för att patienten ska få mer makt och inflytande i form av olika inriktningar på psykoterapi som erbjuds i många andra länder, exempelvis Finland?

Anf. 93 Statsrådet GABRIEL WIKSTRÖM (S):

Fru talman! Jag kan fortsätta där jag slutade i det första inlägget.

Genom att stärka de tidiga insatserna i hälso- och sjukvården, se till att medvetenheten ökar och se till att tillgången till olika verktyg ökar för

Prot. 2016/17:73

23 februari

Frågestund

sjukvårdspersonalen ger vi också större möjligheter för patienterna att utöva ett inflytande över sin egen vård och behandling, men framför allt att få vård och behandling i första hand. Det är regeringens främsta prioritet.

Åtgärder för att minska utsläppen i Sverige

Anf. 94 MARIANNE PETTERSSON (S):

Fru talman! Min fråga går till statsrådet Isabella Lövin.

De senaste rapporterna visar att de globala utsläppen har planat ut och minskat. Det är mycket glädjande.

I Sverige har vi framgångsrikt minskat våra utsläpp sedan 1990. Dock blir jag oroad över de senaste rapporteringarna som pekar på att de svenska utsläppen nu ökar, inte minst utsläppen från transporter.

Min fråga är: Vad avser regeringen att göra i närtid för att minska utsläppen i Sverige?

Anf. 95 Statsrådet ISABELLA LÖVIN (MP):

Fru talman! Det är nu väldigt bråttom att nu verkligen ta klimatfrågan på allvar. Regeringen satsar 25 miljarder under mandatperioden på miljö- och klimatåtgärder. Det är historiskt stora satsningar.

Men vi ser nu att utsläppen inte minskar, framför allt i transportsektorn. Här har vi en klimatoffensiv som vi kommer att rulla ut under våren med riktade satsningar för att få fram miljövänligare bilar. Det blir då möjligt för konsumenter att gynna de bilar som släpper ut mindre avgaser jämfört de som är dåliga för miljön. Det ska bli en högre inblandning av förnybara bränslen. Det ska genomföras en el- och laddinfrastruktur för elbilar. Vi satsar på tågen. Vi ska också lägga fram förslag om en flygskatt som gör att också flyget bär sina miljökostnader.

Det är en kombination av åtgärder som behövs.

Anf. 96 MARIANNE PETTERSSON (S):

Fru talman! Tack för svaret som visar att vi kan vända trenden igen och gå före.

Anf. 97 Statsrådet ISABELLA LÖVIN (MP):

Fru talman! Tack för det tacket, Marianne Pettersson! Det här är någonting som vi i Sveriges riksdag tillsammans kan vara stolta över. Det är sju partier som står bakom en klimatlag som vi lägger fram nu med ett klimatpolitiskt ramverk som gör att det blir ordning och reda i klimatpolitiken. Alla partier är nu besjälade och har åtagit sig att utsläppen ska minska.

Sverige kan vara ett föregångsland nu när vi ser att klimatskeptiker åter vinner makt i världen. Vi behöver visa världen att det går.

Proposition om organtransplantationer

Anf. 98 BARBRO WESTERHOLM (L):

Fru talman! Min fråga riktar sig till statsrådet Gabriel Wikström.

Närmare 900 personer står i dag i kö för organtransplantation. Men i Sverige klarar vi bara av mellan 200 och 250 transplantationer per år –

detta trots att donationsviljan är mycket hög i Sverige jämfört med andra länder, 81 procent.

Vår lagstiftning lägger hinder i vägen. Utredning har gjorts som pekar på vad som behöver ändras i lagen. Remissbehandling är genomförd.

Då är min fråga: När kommer en proposition? Väntan för alla som står i kö är ju svår.

Prot. 2016/17:73
23 februari

Frågestund

Anf. 99 Statsrådet GABRIEL WIKSTRÖM (S):

Fru talman! Precis som Barbro Westerholm påpekar är det mycket angeläget att öka antalet donationer i Sverige och tillgången på organ som kan doneras.

Precis som Barbro Westerholm kan jag konstatera att donationsviljan är väldigt stor bland svenska folket. Vi har också sett att antalet donationer har ökat under de senaste åren. Men det räcker såklart inte. Den utredning Barbro Westerholm hänvisar till utgör ett väldigt bra underlag för att nu gå vidare och kunna förbättra lagstiftningen.

Jag hoppas kunna lägga fram en proposition under hösten där vi kan ta till vara stora delar av utredningens förslag. Anledningen till att det har dröjt och dröjer ytterligare lite till är att det är svåra etiska avvägningar som vi har att göra. Det handlar bland annat om vilka vårdinsatser som man ska ge i livets slutskede och när processen för donation ska påbörjas och inte.

Anf. 100 BARBRO WESTERHOLM (L):

Fru talman! Väntan är svår. I dag är vi beroende av donationsviljan i andra länder som har den lagstiftning som vi ännu inte har.

Jag ser positivt på att vi får en proposition till riksdagen i höst.

Anf. 101 Statsrådet GABRIEL WIKSTRÖM (S):

Fru talman! Jag kan bara hålla med Barbro Westerholm. Kan vi öka antalet som är villiga att donera inom landets gränser och därmed tillgången på organ gör vi oss mindre beroende av andra länder samtidigt som vi bidrar till att minska den illegala handel med organ som sker globalt.

Handelsavtalet med Kanada

Anf. 102 JESPER SKALBERG KARLSSON (M):

Fru talman! Min fråga går till klimatminister Isabella Lövin.

Förra veckan röstade Europaparlamentet om det nya handelsavtalet med Kanada. Det är ett avtal som bland annat EU- och handelsminister Ann Linde har talat sig varm för.

Trots detta var det ingen av Sveriges parlamentariker i regeringsunderlaget som röstade för det här handelsavtalet. Miljöpartiets parlamentariker röstade till och emot och går nu ut i medierna och säger att man är stolt över det.

Min enkla fråga till Isabella Lövin blir då: Vilken linje är det egentligen som gäller?

Anf. 103 Statsrådet ISABELLA LÖVIN (MP):

Fru talman! Det är inte ovanligt att företrädare för regeringspartier röstar på ett sätt i EU-parlamentet och sedan är med och fattar ett annat beslut i regeringsställning. Så var det även under den förra regeringen på klimatområdet när det gällde att höja priset på utsläppsätter. Då röstade de moderata parlamentarikerna nej i EU-parlamentet samtidigt som regeringen stod för en helt annan linje.

I det här fallet stämmer det att de miljöpartistiska EU-parlamentarikerna har röstat nej till CETA-avtalet medan vi från regeringen har drivit ett aktivt arbete för att se till att det i CETA ska ingå stärkta klausuler när det gäller miljö, när det handlar om sociala säkerhetsdelar som gör att vi kommer att se till att det här blir ett så bra avtal som möjligt.

Anf. 104 JESPER SKALBERG KARLSSON (M):

Fru talman! Regeringen talar ju ofta om hållbar utveckling, och det är bra. Men att rösta emot handel, emot samarbete och emot utveckling är kanske inte så hållbart.

En följdfråga blir såklart: Om man ser att man inte kan samarbete med till exempel Kanada, vem skulle man då kunna ingå handelsavtal med?

Anf. 105 Statsrådet ISABELLA LÖVIN (MP):

Fru talman! Sverige är ett land som är mycket beroende av en fri och rättvis handel. Betoningen på rättvis är också viktigt för utvecklingen i Sverige. Vi kan inte ha handelsavtal av den typen att det dumpar möjligheterna för svensk industri, svenska arbetstagare eller svensk miljö.

Därför är det viktigt att vi när vi har den här typen av förhandlingar ser till att få rättvisa villkor. Det är den linjen som regeringen driver och vi står bakom.

Bristen på intensivvårdsplatser för barn

Anf. 106 KARIN RÅGSJÖ (V):

Fru talman! Statsrådet Wikström! Bristen på intensivvårdsplatser för barn är akut i hela Sverige. I dagsläget fattas tio platser. Det finns 37 platser på fyra sjukhus. I dagsläget finns det bara 27 på grund av rekryteringsproblem och så vidare.

Nya Karolinska skulle ge fler vårdplatser, men det har i stället blivit färre, vilket är typiskt för den här regionen, som är satt under vanstyre, skulle man kunna säga, av de borgerliga politikerna.

Nu måste jag fråga dig, Gabriel Wikström, vad vi kan göra på nationell nivå för att öka antalet platser. Vad ska vi ge för signaler till de landsting som inte fixar att hålla sina intensivvårdsplatser för barn öppna? Vad kan vi göra på nationell nivå? Det frågar jag dig.

Anf. 107 Statsrådet GABRIEL WIKSTRÖM (S):

Fru talman! När det gäller antalet intensivvårdsplatser ser vi att den stora bristen där i dag handlar om att få tag i personal. Det finns en stark brist på specialistsjuksköterskor men också andra personalkategorier. Det är därför som regeringen från första dagen har varit inriktad på att göra

mer när det handlar om kompetensförsörjning inom hälso- och sjukvård än vad någon regering har gjort tidigare.

Vi har bland annat tillfört generella statsbidrag. I år är det nästan 3 miljarder som går ut till landstingen och som kan hjälpa till att stärka personalsituationen. Vi satsar en särskild professionsmiljard som går till att förbättra kompetensförsörjningen inom vården, och inom den viker vi 300 miljoner kronor som ska gå till att sjuksköterskor ska kunna välja att utbilda sig till specialistsjuksköterska.

Vi bygger också ut antalet platser till såväl sjuksköterska som specialistsjuksköterska och barnmorska. Det finns alltså en palett av åtgärder som regeringen nu vidtar.

Anf. 108 KARIN RÅGSJÖ (V):

Fru talman! Wikström! Jag är medveten om det, och vi är med på det tåget, så att säga. Det här har inte utvecklats under de två år då ni har suttit i regering, utan det här är en lång utveckling som handlar om att välfärden mer eller mindre har eroderat. I Stockholm har man 1 miljard plus i sin budget. Det kanske man kunde lägga på personal, kan jag tycka.

Jag vill avsluta med att säga någonting helt annat. Tack för snabbutredningen om Naloxon!

Anf. 109 Statsrådet GABRIEL WIKSTRÖM (S):

Fru talman! Tack för det tacket, Karin Rågsjö!

Jag håller helt med om att även om regeringen gör mycket på kompetensförsörjningsområdet och säkert kan göra en hel del till är det till syvende och sist en arbetsgivarfråga. Landstingen bär ett stort ansvar för hur situationen ser ut runt om i landet. Då spelar det roll vem som styr och vilka politiska prioriteringar man gör.

Väljer man att sänka skatten eller hålla skatten låg i stället för att göra investeringar i välfärden får det konsekvenser.

Statlig finansiering av kommunernas utbildning av nyanlända

Anf. 110 ÅSA WESTLUND (S):

Fru talman! Jag har en fråga till statsrådet Anna Ekström. Många företag har i dag svårt att hitta arbetskraft. Samtidigt har vi en grupp människor som står utanför arbetsmarknaden, och av dem är många nyanlända.

Ett smart sätt att kombinera de här behoven är att ordna utbildning i svenska i kombination med bristyrkesutbildning. Haninge kommun har ordnat en sådan utbildning med hjälp av stora egna insatser och statsbidrag via Skolverket. Det handlar om utbildningar till elektriker, målare, svetsare, fordonsmekaniker, barnskötare, elev- och lärarassistenter, personliga assistenter och undersköterskor. Satsningen har varit mycket lyckosam, men det har tagit tid att hitta en utformning som passade med regeringens sätt att organisera stöd till sådana här insatser.

Min fråga är: Hur ser regeringen på de här insatserna som kommunerna gör, och kan ministern säga något som gör att vi kan känna oss trygga med att det kommer att finnas en god finansiering för den här typen av arbete från statligt håll framöver?

Anf. 111 Statsrådet ANNA EKSTRÖM (S):

Fru talman! Tack för frågan, Åsa Westlund! Ordet utmaning är slitet, men vilken utmaning vi har i Sverige! Vi har en arbetsmarknad som skriker efter utbildad arbetskraft, inte minst den arbetskraft som Åsa Westlund nämner i sin uppräknings av yrken, samtidigt som vi har en mycket stor grupp ungdomar som går ut från gymnasieskolan utan en fullgod gymnasieutbildning och mycket få som söker till yrkesprogrammen som leder fram till de jobb som verkligen behövs på arbetsmarknaden.

Här kan ett yrkesvux få en otroligt stor betydelse, och det är mycket välkommet att Haninge och andra kommuner verkligen satsar resurser på att göra det som arbetsmarknaden och arbetsgivarna behöver och som många unga människor i Sverige behöver.

Jag kan försäkra att regeringen kommer att arbeta mycket hårt för att säkerställa att det finns goda möjligheter för kommunerna att fortsätta göra den här typen av satsningar och för att säkerställa att det finns en medfinansiering.

Anf. 112 ÅSA WESTLUND (S):

Fru talman! Tack så mycket för det positiva svaret, statsrådet! Jag tror att många som dagligen jobbar med detta känner en stark uppmuntran av ett sådant svar från regeringen och också en trygghet i att planera vidare.

Min följdfråga blir: Hur kan vi se till att det här arbetssättet, där man kombinerar svenskundervisning och bristyrkesutbildning på gymnasienivå, kan spridas till fler kommuner så att den här verksamheten kan skalas upp och komma fler till del? Jag undrar om regeringen har några tankar kring det.

Anf. 113 Statsrådet ANNA EKSTRÖM (S):

Fru talman! Ett av syftena med den stora reform som regeringen har gjort och som innebär att sfi är en del av komvux är att man ska kunna möjliggöra en kombination av yrkesutbildning och sfi eller språkutbildning samtidigt.

Jag är övertygad om att den stora satsning som nu görs på regionala yrkesvuxplatser, där man har en möjlighet att samverka regionalt, är bra. Även en stor kommun som Haninge kan tycka att det är svårt att ordna de här platserna själv, för det är ett stort arbete. Med regionalt samarbete kan det här bli ännu bättre.

EU:s vattendirektiv och konsekvenserna för markägare

Anf. 114 ROLAND GUSTBÉE (M):

Fru talman! Min fråga går till statsrådet Isabella Lövin.

Tillämpningen av EU:s vattendirektiv har inte riktigt fungerat som det var tänkt. Här i kammaren har situationen för Sveriges ca 2 000 mindre vattenkraftverk debatterats åtskilliga gånger. Därutöver hotas även ca 10 000 anläggningar som till exempel kvarnar och mindre fördämningar. Länsstyrelserna har nu börjat granska även sådana och kräver tillståndsprövning av dem.

Eftersom processen är så omfattande och dyrbar finns risken att fördämningarna i stället tas bort, vilket kan sätta värdefull jordbruksmark under vatten och förändra landskapet både uppströms och nedströms.

Min fråga är: På vilket sätt arbetar regeringen för att underlätta för de markägare som nu riskerar dyra advokatkostnader eller att behöva ta bort sina anläggningar?

Prot. 2016/17:73
23 februari

Frågestund

Anf. 115 Statsrådet ISABELLA LÖVIN (MP):

Fru talman! Tack, Roland Gustbée, för att du lyfter denna viktiga fråga! Vattendirektivet är ett av de direktiv som finns på EU-nivå och som ålägger alla medlemsstater att ha god miljöstatus när det handlar om vattenkvalitet. För de kustnära områdena finns det marina direktivet, och luftdirektivet gör att medlemsländer kan kritiseras för att exempelvis inte se till att ha god luft i sina städer. Det här är viktiga instrument för att vi ska ha rättvisa konkurrensvillkor mellan länder, och det är samma typ av krav som gäller för alla länder.

De specifika frågor som Roland Gustbée tar upp kan min kollega miljöminister Karolina Skog besvara bättre, men i allmänna ordalag kan jag säga att det är viktigt att vi har kulturmiljöer också.

Anf. 116 ROLAND GUSTBÉE (M):

Fru talman! Syftet är gott med vattendirektivet; det är vi helt överens om. Det är viktigt att vi har en god vattenmiljö och att vi vårdar våra naturresurser. Men fokus hamnar ibland på juridik, till exempel om man har sökt rätt tillstånd, i stället för om man har den bästa och lämpligaste anläggningen. Det är inte bra.

Jag undrar om regeringen är beredd att ta fram förslag för att förenkla tillståndsprövningen, för den är för dyrbar och kostsam i dag.

Anf. 117 Statsrådet ISABELLA LÖVIN (MP):

Fru talman! Många vattenkraftverk och dammar har uppförts i en helt annan tid när den här lagstiftningen inte har funnits och det inte heller har gjorts miljöprövningar när de har anlagts. Det är en utmaning och ett problem som vi måste ta tag i.

Jag kan bara konstatera att det kommer att behöva göras ett seriöst arbete så att vi får en god vattenstatus enligt EU:s vattendirektiv.

Lärarbristen

Anf. 118 ROZA GÜCLÜ HEDIN (S):

Fru talman! Jag vill rikta min fråga till statsrådet Helene Hellmark Knutsson.

Vi har varit inne på frågan om lärarbristen, och jag tänkte följa upp det spåret. Tack och lov satsar regeringen på ett attraktivt läraryrke. Lönen höjs, och tid frigörs från uppgifter som inte är kopplade till undervisningen.

Men mycket mer behöver göras, och utvecklingen inom skolan bör vändas genom att vi lockar fler till att utbilda sig till lärare. I mitt hemlän Dalarna har Högskolan Dalarna tillsammans med regionen och de 15 kommunerna diskuterat ett projekt som kallas lärarutbildningskontraktet. En

lärarstudent får anställning på en skola och lön under tiden som denne går färdigt sin utbildning. Syftet är att få in fler studenter och stå för den kompetensförsörjning som behövs.

Vad avser regeringen att göra för att öppna fler vägar till läraryrket?

Anf. 119 Statsrådet HELENE HELLMARK KNUTSSON (S):

Fru talman! Tack för en bra och relevant fråga!

Precis som vi har diskuterat tidigare i kammaren råder en stor lärarbrist. Vi behöver möta den. Det behöver vi göra med snabba åtgärder och med långsiktigt bra åtgärder som stärker lärarutbildningen och läraryrket.

En av de saker som behöver göras är att öka flexibiliteten så att anställning kan kombineras med behörighetsgivande utbildning. Nu vidtas flera åtgärder. KPU är en sådan åtgärd, det vill säga att vara anställd som lärare i ett bristämne samtidigt som man läser in en kompletterande pedagogisk utbildning.

Exemplet från Dalarna är spännande, och det vill vi ta del av och sprida. Därför har jag bokat in ett möte med dem för att få höra om exemplet. Kommuner och stat behöver jobba tillsammans och inte ägna sig åt blame game.

Anf. 120 ROZA GÜCLÜ HEDIN (S):

Fru talman! Tack för svaret!

Det är viktigt att vi visar vår uppskattning för lokala initiativ. Det ska finnas en hög ambitionsnivå, en målmedvetenhet och tydlighet i detta. Vi är alla förtjänta av att få till detta på så många bra sätt som möjligt.

Jag har egentligen ingen följdfråga, men jag kan ändå fråga följande: Kan statsrådet tänka sig fler nya grepp för att öka flexibiliteten och se över systemen?

Anf. 121 Statsrådet HELENE HELLMARK KNUTSSON (S):

Fru talman! Ja, absolut! Vi behöver göra fler saker för att möta det behov av lärare som finns. Vi vill att alla barn, oavsett var de bor i landet, ska mötas av en kompetent och behörig lärare. Då behöver vi jobba med flera saker.

Nu gör vi flera saker. Bland annat skapar vi en attraktivare ämneslärarutbildning och ser till att det blir en högre genomströmning i lärarutbildningen – för många hoppar av.

Jag är absolut beredd att ta till mig ytterligare goda exempel.

Lärarutbildningarna

Anf. 122 MARIA STOCKHAUS (M):

Fru talman! Min fråga går också till statsrådet Helene Hellmark Knutson, och den gäller också lärarbristen. Vi är minst tre talare som har lyft upp frågan, och det visar hur viktig den är för svensk skolas framtid. Vi är nog alla överens om att grunden för en bra skola och för att alla elever ska få en bra utbildning är att det finns bra lärare i alla klassrum. Annars är det svårt att få kvalitet.

Den största satsningen regeringen gör för att komma åt lärarbristen är att öka antalet platser på den ordinarie lärarutbildningen. UKÄ har nyligen lagt fram en utvärdering som visar att en sådan satsning i stället för att leda till fler lärare faktiskt leder till fler avhopp. Dessutom tar det lång tid innan de lärarstuderande som börjar på ordinarie lärarutbildning blir verksamma ute i klassrummet.

Hur anser statsrådet att svensk skola ska klara framtidens utmaningar utan behöriga lärare?

Anf. 123 Statsrådet HELENE HELLMARK KNUTSSON (S):

Fru talman! Tack, Maria Stockhaus, för att du också engagerar dig i frågan. Vi har länge känt till att vi står inför denna stora lärarbrist, och vi har från dag ett jobbat med åtgärder. En del är att bygga ut lärarutbildningen i takt med att söktrycket ökar. Några utbildningar har för lågt söktryck. Några har också för låg genomströmning. Vi vidtar nu åtgärder mot detta.

Det går inte att dra alla lärarutbildningar över en kam. I till exempel förskollärarutbildningen är det en hög genomströmning och minst två sökande per plats.

I vår satsning ligger också att bygga ut kompletterande pedagogisk utbildning, precis som jag sa i mitt tidigare inlägg, som ett sätt att öppna fler vägar in till läraryrket.

Anf. 124 MARIA STOCKHAUS (M):

Fru talman! Tack, statsrådet, för svaret!

Det är glädjande att se att regeringen har varit försiktigt positiv till de förslag till förändring av den kompletterande pedagogiska utbildningen som vi moderater har lagt fram. Det är många som kan sakna någon enstaka poäng och ha svårt att komma in. Det är en av de lärarutbildningar som det är allra högst söktryck på och där inte alla som söker tas in.

När får vi se fler förslag från regeringen om att förändra KPU så att det blir större flexibilitet och så att fler kan gå utbildningen?

Anf. 125 Statsrådet HELENE HELLMARK KNUTSSON (S):

Fru talman! Vi lägger löpande fram nya förslag – det har vi gjort från dag ett – för att möta den lärarbrist som vi är mitt uppe i. Den kommer att fortsätta att finnas under en lång tid till följd av att det inte gjordes någonting under de åtta år som bland annat Moderaterna satt vid regeringsmakten.

Nu försöker vi göra många av de saker som inte blev gjorda då. Jag ser positivt på förslag som flera partier stöder.

Anf. 126 TREDJE VICE TALMANNEN:

Då var veckans frågestund avslutad. Jag vill tacka deltagande statsråd och ledamöter.

*Trygg och säker vård
för barn och unga som
vårdas utanför det
egna hemmet*

**§ 12 (forts. från § 10) Trygg och säker vård för barn och unga som
vårdas utanför det egna hemmet (forts. SoU11)**

Anf. 127 JAN LINDHOLM (MP):

Fru talman, åhörare, tittare och lyssnare! Den rödgröna feministiska regeringen arbetar långsiktigt med välfärdspolitiken.

Socialutskottets betänkande 11, *Trygg och säker vård för barn och unga som vårdas utanför det egna hemmet*, utgår från en proposition från regeringen med samma namn samt yrkanden från följdmotioner och yrkanden från allmänna motionstiden.

Många av er som lyssnar på den här debatten har säkert minnen från nyhetssändningar om problem på olika former av institutioner inom det vi kallar för välfärdssektorn. Ni har hört om äldre som inte får den service de har rätt till i olika boendeformer, ni har hört om barn som far illa där de placerats och ni har hört om sjuka som man ibland kan tro har glömts bort.

De som arbetar med att vårda, ta hand om och stötta barn, sjuka och äldre gör en fantastisk insats, men de får inte alltid den uppskattning de förtjänar. Jag tror att många av oss har tagit en väl fungerande välfärdssektor för given, och rapporterna om bristerna kanske kommer som en överraskning. Men brister har nog alltid funnits.

I takt med att personal har fått ett ökat skydd genom lagstiftat meddelarskydd och efterforskningsförbud, som gör att anställda inte i samma utsträckning som tidigare riskerar problem med arbetsgivaren om de avslöjar brister för en journalist, har bilden förtydligats. Det som anhöriga tidigare har sett bekräftas numera allt oftare av personal.

Politikens svar på detta har varit att öka resurserna för inspektioner och stöd för utbildning. Det har nog alla regeringar bidragit till oavsett politisk färg.

Fru talman! Det har blivit allt vanligare att privata utförare används för att yrkesmässigt driva HVB-hem, stödboenden, olika former av boenden för äldre och personer med funktionsvariationer och så vidare.

Inga myndigheter verkar dock ha haft riktig överblick över omfattningen av det här. Det har till och med visat sig att en del sådana här enskilda verksamheter har varit helt okända för den kommun i vilken de har bedrivits eftersom de som placerats där har kommit från andra kommuner. Det har försvårat möjligheterna att granska och följa upp.

Det här betänkandet, fru talman, handlar om barn och unga som vårdas utanför det egna hemmet. Alla verkar vara överens om att det behövs en bättre ordning.

Regeringens förslag, som man nu lägger på riksdagens bord, är därför ett lagförslag om att alla sådana här verksamheter som drivs av enskilda och privata utförare ska vara tillståndspliktiga. Det innebär automatiskt att verksamheterna blir registrerade och därmed kända för dem som kontrollerar.

Det finns också enskilda verksamheter som är av mer konsultativ art, verksamheter som stöttar kommunernas socialtjänster i arbetet med att hitta lämpliga familjehem och jourhem. En del av dessa företag arbetar även med handledning. Även dessa verksamheter har varit relativt okända och drivits med väldigt varierande kompetens, vilket gör att regeringen har sett ett behov av att införa tillståndsprövning även här.

Utskottet föreslår därför att riksdagen beslutar att de verksamheter som regeringen i sin proposition vill göra tillståndspliktiga också ska bli det.

Betänkandet innehåller även några förslag som berör relationen mellan kommuner och landsting. Det handlar om att barn som placeras i olika verksamheter ibland hamnar mellan stolarna. Ansvarsförhållandena mellan kommun och landsting är inte alltid klara, så ingen tar det fulla ansvaret.

Förslaget från regeringen är därför att kommuner och landsting ska tvingas ingå en överenskommelse om samverkan kring barnet. Inspektionen för vård och omsorg kan då åtminstone kontrollera att överenskommelsen finns på plats.

Ett i mitt tycke väldigt konkret förslag är att socialtjänsten när den inleder en placering av ett barn utanför det egna hemmet och även av unga upp till 20 år ska ha skyldighet att underrätta landstinget om detta och samtidigt påminna landstingen om att de är skyldiga att erbjuda dessa barn och unga en hälsoundersökning. Det handlar alltså inte om en obligatorisk hälsoundersökning, utan det är ett erbjudande som landstingen ska ge.

Fru talman! Under behandlingen av den här frågan i utskottet har oppositionen drivit igenom ett krav på att institutioner och boenden motsvarande dem som nu föreslås få tillståndsplikt men som drivs av kommuner och landsting också ska omfattas av tillståndsplikten.

Jag har svårt att se logiken i det och behovet av den ordningen. De kommunala boendena och institutionerna är ju redan kända, så tillståndsplikten behövs inte för att uppnå det målet.

Hur man ska förena det ansvar som kommunerna har med en tillståndsplikt är också svårt att förstå. Hur ska till exempel en kommun agera när ett privat boende går i konkurs eller av andra skäl väljer att lägga ned? Kommunens ansvar kan ju inte upphöra i ett sådant läge, utan då måste kommunen oavsett tillståndsplikt ta hand om de drabbade barnen. Om det saknas utförare med tillståndsplikt eller om tillstånd dras in kan ju inte kommunens ansvar upphöra. Det är självklart.

Miljöpartiet har tillsammans med Socialdemokraterna och Vänsterpartiet en reservation i betänkandet där vi instämmer i regeringens bedömning att det är tveksamt om ett sådant ingrepp i det kommunala självbestämmandet som oppositionen nu föreslår är förenligt med den lagstiftning vi har i övrigt.

Jag utgår från att Lagrådet kommer att titta på det här och lämna synpunkter när och om det här blir en fråga som så småningom kommer dit.

Med det, fru talman, yrkar jag bifall till reservation 1, avslag på reservation 2 och 3 och i övrigt bifall till förslaget i betänkandet.

Anf. 128 MAJ KARLSSON (V):

Fru talman! I mitt inlägg kommer jag främst att vända mig till borgarna och till Sverigedemokraterna, då jag menar att de har ett särskilt ansvar för att vi ska kunna säkra trygg och säker vård för våra barn.

I dag debatterar vi ett av de viktigaste områden vi har att hantera: frågan om den trygghet som vi som samhälle har lovat att vi ska ge barn när den egna familjen inte längre kan. Det är ett löfte som vi måste leva upp till.

Jag tänker ibland att vi tar förbannat lätt på vilket fantastiskt land Sverige är. Ja, det är faktiskt helt världsunikt – ett samhällsbygge som grundar sig på visioner om verklig demokrati, jämlikhet och solidaritet.

Vår välfärd grundar sig på idén om att vi alla är lika mycket värda oavsett vilken klass vi tillhör och att vi tillsammans ska ge varandra möjlighet till ett bra liv. Det är verkligen något att vara stolt över.

Varför står jag nu och predikar om det här? Jo, för att det vi talar om här i dag handlar om just klass. Barn som placeras kommer ofta från fattiga förhållanden och inte sällan från en familj med en ensamstående mamma. Vårt sätt att ta hand om de här barnen handlar därför om vilken människosyn vi har, och när det gäller just borgarna och Sverigedemokraterna finns all anledning till oro när det gäller människosyn.

Fru talman! Ingen här har väl kunnat missa det fasansfulla öde som drabbat 14-åriga Josefin. En flicka som under sin korta livstid blivit placerad på 33 olika boenden. Ett barn som slitits upp om och om igen, som upprepade gånger fått veta att ingen klarar av henne, att ingen orkar kämpa för henne, att ingen vill ta sitt ansvar. 33 gånger på 14 år har vi låtit ett barn känna att hon står helt ensam.

Tre av fyra av de boenden som Josefin placerades på var privata. Socialtjänsten har vittnat om hur man tvingats anlita vårdbolag som till hutlösa summor utlovat att Josefin ska få den vård hon har rätt till. Men när hon väl är på plats, när hon förbrukats som en påse pengar har de sagt upp sitt avtal – utan förvarning, utan att det har fått några konsekvenser, utan att de har behövt stå till svars. Notan har i stället betalats av ett barn.

I dag drivs en majoritet av alla boenden i privat regi. Näst efter tandvården är det här en av de mest privatiserade sektorerna. Självklart gör många av dessa ägare ett bra jobb, men systemet är helt barbariskt. Det är ett system som förvandlar barn som lever i utsatthet till dollartecken i riskkapitalisternas ögon, ett system som strider mot hela idén om vår gemensamma välfärd men som Sverigedemokraterna och borgarna älskar.

Fru talman! Jag tror att det krävs en liten stund för eftertanke för er här i kammaren. Det krävs att ni för en liten stund går ur era privilegierade liv och träder in i rollen att det här handlar om er, att det är era barn som jag talar om här i dag.

Tänk er hur ni hade känt om någon hade tagit hand om ert barn med löfte om att göra det bättre än ni men ni dag för dag hade fått se hur det bara blev värre – så illa att ert barn inte längre ville leva.

Tänk er att det i riksdagen sitter människor som ska stifta lagar som kommer att vara helt livsavgörande för er och för ert barn. Tänk er paniken när insikten slår till och ni förstår att dessa politiker inte har ert barns bästa för sina ögon, paniken när ni förstår att dessa beslutsfattare i stället sitter varmt och bekvämt i riskkapitalisternas knä och att de trivs så bra där att deras girighet blir viktigare än ert barns trygghet. Hur hade ni agerat då?

Men nu handlar det ju inte om era barn. Inte heller tillhör deras föräldrar några starka väljargrupper. Det här är inte människor som kan bjuda på en lyxig och utsökt middag för att köpa er välvilja. Och det är just här er människosyn blir så tydlig. Ni tycker ju på fullaste allvar att det är helt rimligt att vinstjägare fyller sina skattkistor på bekostnad av barn i utsatthet. Det är också därför som ni helt saknar trovärdighet när ni talar om barns rätt till trygg och säker vård. Er politik är i själva verket ett hot mot hela vår välfärd.

Vi i Vänsterpartiet tycker att det förslag som vi ska rösta om i dag är bra. Det är ett steg i rätt riktning. Självklart ska privata aktörer ha tillståndsplikt. Det är hög tid att barn i samhällets vård får den sjukvård de behöver, och det är helt avgörande att kommuner och landsting samarbetar för att det ska bli verklighet. Men om vi inte får bort vinsterna ur välfärden kommer vi bara att fortsätta sätta plåster på blödande sår, och då är det borgarna och SD som bär ett särskilt ansvar för barn som Josefin.

Vi yrkar alltså bifall till propositionen i dess helhet men reserverar oss tillsammans med Socialdemokraterna och Miljöpartiet mot förslaget om en generell tillståndsplikt.

Anf. 129 EMMA HENRIKSSON (KD):

Fru talman! Vi talar i dag om de barn som inte längre kan bo kvar hemma i den familj de vuxit upp i. Samhället har ett enormt ansvar att gå in och ge de barnen den trygghet som varje unge förtjänar. Detta är ett område där vi vet att vi som land många gånger har misslyckats.

Det var också därför vi kristdemokrater, under åtta år i regering med ansvar för dessa områden, både gjorde upp en del med vår historia och satsade enorma resurser på att försöka stärka förutsättningarna för en trygg framtid för de barn som måste placeras i samhällets vård. Vi började med öppna jämförelser och med att föra statistik och öka vår kunskap om vad dessa barn faktiskt har för livsmöjligheter. Vilken chans ger vi dem?

Men framför allt stärkte vi barnens rättigheter och ökade deras rätt att få stöd och hjälp av en egen socialsekreterare. Vi gav ansvariga myndigheter i uppgift att ge stöd och hjälp och ta fram riktlinjer och program för kommunen, som varje gång bär myndighetsansvaret för att göra en prövning av det familjehem eller HVB-hem där ett barn ska placeras. Det ska finnas en plan för hur det hemmet ska utvärderas och vilket stöd och vilken hjälp det ska få i sin enormt tuffa uppgift.

Vi såg till att det som i dag har fått webbtiteln ”Koll på soc” startades för att barn själva ska kunna söka information om vilka rättigheter de har. Vart kan jag vända mig när jag behöver stöd och hjälp, när jag vacklar och när de vuxna som ska finnas till för mig faktiskt inte gör det de ska?

Det ärende, fru talman, som vi har att ta beslut om i dag är ytterligare ett led i det arbete som vi satte igång. Från Kristdemokraternas sida är vi glada över att den nuvarande regeringen har fullföljt det arbetet. Det är viktigt att vi fortsätter göra allt vi kan för att ge stöd och hjälp till de barn som har de absolut största behoven.

Vi stöder därför självklart det förslag om tillståndsplikt som det råder enighet i utskottet kring vad gäller verksamhet som utförs av en annan utövare. Men vi menar att det är lika viktigt att det finns en tillståndsplikt också för de verksamheter som drivs i kommunal regi. För det enskilda barnet ska det inte spela någon roll vem som driver verksamheten. Det ska vara lika självklart att man får trygga och goda förutsättningar.

Vi ska inte behöva höra om situationer där en privat aktör har fått lägga ned sin verksamhet på grund av att man inte uppfyller kriterierna men att verksamheten i stället, i samma lokaler, kanske rent av med samma personal eller med personal som den privata aktören valde att inte anställa för att de inte levde upp till kriterierna, fortsätter eller startas i kommunal regi, utan insyn eller kontroll. Det är inte acceptabelt.

Prot. 2016/17:73
23 februari

*Trygg och säker vård
för barn och unga som
vårdas utanför det
egna hemmet*

Därför, fru talman, yrkar jag bifall till utskottets förslag och är glad att vi i dag tar ytterligare steg för barns trygghet.
(Applåder)

Anf. 130 ANDERS W JONSSON (C):

Fru talman! De lagar vi ska besluta om i dag handlar om att skydda en av de absolut mest utsatta grupperna barn och ungdomar, nämligen de barn och ungdomar som har haft det så tufft i sina hem att socialtjänsten går in och beslutar att de ska omhändertas.

Precis som Emma Henriksson tidigare beskrev är det en lång resa som gjorts de senaste tio åren. Ett antal förslag har lagts fram och ett antal beslut har fattats för att skapa större säkerhet kring dessa barn och ungdomar. Just dessa lagförslag kommer från Håkan Ceders utredning, som alliansregeringen tillsatte. Jag tycker att det är väldigt bra att vi i dag i bred enighet kan ställa oss bakom dessa lagförslag.

Det finns ett antal viktiga detaljer i förslagen. Det jag vill lyfta är att denna grupp barn, som blir omhändertagna av socialtjänsten, förutom att de har haft en oerhört tuff period innan beslutet fattas dessutom har en sämre situation när det gäller hälsa. De är sjukare än andra barn och har sämre tandvårdsstatus. De har helt enkelt fallit igenom det fantastiska välfärds-, sjukvårds- och hälsokontrollsnät vi har.

Det gjordes en undersökning där man plockade ut 120 barn som blivit omhändertagna och gick igenom dem väldigt noggrant. Vartannat av de barnen fick en remiss till en specialist för vidare utredning av en sjukdom. En sjättedel av barnen hade omfattande problem med tandvård, som ingen hade upptäckt.

Nu går vi in med lagstiftning och säger att detta inte är acceptabelt. I ett läge där samhället går in och omhändertar ett barn ska man se till att man åtminstone garanterar det barnet att få vara friskt och få den hälso- och sjukvård som alla andra barn har rätt till. Men det är bara en viktig del i detta lagstiftningspaket.

Det finns en stor skillnad i svensk politik i hur vi ser på välfärd. Vi är alla helt överens om att vi måste skärpa kraven på de privata aktörerna. Där finns det mycket att göra, och detta är väldigt viktiga steg. Men det vi är oeniga om är huruvida man ska ställa samma krav på de enheter som drivs av kommuner och i vissa fall landsting.

Från Alliansens sida tycker vi att det är rimligt att man ställer exakt samma krav på kommunala och privata utförare. Det ska, fru talman, vara väldigt tuffa och hårda krav. Men från vänstersidan är man inte beredd att ställa samma krav på de kommunala aktörerna, och det är för mig obegripligt.

Vi har haft ett antal fall där det har varit en tuff tillsyn av den privata aktören, vilket tvingat denne att lägga ned. Det är helt rätt; man ska lägga ned i ett läge där man inte har en verksamhet som uppfyller kraven vad gäller lokaler, personalens utbildning och så vidare. Men barnen flyttas sedan över till en kommunal verksamhet, som i vissa fall till och med bedrivs i samma lokal men med mindre och sämre utbildad personal. Men då är det kommunen som driver det, och då behöver man inte ställa några krav – då är allt frid och fröjd. Där finns den stora skillnaden.

Man blir, fru talman, förvånad när man lyssnar på Vänsterpartiet och Maj Karlsson, som står här uppe och använder fyra av sina sex minuter till att beskriva hur fruktansvärt illa det fungerar på den privata sidan, där vi alltså alla är överens om att kraven ska skärpas. Men hon nämner inte med ett ord de problem som många gånger finns hos de kommunala utförarna.

Där, fru talman, går gränsen i svensk politik mellan Alliansen, som är beredd att ställa mycket tuffa kvalitetskrav på alla, oavsett om det är en kommunal eller en privat utförare, och vänstersidan, som allra helst skulle vilja stänga ned de privata verksamheterna och framför allt inte är beredd att ställa några kvalitetskrav eller se till att det blir skärpt tillsyn. Där finns skillnaden.

Det är därför, fru talman, som jag tycker att det är så bra att socialutskottets majoritet faktiskt har lagt fram ett förslag om ett tillkännagivande till regeringen med en uppmaning att återkomma med ett nytt förslag som innebär att vi ställer samma tuffa krav på privata och offentliga utförare.

Därmed, fru talman, yrkar jag bifall till utskottets förslag.

Anf. 131 CHRISTINA ÖRNEBJÄR (L):

Fru talman! Många har redan varit uppe här och förtjänstfullt talat om vad betänkandet innehåller. Att vara sist ut innebär ofta att man får göra något av en sammanfattning, alternativt en upprepning.

Det är verkligen glädjande att vi i stort är överens och att vi alla ser att kraven behöver skärpas och kvaliteten öka. De delar som vi inte är överens om har precis min allianskollega Anders W Jonsson bra redogjort för, så det ska jag inte upprepa.

Vi vet att de barn som har haft samhället som föräldrar långt oftare än andra barn hamnar i olika former av missbruk och riskbruk. Självmod är vanligare, liksom beroende av försörjningsstöd. I mars 2013 publicerade Socialstyrelsen en studie om vård och omsorg om placerade barn. Den studien visade att dödligheten är nästan fem gånger högre för placerade barn och unga. Självskadebeteende är tio gånger vanligare, och användandet av psykofarmaka är mellan 15 och 19 gånger högre än för andra barn och unga i befolkningen i stort.

Bland de 17-åringar som placerades innan de var tio år är det bara sex av tio som är behöriga till gymnasiet. Var tionde ung vuxen med ekonomiskt bistånd har tidigare varit placerad i barn- och ungdomsvården.

Fru talman! Många placerade barn har också eftersatt hälsa. De har det många gånger på grund av omsorgsbrist. De har inte fått gå på rutinmässiga hälsokontroller. För många barn är hälsovården bristfällig före placering och tyvärr också under placeringen. Kroniska sjukdomar som eksem och astma har lämnats obehandlade, och hälsoundersökningar hos BVC och tandvården kan vara mer eller mindre obefintliga. Barnen är i behov av såväl vaccinationer som syn- och hörselundersökningar. Många gånger finns också luckor i dokumentationen när det gäller barnens hälsa.

Därför är det bra att vi nu äntligen, efter enträget tjtande och massor av motioner, förslag och artiklar från oss liberaler, nu äntligen har ett förslag på bordet om att alla placerade barn ska få en hälsoundersökning.

En annan sak, som vi för övrigt kommer att fortsätta tjata om lika mycket, är LVU-utredningen, som fortfarande bereds i Regeringskansliet, som det så vackert heter. Utredningens förslag skulle innebära ett stärkt

Prot. 2016/17:73
23 februari

*Trygg och säker vård
för barn och unga som
vårdas utanför det
egna hemmet*

barnrättsperspektiv och ökad rättssäkerhet för de barn som är placerade i samhällets vård, särskilt för dem som behöver tvångsvård.

Vi är en majoritet i riksdagen som vill att barnkonventionen ska bli lag. Det är minst sagt dags att börja tala om barn som egna rättighetsbärare – barn med egna rättigheter, som subjekt och inte objekt. De barn som vi som samhälle har tagit på oss ansvaret för ska vi också finnas där för.

Jag yrkar bifall till utskottets förslag.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut skulle fattas den 1 mars.)

§ 13 Kultur för alla

Kulturutskottets betänkande 2016/17:KrU5
Kultur för alla
föredrogs.

Anf. 132 MARIE-LOUISE RÖNNMARK (S):

Fru talman! Jag ska börja med att yrka bifall till reservation 6.

Vi talar ofta om kultur som förändringens kraft och att kulturen stimulerar och utvecklar demokratin, oss som människor och samhälle liksom den åstadkommer förändring av oss som individer och samhälle. I samband med det skulle jag vilja läsa upp en dikt av en gymnasieelev. Hon skrev:

Tänk att kunna förändra
Krig
Svält
Orättvisor
Mig själv

Människor har alltid skrivit, skapat, framfört musik och gestaltat upplevelser och tankar, vilket hon är ett bevis på. Kulturutskottets betänkande *Kultur för alla* visar på den kraft kulturen och konsten har, där vi socialdemokrater ser det som avgörande att det handlar om att odla ett fritt och frivilligt kulturliv och hävda yttrandefriheten, inte att använda oss av pekpinnar.

Det finns många goda exempel runt om i landet där kultur ger hälsa – vid äldreboenden där sång, musik och körer ger ett rikare liv eller vid en stroke eller depression där kulturen talar till människor som varit utsatta för olika trauman på ett sätt som mediciner inte kan göra. Inom Kultur ger hälsa har regeringen redan ett tillkännagivande, och arbete pågår; därav den reservation som vi har tillsammans med Miljöpartiet.

Det finns trots allt en grundläggande samsyn avseende värdet av ett starkt offentligt finansierat kulturliv i hela landet. Det finns även en grundläggande samsyn avseende de kulturpolitiska målen, vilket är viktigt. Jag vill understryka att vi i utskottet, regeringen och som socialdemokrater ser detta som en styrka.

I dag går anslagen till kulturen genom att staten satsar 43 procent, kommunerna 42 och regionerna 15 procent. Det förutsätter dialog, samverkan och respekt på alla nivåer.

Kultursamverkansmodellen kommer nu att ses över. I egenskap av ledamot i kulturutskottet och också ordförande för Beredningen för kultur- och fritidsfrågor i Sveriges kommuner och landsting förutsätter jag ett nära samarbete mellan oss för att utveckla modellen. Om vi öppnar kulturen för fler ger det ökade möjligheter till bildning och lärande. Då kan man förstå sin samtid och historia bättre.

Kulturen bär demokratin och det öppna samhället. Kultur är ett sammanhållande kitt i samhället, särskilt i oroliga tider. Det är viktigt att utveckla nyfikenhet på varandras kulturyttringar, det vill säga att utveckla kulturarvet i vid mening.

Regeringen har satsat på kulturen på flera områden. Alliansen tog bort den fria entrén på museerna, och vi återinförde den. Det blev succé. Nu startar projekten Äga rum – 27 projekt som handlar om allt från musikteater, berättande, hiphop, konstutställningar och idrottssamarbeten till poesi, film och bitchråd.

Avslutningsvis: Kulturens styrka är att kunna utmana, att utvecklas själv och tillsammans med andra – med kultur till fler, det vill säga *Kultur för alla*, som det här betänkandet heter.

(Applåder)

Anf. 133 ISABELLA HÖKMARK (M):

Fru talman! Det här betänkandet heter alltså *Kultur för alla*. När jag funderar över rubriken tänker jag på hur man på bästa sätt ska nå flest människor, särskilt dem som det inte alltid är lika lätt att nå eller som inte har möjlighet att själva nå kulturutbudet.

Det går att nå alla barn och ungdomar i Sverige genom att öppna möjligheter och skapa tillfällen för kulturarbetare att komma in i skolan. Detta såg alliansregeringen när man införde Skapande skola – en mycket lyckad reform som gett pedagoger inom dans, drama, bild och musik fler uppdrag och som gett elever en chans att utöva, pröva på och lära känna ett bredare kulturutbud.

Det är bra att den nuvarande regeringen har valt att fortsätta denna satsning och även låta den omfatta förskolan. Vi hade velat se den i gymnasiet, där valet av kurser för eleverna i högre grad inte innebär fler lektioner i bild eller musik.

En annan viktig reform 2009 var beslutet om en ny modell för fördelning av statliga medel till regional och lokal kulturverksamhet. I propositionen *Tid för kultur* togs en ekonomisk fördelningsmodell fram som uppmuntrar mångfald. Den här kultursamverkansmodellen innebär att regionala kulturplaner tas fram i samverkan med alla aktörer. Makt förflyttas ut till landsting och regioner. Medlen fördelas sedan av Statens kulturråd, och statens ansvar är tydliggjort genom de kulturpolitiska målen.

En utvärdering av modellen har skett under 2015. Mycket positiva signaler har kommit fram men också synpunkter på förbättringsområden. Det handlar till exempel om hur fördelningen av bidragen faktiskt ser ut när det kommer till främjande av nya verksamheter eller nya deltagare.

Det är positivt att regeringen har valt att behålla kultursamverkansmodellen. Men vi anser att nästa steg bör vara en ökad decentralisering, det vill säga att man till exempel flyttar föreställningar från Stockholm och lägger dem ute i landet. Vi anser att de statliga institutionerna bör få ett

större ansvar för hela landet och att Statens kulturråd bör få i uppdrag att kartlägga hur.

Ett sätt att nå fler kan också handla om att se till att kulturen kan verka över hela landet och komma fler till del. Då tänker jag på en reform som regeringen har infört, nämligen fri entré, som vi hörde Socialdemokraternas företrädare prata om. I dag görs ungefär 25 miljoner besök på museer runt om i Sverige. Regeringen har valt att prioritera museer genom att lägga 100 miljoner kronor på fri entré företrädesvis i Stockholm, till de 8 miljoner besök som görs där. Självklart har antalet besökare ökat – så är det om man gör någonting gratis. Men detta har också snedvridit konkurrensen för dem som själva har investerat, satsat eget eller lånat kapital och anställt personal. Många av dessa är kulturarbetare.

Jag skulle vilja säga: Kultur för alla är för Socialdemokraterna kultur för vissa. Vi som bor i Stockholm och kan ta oss till museerna får också bonusen att gå in gratis.

För oss handlar det också om att se till att företag kan verka och att alla kreativa näringar som drivs runt om i landet har förutsättningar och möjlighet att faktiskt leva på sin verksamhet och på så sätt bidra till ett rikt kulturliv. Det kan handla om privata musikskolor, museer, konsthallar, glasblåsare, upplevelseparker, event, friluftsliv, restaurangnäring med mera.

Vad regeringen missar genom att ensidigt subventionera vissa verksamheter är alla de initiativ som tas i andra verksamheter för att göra kulturen tillgänglig för fler. Det finns flera exempel. Äldre kan nås av musik, dans och konstutställningar där de har möjlighet att delta: i sitt eget boende. Och man når personer som inte så ofta tar del av kulturutbudet på deras hemmaplan i deras bostadsområden.

Dessa initiativ är viktiga och bör uppmärksammas, för tillsammans kan vi göra mycket mer. Då får inte driftformen, att det är privata entreprenörer, hindra det offentliga att även stödja dessa genom samverkan eller direkta anslag.

Kulturrådet har under alliansregeringen fördelat stöd till kultur för äldre. I dag finns inga sådana medel att fördela. Statens kulturråd har haft uppdraget att öka kunskapen på området kultur och hälsa. Man fick också 2011 uppdraget att göra en samlad översyn av det pågående arbetet med kultur för äldre inom sjukvård och omsorg. Kultur och hälsa hör ihop. Människor som deltar i kulturlivet har en bättre hälsa. Kulturrådet har därför haft medel för att främja äldre människors delaktighet i kulturlivet.

Fru talman! Det finns neurologisk forskning som visar på mycket goda resultat när kulturaktiviteter inkluderas i behandlingen. Framför allt gäller det personer som drabbas av utbrändhet, psykisk ohälsa samt demenssjukdomar.

Under alliansregeringen inleddes även ett samarbete mellan Kulturdepartementet och Socialdepartementet kring kultur som hjälpmedel i arbetet med att förebygga och förkorta sjukfrånvaro.

Kulturupplevelser och social samverkan med andra har tillsammans med adekvat medicinsk behandling visat sig vara en mycket framgångsrik behandlingsform. Det finns forskning från bland annat Göteborgs, Lunds, och Uppsala universitet som visar på kulturens läkande och utvecklande kraft. Det finns många goda exempel inom vården. Till exempel kan personer med demenssjukdom nås genom sång.

Vi anser att regeringen bör utvärdera resultaten av alliansregeringens satsningar och med det som grund lägga fram ett förslag på hur arbetet kan utvecklas.

I dag finns ett tillkännagivande – ytterligare ett, ska jag säga, för det är det andra tillkännagivandet på området – om att regeringen ska stärka samarbetet mellan kulturens och välfärdens områden. Vi vill se fortsatt forskning och implementering av de goda resultat som den tidigare forskningen redan har visat. Då räcker det inte att som regeringen gör luta sig tillbaka och endast hänvisa till Statens kulturråds hemsida.

Äldre människors delaktighet i kulturlivet skapar förutsättningar för fler att leva ett rikt kulturliv. Där kan vi vara med och bidra.

Jag yrkar bifall till reservation 1 och i övrigt till utskottets förslag i betänkandet.
(Applåder)

Anf. 134 MARIE-LOUISE RÖNNMARK (S) replik:

Fru talman! Tack för ditt inlägg, Isabella Hökmark! Du nämner kultursamverkansmodellen, som Alliansen införde och som vi nu fortsätter att jobba med. Den måste utvecklas på olika sätt men i dialog och samråd med alla nivåer.

Då har jag en fråga till dig, Isabella Hökmark. Hur kommer det sig att du pratar om ökad decentralisering för att få mer resurser samtidigt som ni i er budget minskar med 112 510 000? Det rimmar lite illa.

Jag har en andra fråga som jag vill ställa. Du pratar om kultur och hälsa. Jag håller med om att det hör ihop. Det är viktigt. Det visar också forskningen. År 2009 gick ni in med ett pilotprojekt som handlade om kultur på recept. Verkligheten i dag är att det verkställs runt om i landet. Då är min fråga: Är det ett nytt pilotprojekt ni vill ha, eller vad menar du?

Anf. 135 ISABELLA HÖKMARK (M) replik:

Fru talman! Den regionala kultursamverkansmodellen har utvärderats – man tittar på det. Men vi tycker att det är viktigt, som jag sa tidigare, att den decentraliseras ytterligare. Det är till exempel många som inte kan komma till Stockholm och som inte kan ta del av det utbud som finns på Dramaten och på Operan. Då tycker vi att man måste kunna decentralisera det ytterligare och få ut föreställningar i landet, så att fler kan ta del av detta. Det är det viktigaste i den här modellen: att fler tar del av detta och att fler är delaktiga i processen.

Det har visat sig att det har varit väldigt lyckat. Många känner sig mycket mer delaktiga och kan bestämma hur bidragen ska fördelas ute i landet. Det är väldigt bra.

När det gäller kultur och hälsa tycker jag att det är regeringen som är svaret skyldig. Ni har nämligen inga medel att fördela. Alliansregeringen hade medel att fördela. Man tog fram bra projekt, där man kunde hjälpa personer som hade psykisk ohälsa eller personer med demenssjukdom. Detta har inte ni. Därför blir min fråga till er: Varför har ni inga sådana satsningar? Det är ganska konstigt. Socialdemokraterna satsar hellre på friska och krya stockholmare som går på museer – där kan ni lägga pengar – eller på en musikskola eller så. Men när det gäller äldre och sjuka finns det inga pengar till den viktiga forskningen, som har visat sig vara så bra.

Anf. 136 MARIE-LOUISE RÖNNMARK (S) replik:

Fru talman! Jag kan bara konstatera att det ute i landet och i verkligheten inte ser ut så som Isabella Hökmark, Moderaterna, nu säger. Det finns faktiskt projekt runt om i landet där man jobbar med kultur för att ge hälsa. Det är oanade områden.

När det gäller kultursamverkansmodellen har du inte svarat på frågan. Hur kommer det sig att du pratar om decentralisering samtidigt som ni lägger in mindre pengar i kultursamverkansmodellen? Det rimmar väldigt illa, och därför förstår jag inte riktigt vad det är du vill säga. Vill man jobba med att förbättra och utveckla kultursamverkansmodellen med regioner, kommuner och staten, vilket jag hoppas, måste de också få resurser till det. Man kan inte minska det, som ni har gjort i er budget.

Anf. 137 ISABELLA HÖKMARK (M) replik:

Fru talman! Tillskottet till samverkansmodellen ökade hela tiden när det var en alliansregering, och det är ju inte bara staten som ger pengar utan även kommuner och regioner.

Vi vill att kulturen ska nå ut mer i landet, och även där är ni oss svaret skyldiga när det gäller hur vi ska göra det. Ni lämnar hela tiden kulturarbetarna och alla privata initiativ ute i landet därhän genom att höja skatterna och rikta bidrag till det offentliga. Möjligheten att driva företag minskar med den här regeringen.

Anf. 138 ARON EMILSSON (SD):

Fru talman! Vad är ett samhälle när allt kommer omkring? Vad är dess fundament, byggstenar och kitt? Samhället är ett ständigt närvarande begrepp, men är vi medvetna om vad det betyder? Smaka på ordet: samhälle. I en kulturdebatt som den här aktualiseras begreppet och fylls med en egentlig innebörd.

Läroboken *Den unge medborgaren* ger oss ett svar: De som håller samman bildar ett samhälle – – – Ordet samhälle betyder just hålla samman. – – – Hela vårt land, den svenska staten, är också ett samhälle, därför att vi svenskar håller samman och hjälper varandra. Samhällsmedlemmarna i stat och kommun kallas ofta medborgare.

Detta leder oss in på frågan om en kulturell kanon i skolundervisningen. Jag vill, fru talman, i det sammanhanget yrka bifall till Sverigedemokraternas reservation 3 om kulturkanon och avslag på övriga reservationer i betänkandet.

Framtidens vuxna och kollektiv sammanhållning formas i skolan, och kunskap lägger grunden för kulturell förståelse. För att hela Sveriges folk ska ha förståelse för och insikt om Sveriges kulturella arv och identitet förordar Sverigedemokraterna införandet av en nationell kulturkanon i landets skolor, en förteckning över landets viktigaste kulturella verk med särskild betydelse i den svenska historien och bilden av Sverige.

De svenska pärlorna av musikaliska verk, litteratur, film, konst, teater och andra kulturformer väljs ut av en bred kommitté med en så bred demokratisk förankring som möjligt. Exempelvis kan berörda myndigheter, professionen, politiker, civilsamhället, medborgare och andra berörda aktörer ingå. I vårt förslag skulle denna kanon sammanställas under Statens kulturråd och därifrån samordnas med utbildningsväsendet.

Förteckningen förmedlas i skolundervisningen och bildar en gemensam referensbas mellan invandrare och svenskar, unga och gamla och bygger nationell gemenskap och stabilitet. Betydelsen av införandet av en nationell kulturkanon är i dag stor, dels med tanke på ett ökat avstånd mellan unga och gamla, dels mot bakgrund av att så många invandrare har kommit till Sverige de senaste åren utan någon kvalitativ kulturell introduktion. Som moderater i Örebro uttryckte bör det svenska samhället visa vad vi har att erbjuda. En kärleksfull stolthet över vad som skapats i vårt land skapar trygga individer.

För tolv år sedan beslutade den danska regeringen att låta sju kommittéer påbörja arbetet med att ta fram förslag på verk som kunde anses som en särskilt värdefull del av det danska kulturarvet och tillsammans utgöra en dansk kulturkanon. Det primära syftet med denna kulturkanon var att den skulle fungera som en introduktion till det danska kulturarvet och också stimulera till tankar och debatt om konst och kulturfrågor.

Projektet bidrog starkt till att blåsa liv i den danska kulturdebatten och lyfte upp kulturpolitiken på den politiska och mediala dagordningen. Trots de starka känslor som initialt omgav projektet blev den färdiga kulturkanonen sedan väl mottagen i stora delar av det danska samhället.

Jag är övertygad om att det även, eller kanske i synnerhet, i Sverige finns ett starkt behov av en breddad och fördjupad diskussion om ämnen som kultur, historia och identitet. I ett kluvet land och i en tid präglad av rotlöshet, ifrågasättande av den svenska kulturens själva existens och samhällelig fragmentering anser vi att det skulle finnas ett stort värde i att uppmuntra till ökad reflektion om kulturarvet och de delar som kan anses som särskilt värdefulla eller betydelsefulla för förandet av den svenska identiteten.

Vi föreslår därför att riksdagen tillkännager för regeringen vad som anförts i motionen om att med inspiration från Danmark låta ta fram en svensk kulturkanon.

Fru talman! I Danmark har man nu lanserat något av en vidareutveckling av kulturkanon till en så kallad Danmarkskanon, ett bildningsprojekt som ska skapa medvetenhet om de historiska och kulturella samhällsvärden, traditioner och begivenheter som i hög grad format Danmark och det danska folket. Förra kulturministern Bertel Haarder uttryckte det så här: Den ska skapa debatt och medvetenhet om våra värderingar, inte för att vi är bättre än andra, men för att vi ska känna oss själva och våra förutsättningar.

Allmänheten har fått skicka in förslag på immateriella värden som har historisk och folklig förankring i det danska samhället. Fler än 2 000 förslag inkom, och av dessa valdes 20 ut och gick till omröstning. De markörer som vunnit störst folkligt stöd är till exempel välfärdsmodellen, frihet, tillit, jämställdhet, det danska språket, föreningslivet och det kristna arvet – kulturella markörer som vi i de nordiska länderna delar och som är lika fundamentala i vårt land som i Danmark.

Fru talman! Kan Danmark så kan vi. För att återknyta till *Den unge medborgaren*: Vi är i Norden fem länder men i mångt och mycket *en* kultursfär. Språken är besläktade, och vetenskap, konst, litteratur och folkbildning visar likartade förutsättningar och mål. Vi bekänner oss till samma grundsatser om frihet, tillit och demokrati. Därför kan vi i högre grad låta oss inspireras av varandra, inte minst i frågan om kulturkanon, och

därigenom ge Sveriges skolor ett verktyg för kulturell upplysning och introduktion.

Avslutningsvis vill jag med glädje tillstyrka utskottets tillkännagivande om att bygga vidare på erfarenheter från tidigare satsningar på kultur och hälsa för att utveckla pågående arbete och stärka samarbetet mellan kulturen och välfärdens kärnområden. Att väva in kulturen inom fler samhällsområden och belysa dess betydelse inom hälso- och sjukvården är något vårt parti driver genom Skapande äldreomsorg och Kultur i vården.

Anf. 139 MARIE-LOUISE RÖNNMARK (S) replik:

Fru talman! Aron Emilsson från Sverigedemokraterna – vad ska man säga? Du pratar om samhället, om kultur, historia och identitet. Men sådant har inga gränser. Kulturen har inga gränser och kan inte begränsas genom att man sätter upp den på en lista.

En kanon, som ni kallar det för, är protektionism och ingenting som stimulerar barnens lust. I en kommande motion vill ni att bara svenska medborgare ska få tillgång till bibliotek – vad är detta om inte ett sätt att dela upp oss människor? Det är avhumanisering och att omöjliggöra integration.

Anf. 140 ARON EMILSSON (SD) replik:

Fru talman! Tack för frågeställningen, eller påståendet!

Jag noterar att man i utskottets ställningstagande, som även Socialdemokraterna står bakom, inleder med betydelsen av en större diskussion om historia, kultur och identitet. Marie-Louise Rönnmark menar nu att detta inte har några gränser, men något finns det väl som förenar det svenska folket, antar jag.

Även Socialdemokraterna i Danmark var naturligtvis kritiska till en kulturkanon i början. Sedan har man dock anammat det. På andra sidan sundet gör man alltså en helt annan bedömning än de svenska Socialdemokraterna och menar att det här har blivit en viktig diskussion och en viktig kanon för att diskutera vad som är danskhet och dansk kultur, både i en progressiv riktning och i ett kulturarvsbevarande syfte.

Ställs en provkarta och palett att använda för lärare och elever i motsats till ett kontinuerligt samtal som vi har kring de här frågorna? Kan inte det ena vara en språngbräda för att föra ett levande och vitalt samtal om vad svensk kultur, identitet och historia är? Varför är man rädd för det? Det har vi ju gjort genom hela historien. Och det är brist på historieundervisning som skapar auktoritära regimer eller historieförvanskning, inte ökad historieundervisning och kulturell undervisning.

Menar Socialdemokraterna att bildning och upplysning även kan vara negativt?
(Applåder)

Anf. 141 MARIE-LOUISE RÖNNMARK (S) replik:

Herr talman! Jag kan bara konstatera att förvanskade fakta om vad det här innebär inte kommer att utveckla bildning, folkbildning och oss som mänskliga varelser, utan det handlar om att låsa in och bestämma vem som tillhör den ena eller den andra sidan.

För mig är konst något som är pågående. Konsten förändras över tid och är också möten mellan människor.

Med de förslag som ni lägger fram tillsammans med kommande motioner kommer bara svenska medborgare att få tillgång till bibliotek. Ska det då vara passkontroll när man går in, eller hur har ni tänkt er det?

För mig är detta inte kultur. Det är inte att levandegöra vår historia. Det är inte att hitta den identitet som förenar oss, utan det står för något helt annat.

(Applåder)

Anf. 142 ARON EMILSSON (SD) replik:

Herr talman! Då menar antagligen Socialdemokraterna att det i dag är ett stort problem och ett starkt kommunistiskt, protektionistiskt och isolationistiskt drag att vi läser svenska litteraturklassiker i skolan. Här handlar det ju om att bygga ut den form av undervisning som i dag redan finns till att också omfatta film, musik, konst, teater och andra kulturmarkörer. På vilket sätt låser det in svenska barn och ungdomar i dag att man läser svenska litteraturklassiker, till exempel?

(Applåder)

Anf. 143 NICLAS MALMBERG (MP):

Herr talman! *Kultur för alla* är inte bara namnet på det betänkande som vi har att hantera i dag. Begreppet kultur för alla sammanfattar också väldigt väl den rödgröna kulturpolitiken, där alla verkligen betyder alla. Oavsett bakgrund, härkomst, bostadsort, ålder, ekonomiska förutsättningar eller funktionsnedsättningar ska du tillförsäkras tillgång till kultur och möjligheter att odla och vidareutveckla den egna inneboende kreativiteten. Tillgång till kultur är helt enkelt en grundförutsättning för att vi människor ska må bra. Kultur är det fjärde välfärdsområdet, och kulturpolitiken ska därför prioriteras.

Sedan regeringsskiftet har vi sett väldigt mycket positivt hända inom kulturpolitiken. Det finns ett antal motioner i betänkandet som utskottet hanterat som har en intressant infallsvinkel, men vi kan konstatera att det är aspekter som regeringen på olika sätt redan arbetar med, så samtliga motioner kan avslås.

Dock är det inte så att det råder konsensus kring kultur för alla, som vi hörde här i tidigare replikskifte. Tyvärr är det långt ifrån konsensus, då Sverigedemokraterna ensidigt pratar om att man vill prioritera ursvenska kulturyttringar genom att prioritera bort internationella influenser, samtidskultur eller modern konst. Det är inte en kultur för alla.

Moderaterna, som säger att man vill prioritera tillgång till kultur för barn och unga, gör det inte för att verkligen få till en tillgång till kultur för barn och unga i en ökad omfattning. Det är en argumentation för att legitimera att man vill minska resurserna till andra grupper. Självklart ska barn och unga ha en god tillgång till kultur, liksom vuxna och äldre, om vi ska kunna leva upp till begreppet kultur för alla.

Den stora dragkampen om resurser inom kulturpolitiken skulle jag dock säga handlar om stad-och-land-perspektivet. I Sverige har vi haft en lång period av kraftig urbanisering. Sverige sticker också ut i internationella jämförelser. Sverige är det EU-land som har haft den kraftigaste urbaniseringen under en lång period.

Naturligtvis kan vi inte neka någon att flytta från landsbygden in till staden, men vi måste vara väldigt medvetna om de stora utmaningar som uppstår för alla de människor som vill bo kvar i en älskad hembygd. Befolkningsminskning gör att man har mindre resurser och mindre förutsättningar att ha tillgång till både offentlig och kommersiell service, däribland förstås också kultur.

Under alliansregeringens år hade vi en mycket negativ utveckling med biblioteksfilialer som lades ned. Var tionde biblioteksfilial runt om i landet lades ned under bara några år. De kommersiella krafterna verkar förstås också obönhörligen i den riktningen att det med ett minskat publikunderlag är svårt att driva en verksamhet vidare. Därför behövs en kraftfull kulturpolitik som ser till kultur i hela landet och som ser till att det finns tillgång till kultur också på de orter där kommersiella aktörer dragit sig undan och inte längre finns kvar.

I betänkandet lyfter kulturutskottet fram hur regeringen arbetar målmedvetet med att stärka kultur i hela landet. Vi har nu ett statligt stöd till den kommunala musik- och kulturskolan. Vi har ökat anslaget till allmänna samlingslokaler. Vi har nya projekt som äger rum och kreativa platser. Framför allt har vi nu också ökade resurser till kultursamverkansmodellen.

När det gäller lokal och regional kultur måste vi från statligt håll framför allt agera på ett sådant sätt att det finns ekonomiska resurser men i övrigt låta lokala och regionala aktörer bestämma hur resurserna ska användas.

Vad gäller kultur i vården visar forskningen entydigt, precis som har nämnts flera gånger tidigare, att kultur också är ett viktigt inslag i en läkande process och att tillgång till kultur kan vara ett komplement även till en medicinsk behandling. Detta är det många landsting och regioner som nu inser. Och kultur på recept finns i Skåne, Jönköping, Sörmland, Västernorrland och Uppsala. De positiva erfarenheterna sprids nu vid seminarier och konferenser. Där är också regeringen delaktig. Likafullt vill Sverigedemokraterna och Alliansen rikta ett tillkännagivande till regeringen om att arbeta med en fråga som man alltså redan arbetar med.

Jag yrkar bifall till reservation 6.

Anf. 144 PER LODENIUS (C):

Herr talman! Jag vill inleda med att jag står bakom samtliga Centerpartiets och Alliansens reservationer men väljer att yrka bifall endast till reservation nr 2.

Herr talman! Centerpartiet strävar efter att alla, oavsett bostadsort, bakgrund, funktionsförutsättning eller livssituation, ska ha möjlighet att delta i ett kulturliv som rymmer såväl professionellt burens kultur som amatörers skapande. Det är så vi får ett brett kulturliv som rymmer såväl nya digitala kulturella uttryck som mer traditionella kulturformer, för vi vet ju alla att det engagemang som frodas i kulturliv och civilsamhälle är ett viktigt kitt som fogar samman samhället både i stort och mer lokalt. Jag tänker exempelvis på hantverksdagarna och danskvällarna till levande musik på Län-nagården, bygdegården, därhemma i grannbyn Hysingsvik.

Sverige har också en global ledarposition när det gäller kreativitet, och det är något vi ska vara stolta över och värna och utveckla.

Vi har i Sverige framgångsrika kreativa och kulturella näringar med en stor tillväxtpotential. Ett ökat samspel i kulturfrågor mellan politik, näringsliv och engagerade eldsjälar kan skapa ökade förutsättningar för jobb och lokal och regional utveckling. Det ökar attraktiviteten och stärker både turism och kunskapsutveckling, samtidigt som det skapar nya exportframgångar.

Ett sätt att skapa ett fortsatt intresse för och samtidigt stärka vårt kulturliv, såväl nationellt som internationellt, skulle vara att inrätta ett nationellt kulturhuvudstadsår. Umeå var europeisk kulturhuvudstad 2014, European Capital of Culture. Det satte Umeå och hela regionen, ja, hela Sverige, på den europeiska kulturkartan. Hur kan vi bygga vidare på detta?

Idén med ett nationellt kulturhuvudstadsår finns redan i Storbritannien. Där ville man arbeta vidare på den framgång som blev när Liverpool var europeisk kulturhuvudstad 2008. Det var en framgång som också visade sig i social och ekonomisk utveckling för regionen. Man beslöt då att vart fjärde år låta en stad i Storbritannien bli nationell kulturhuvudstad, en UK City of Culture. Det var just för att låta kulturen fortsätta att skapa utveckling och samtidigt utveckla kulturen.

Centerpartiets idé om ett nationellt kulturhuvudstadsår är att en svensk stad vartannat år får statusen av att vara nationell kulturhuvudstad – just för att låta kulturen skapa utveckling och samtidigt utveckla kulturen och nå ännu fler. Då kan också mindre städer och orter få uppmärksamhet och chans att visa upp och särskilt utveckla sitt kulturliv.

Vi vet ju att ett rikt kulturliv bidrar till att skapa en attraktiv miljö att bo och verka i. Det skapar också bättre förutsättningar för lokal och regional utveckling.

Att instifta nationell kulturhuvudstad i Sverige skulle sätta strålkastarljuset på spännande kulturupplevelser över hela landet, eftersom Sverige är ett smörgåsbord med ett brett utbud av olika kulturupplevelser.

Samtidigt finns det ett stort värde i att lyfta fram såväl stora som mindre städer i kulturens strålkastarljus. Städer som exempelvis Sjöfjärden, Haparanda och Lidköping skulle få chansen att visa upp och utveckla sitt kulturliv ännu mer och ge fler möjlighet att möta kulturen.

Dessutom skulle flera av våra nationella kulturaktörer få anledning att ge sig ut i landet. Allt av riksintresse måste väl ändå inte ske i Stockholm? I stället måste vi se möjligheterna och potentialen i hela Sverige.

Exempelvis skulle Dalhalla kunna bli nationell sommarscen för Kungliga Operan. Det måste vara en perfekt miljö för Kungliga Operan under en sommarmånad. Jag är övertygad om att både Sverige och operakonsten skulle vinna på det. Inte minst skulle det attrahera ett internationellt intresse.

Uppdraget som nationell kulturhuvudstad skulle alltså ge en vitamininjektion i samhället och samtidigt bidra till tolerans, företagande liksom lokal och regional utveckling. Därtill skulle det stärka Sverige på den internationella kulturkartan.

Herr talman! Det finns kort sagt en potential i hela landet, och det finns stor kompetens inom kulturområdet över hela landet. Samtidigt ligger i dag mycket nationell expertis i storstäder och då främst i vår huvudstad. Allt av riksintresse måste väl inte, som jag tidigare sa, ske i Stockholm?

Vad jag vill poängtera är att vi missar massor av talang och kreativitet ute i landet som borde komma fler till del. Det här vill vi i Centerpartiet ändra på. För att fler ska kunna ta del av, delta i och utveckla kulturen bör vi hitta en ny modell – en modell där vi lyfter fram spetskompetensen där den finns i landet. Som jag ser det borde detta ske i samverkan mellan regionerna och staten genom en ny modell för den nationella kulturpolitiken. Här behöver vi bygga vidare på de tankar som gjort kultursamverkansmodellen så framgångsrik.

Samtidigt måste de statliga institutionerna ta ett större ansvar för hela landet. Det är något som Statens kulturråd bör få i uppdrag att ta fram underlag för hur det ska genomföras.

Herr talman! Sverige blir ett alltmer mångkulturellt land, vilket skapar många nya fantastiska möjligheter. Kultur stärker också självförtroendet och gör att fler tar till vara yttrandefriheten. Det i sin tur stärker delaktigheten och demokratin i vårt samhälle. Genom kulturen och det fria samhällslivet får vi möjlighet att förstå oss själva och andra bättre. Med kreativitet växer vi både som individer och som samhälle.

För att fler människor ska kunna få nya och vidgade kulturella intryck vill vi i Centerpartiet både sprida och utveckla vårt kulturliv också genom internationella kontakter. Det kan ske genom samarbete med vänorter och med ökad aktivitet inom kulturområdet via våra ambassader och konsulat men också genom direkt utbyte mellan aktiva kulturutövare.

Med den digitala tekniken har mycket kultur och kunskap blivit mer tillgänglig för många fler. Det har blivit enklare att sprida kultur, och möjligheten till delaktighet är nu större än någonsin. Detta syns inte minst med breda kulturformer som dataspel, den svenska musiken som sprids och uppskattas i stora delar av världen och möjligheten att se internationella föreställningar på bygdegården hemma i byn.

Den tekniska utveckling vi är mitt inne i ger fler möjlighet att finna ett uttryck som passar just dem. Det skapar dessutom företag, jobb och exportinkomster. Möjligheten att både ta del av och själv skapa kultur genom digital teknik måste tas till vara. Vi har inte råd att stå vid sidan om. Vi har ett kreativt entreprenörskap som engagerar många, och vi vet inte i dag vilka nya kulturella yttringar som kommer att uppstå när tekniken fortsätter att utvecklas.

Herr talman! I Centerpartiet ser vi kulturens egenvärde, för kulturen har ett självklart värde i sig själv. Vi ser också värdet i de positiva effekter, för varje individ och för samhället, som kulturen bidrar med.

I Centerpartiet strävar vi därför efter att alla oavsett bostadsort, bakgrund, funktionsförutsättning eller livssituation ska ha möjlighet att delta i ett kulturliv som rymmer både professionellt buren kultur och amatörers skapande. För Centerpartiet är det viktigt att alla ska få möjlighet att utvecklas oavsett var i landet man bor.

(Applåder)

Anf. 145 NICLAS MALMBERG (MP) replik:

Herr talman! När jag hör Per Lodenius hålla sitt anförande funderar jag på vilket partis politik det är Per Lodenius talar om. Uppenbarligen är det inte Centerpartiets i alla fall, för Centerpartiet är det parti som går fram med den absolut svagaste kulturpolitiken. Centerpartiet vill skära ned mer

än 600 miljoner kronor på kulturpolitiken, och Centerpartiet går bland annat hårt fram mot kultursamverkansmodellen och vill skära 75 miljoner där, det vill säga på kultur som ska komma ut i våra regioner.

Centerpartiet skriver i en gemensam reservation med övriga allianspartier att man ser positivt på kultursamverkansmodellen och vill utveckla den. Samtidigt skär man ned på resurserna. Det är djupt ohederligt, tycker jag.

Centern talar gärna om närodlad politik. Varför bedriver då Centern en centraliserad nedskärningspolitik på kulturområdet?

Anf. 146 PER LODENIUS (C) replik:

Herr talman! Centerpartiet drar inte ned, men vi höjer inte anslagen på samma sätt som Miljöpartiet gör. Det beror på att Centerpartiet tar ett större ekonomiskt ansvar än regeringen gör i sin budget.

Vad vi inte heller gör är att höja skatterna på det sätt som Miljöpartiet och övriga regeringen gör. Dessa skattehöjningar drabbar också kulturområdet hårt. Det handlar om höjda arbetsgivaravgifter – fördubblade för ungdomar – med över 2 miljarder inom kultur- och fritidssektorn. Det slår mot landsbygdsföretagare och ungdomar på landsbygden och på mindre orter. Anledningen är att man ska kunna ge statligt stöd till de statliga museerna i Stockholm.

Man höjer momsen på biograferna, vilket har gjort att drygt 80 biografer har avregistrerat sig som biografer sedan årsskiftet. Dessutom har flera biografer höjt biljettpiserna på grund av momshöjningen och höjningen av arbetsgivaravgifterna. Efter en knapp månad skrev Niclas Malmberg i tidningen att det inte hade skett något och att man inte såg någon effekt av detta. Men nu, efter två månader, ser vi effekter.

Vad är det för kulturpolitik Miljöpartiet driver? Niclas Malmberg var med och tog fram *Kulturen – det fjärde välfärdsområdet* som skulle bli Miljöpartiets kulturprogram. Är det detta som gäller nu? Håller ni på att genomföra ett förbud mot reklam i kollektivtrafiken, att det ska ställas tydligare direktiv och krav på kulturinstitutioner vad gäller kvantifierade mångfaldsmål och så vidare? Är det Miljöpartiets kulturpolitik?

Anf. 147 NICLAS MALMBERG (MP) replik:

Herr talman! Jag tror att alla andra förstår skillnaden på ”till” och ”från”, men Per Lodenius har alltid haft svårt att skilja på dessa begrepp.

Låt oss börja med Miljöpartiets politik. Jag var med i en arbetsgrupp som hade ett flertal seminarier med kulturarbetare runt om i landet. Fler än hundra engagerade kulturarbetare var med och bollade in förslag som vi sammanställde till Miljöpartiets partistyrelse, som sedan tog ställning till vilka förslag vi kunde göra politik av. Miljöpartiets politik är den politik som regeringen driver. Det är politiken från Miljöpartiet.

Går vi till Centerpartiets politik har Per Lodenius samma svårigheter med ”till” och från”. Vi hörde ett anförande som jag tror att Per Lodenius kan ha hållit på en centerstämma för att försöka förmå Centern att börja driva en kulturpolitik värd namnet. Men när han inte lyckades med det höll han anförandet här i stället.

Om vi tittar på vilka rörelser som finns i Centern ser vi att de är väldigt negativa inom kulturpolitiken. Vi ser företrädare för Centerns ungdoms-

förbund som säger att de vill lägga ned allt kulturstöd. Det enda lilla kulturstöd som Centerns ungdomsförbund kan tänka sig ska finnas kvar är ett debutantstöd. Om debutanten sedan inte blir kommersiellt bärkraftig ska det också bort.

Centerns ungdomsförbund talar till och med i termer av att kulturstöd är lika mossigt som gårdagens pizza. Jag skulle vilja säga att det som uppenbarligen är lika mossigt som gårdagens pizza är Centerns kulturpolitik.

Jag tror att Per Lodenius håller med mig om detta i själ och hjärta, och jag önskar honom lycka till i arbetet med att få Centern att börja driva en kulturpolitik värd namnet framöver.

Anf. 148 PER LODENIUS (C) replik:

Herr talman! Att upprepa citat på fel sätt, vilket Niclas Malmberg även har gjort tidigare, i debattartiklar, betyder inte att de är sanna.

Ja, Centerns ungdomsförbund har en lite annorlunda kulturpolitik än vad Centerpartiet driver. Centerns ungdomsförbund är en fristående organisation som driver sin egen politik.

Jag driver Centerpartiets politik, som antas på våra partistämmor. Jag undrar hur mycket av kulturpolitiken som har antagits på Miljöpartiets stämmor. Jag har inte hittat något alls.

Däremot har Niclas Malmberg, med anledning av utkastet till det så kallade kulturprogrammet, sagt följande på tv – det finns också skrivet – och nu citerar jag ordagrant: ”Mycket av det som finns i förslaget har vi redan omvandlat till faktisk politik. Sedan är det andra saker som vi behöver arbeta vidare med på längre sikt.” Jag tolkar detta som att programmet ska genomföras.

Jag ställde en fråga om detta till kulturministern under budgetdebatten, och då sa hon att dessa punkter aldrig har och aldrig kommer att genomföras. Tyvärr har jag inte hunnit ta fram detta exakt ordagrant, men hon var väldigt upprörd och tydlig med att programmet aldrig har genomförts och aldrig kommer att genomföras.

Frågan får hänga i luften, herr talman: Vilken kulturpolitik är det egentligen som Miljöpartiet driver? Man har ingen partilinje när det gäller kulturprogrammet. Någon sådan har inte antagits, vad jag har kunnat se, och Niclas Malmberg har heller inte kunnat visa det på partistämmor eller på annat öppet sätt. Eller är detta något som man bara diskuterar bakom stängda dörrar?

I Centerpartiet diskuterar vi detta öppet. Vi är ett öppet parti, och vi har diskuterat kulturen på varenda partistämma. Vi har ett klart och tydligt kulturprogram som handlar om kultur i hela landet.

Anf. 149 MARIE-LOUISE RÖNNMARK (S) replik:

Herr talman! Per Lodenius från Centerpartiet! Jag omfamnar dig och dina tankar. Men jag omfamnar inte att vi ska ha en nationell kulturhuvudstad.

Jag var själv ansvarig för Umeå, som var Europas kulturhuvudstad, och vet vilken enorm tillgång det är. En insatt krona gav fyra kronor tillbaka när man räknade i efterhand. Då var inte turism inräknat. År 2013 hade vi 1,4 miljarder, som sedan ökade med 25–27 procent till år 2015 och 2016. Det är mycket pengar.

Om jag vore Per Lodenius skulle jag verkligen se till att gå armkrok med socialdemokratin, Miljöpartiet och Vänsterpartiet och öka på budgeten. Det är detta vi måste slåss för.

Jag vill bara ge en liten bild när det gäller kulturen, som är internationell. Vi är stora runt omkring, och staten måste bygga infrastruktur för att vi ska kunna fortsätta att vara stora.

Jag kan ge ett exempel: Refused, som fick regeringens musikexportpris. Det är ett Umeåband som återförenades. De sålde ut sin första föreställning vid återföreningen i San Francisco – 350 000 biljetter till en föreställning. Det, ni! De fortsatte sedan till Asien, där de bara körde några föreställningar.

Att bygga infrastrukturen är en tillgång för exportlandet.

Anf. 150 PER LODENIUS (C) replik:

Herr talman! Jag uppfattade inte riktigt om det fanns en fråga.

Jag håller med om att musikexportpriset, som regeringen ger, är bra uppmuntran och med tydlighet visar vad vi gör i Sverige. Jag sa också att vi har stora exportframgångar och mycket internationellt gångbar kultur. Det jag vill visa på är hur detta ska kunna spridas över hela landet på olika sätt.

Nationellt kulturhuvudstadsår handlar inte om samma magnitud, storlek och satsningar som i Umeå. Detta handlar om en mer nationell nivå. Umeå var en europeisk kulturhuvudstad, där man hade mycket stöd och kopplingar ute i Europa och även samarbete med tidigare kulturhuvudstäder, också under samma år.

Detta handlar om en nationell satsning. På det viset riktar vi kulturlyktan mot det som händer ute i landet på olika sätt. Vi låter nationella och andra institutioner visa på möjligheter ute i landet.

Inom Centerpartiet vet vi fortfarande att ett nationellt kulturhuvudstadsår är *en* av flera olika satsningar och möjligheter som finns.

Anf. 151 MARIE-LOUISE RÖNNMARK (S) replik:

Herr talman! Nu ska jag gå in på nästa inlägg.

Per Lodenius från Centerpartiet! Du sa i ditt tidigare replikskifte med Miljöpartiet att Centerpartiet har ett större ansvarstagande än vad vi har och att det är därför ni skär ned i budgeten. Det rimmar väldigt dåligt.

Jag hade hoppats att vi kunde gå armkrok. Om det är något vi ska göra är det att gå armkrok till finanserna och alla andra departement och säga: Utan konsten och kulturen kan vi inte utveckla landet.

Jag tror tyvärr inte på förslaget att vi ska ha en nationell kulturhuvudstad. Jag tror däremot att det är viktigt att vi uppmuntrar och bygger infrastrukturer och med handlingskraft visar att vi är beredda att stå upp för konsten och kulturen, även när det gäller plånboken. Vi ska inte sitta på plånboken, utan vi ska se till att lyfta upp den och stötta konsten och kulturen i hela landet.

Anf. 152 PER LODENIUS (C) replik:

Herr talman! Marie-Louise Rönnmark från Socialdemokraterna! Det beror också på vad man kallar det och vem som ska sitta och hålla i pengarna.

Vi i Centerpartiet tror inte att staten allenarådande är den som är god och som ska gödsla med pengar över landet. Vi tror på varje människas och varje individs möjligheter och utvecklingspotential, ute i kommunerna men också bland företagare och andra.

Du talade om besparingar, men det handlar om att vi har lägre anslag. Det beror på att vi inte har höjt anslagen på det sätt som regeringen har gjort i jämförelse med budgeten för 2016. Det är också ett sätt att se på det.

Jag ska ta detta tydligt, lugnt och pedagogiskt. Vi i Centerpartiet vill ha ett större ekonomiskt ansvarstagande än det som vi ser i regeringens budget. Finanspolitiken anser vi behöver skapa skyddsvallar i goda tider inför framtida nedgångar. Men i stället för att göra detta väljer nu den sittande regeringen, som vi ser det, att låta statsfinanserna gå med underskott nästa år.

Centerpartiet föreslår i stället en budget som är i balans redan under detta år. Sedan kommer överskott att nås åren därefter. Vi sparar 11 miljarder mer än regeringen för 2017. Vi har inte lika mycket utgifter.

I Centerpartiet är vi tydliga med att vi ser potentialen i hela Sverige och vikten av att hela landet utvecklas. Det är detta vi jobbar för i vår budget. Det innebär att vi inte har de höjningar och skatter som regeringen nu genomför och som drabbar också kulturområdet. Det handlar om arbetsgi-varavgifter som fördubblas för ungdomar, det handlar om momshöjningen på bio och så vidare.

Det är sådant som slår mot landsbygdsföretag och mot ungdomar på landsbygden och på mindre orter, inte minst inom kultur- och fritidsverksamhet, i stora delar. Det handlar om att människor får mindre pengar till att själva välja hur de vill använda sina resurser, exempelvis till kultur ute i landet.

På det sättet har vi en starkare budget för kulturen, för vi tror på varje människa och på kulturen i hela landet, inte bara på fri entré till museer i Stockholms stad.

Anf. 153 ROSSANA DINAMARCA (V):

Herr talman! När jag var barn var det genom skolan som jag fick uppleva och skapa kultur. Den kommunala musikskolan kom till klassen och lärde alla spela blockflöjt. De fria teatergrupperna kom till skolans gymnasal och spelade teater. Jag minns det som fängslande när det hände. Men jag tog mig ändå aldrig på egen hand till någon större institution för att uppleva teater eller musik.

Jag minns också hur tråkigt, eller snarare olidligt, jag tyckte det var att tvingas läsa Selma Lagerlöfs *Nils Holgerssons underbara resa genom Sverige*. Men det fanns tack och lov en skolbibliotekarie som lyckades locka mig till böckernas värld på mina villkor. Jag hade redan då ett politiskt intresse, och jag var nyfiken på mitt ursprung. Så när jag fick Monica Zaks böcker i min hand var jag fast.

Jag har inte läst eller sett alla klassiker, och det har ibland och i vissa sammanhang gjort att jag har känt mig alienerad. Det kan kännas skämmigt. Men sedan tänker jag till lite grann och gör mig fri från den där skamkänslan, därför att jag också konstaterar att det som inte talar till mig och det som inte representerar mig är det som är problemet. Det är det som stänger ute många av oss från kulturen.

För att kulturen ska vara till för alla måste den också spegla samhället och oss alla. Den måste också vara fysiskt tillgänglig.

Litteratur- eller kulturkanon är inte vägen fram. För min del har det varit hiphoppen, seriefiguren Mafalda, Monica Zak, America Vera-Zavala och Liv Strömquist som har varit vägen till musiken, till läsandet, till Dramaten – till kulturen. Det är de som har speglat och tagit upp det som har varit relevant för mig.

Dessvärre ser vi att kulturinstitutionerna är tröga vad gäller breddad rekrytering på alla plan. Det påverkar givetvis utbudet, vilka som gestaltar, vilka som gestaltas och vilka som kommer att vara intresserade av att ta del av detta.

Vårt förhållande till kultur går i arv. Jag är medveten om att jag inte tar mina barn till teater eller klassiska musikkonserter, därför att jag själv inte har haft den vanan. Men när det är möjligt går vi på konserter med Linda Pira eller Oskar Linnros, och vi går ofta på bio. Böcker har jag däremot läst för dem sedan de föddes, både på spanska och på svenska, därför att jag visste att det skulle ha betydelse för deras kunskapsinhämtning. Jag kan be mina barn att läsa en bok bara för att fascineras av deras lätthet att kunna sluka en bok på ett sätt som jag fortfarande inte förmår, trots att jag tycker om att läsa.

Kulturen spelar en central roll i ett demokratiskt samhälle. Genom kulturen kan olika grupper och individer få uttrycka sina livsval. Kulturpolitiken är därför ett viktigt verktyg i arbetet för att försvara de mänskliga rättigheterna och alla människors lika värde. Därför måste den vara för alla. Därför är det viktigt att sänka trösklarna genom fria entréer och genom sänkta avgifter till kulturskolan och genom att uppvärdera de estetiska ämnena i skolan.

Därför ska vi också bejaka olika uttrycksformer och ge människor möjligheter att ta del av dem. Här tycker jag att Stockholms stad har gjort en spännande resa från att ha haft en hård, absurd och odemokratisk nolltolerans mot graffiti till att i dag erbjuda flera öppna väggar, där konstverken skiftar flera gånger varje dag. Det är olika konstnärer, och publiken får se detta helt fritt.

Ett lands kulturpolitik speglar dess syn på människan, både som skapare och som mottagare av det som har skapats av andra. Kultur kan också påverka människor att se världen med nya ögon, byta perspektiv och tänka på andra sätt. Kulturen kan vara ett viktigt verktyg för att förändra destruktiva eller förlegade attityder, traditioner och normer. Genom kulturen kan vi människor tolka och definiera vår tid, vårt förflutna och våra visioner framåt. Makten över tanken skapas i hög grad av vår möjlighet att utöva kultur och av att tillgodogöra oss kulturupplevelser. Våra föreställningar präglas av den världsbild som andra förmedlar till oss, men också av vilka möjligheter vi har att själva berätta våra historier. Kultur och kulturyttringar är därför aldrig neutrala. De präglas av sin tids föreställningar, motsättningar och villkor.

Könsmaksordningen, heteronormen, den strukturella rasismen och klassamhället begränsar det fria uttrycket genom att osynliggöra, undertrycka och nedvärdera berättelser och erfarenheter. Jämställdhet och jämlikhet kan därför aldrig uppnås, vare sig i samhället i stort eller inom kulturen, om vi inte bekämpar och segrar över dessa maktstrukturer.

Kulturpolitiken och kulturlivet genomsyras, precis som samhället i övrigt, av patriarkala strukturer. Män är överrepresenterade inom kulturens alla områden. Det innebär att alla andras berättelser, erfarenheter och uttryck förblir underrepresenterade på alla nivåer i kulturlivet. Både historia och nutid präglas av osynliggörande av kvinnor men även av hbtq-personer, personer med olika funktionsnedsättningar, rasifierade grupper och nationella minoriteter.

Att uttrycka sig genom konsten är en fundamental mänsklig rättighet. Varje konstnärligt uttryck är unikt och en viktig del av det samhälle vi lever i. Resultatet av konstnärligt skapande kan inte likställas med vanliga varor och tjänster utan har en särskild dimension. Marknadskrafterna kan inte ensamma garantera kulturell mångfald, vare sig lokalt, regionalt, nationellt eller internationellt, utan huvudansvaret för detta vilar på det allmänna och på kulturpolitiken i stort.

Det måste därför ges förutsättningar för att alla ska få möjlighet att utveckla sin skapande förmåga och vara aktiva deltagare på likvärdiga villkor i kulturlivet. Människors berättelser och erfarenheter ska belysas, gestaltas och representeras likvärdigt inom kulturens alla områden. Kulturell mångfald är i grunden en fråga om demokrati, yttrandefrihet och jämlikhet och någonting som berikar oss alla. Därför behövs det en progressiv kulturpolitik som bland annat präglas av normkritiska, feministiska samt antirasistiska perspektiv och som bryter ned de hinder för att utöva och ta del av kulturen som klassamhället skapar. Detta är särskilt viktigt i en tid där främlingsfientliga partier och den högerextrema rörelsen stärker sina positioner och både begränsar våra möjligheter att fritt uttrycka oss genom kulturen och ifrågasätter den fria kulturen.

(Applåder)

Anf. 154 BENGT ELIASSON (L):

Herr talman! Jag inleder med att yrka bifall till reservation 1 under punkt 2. Här vill jag också uppmärksamma kammaren på det särskilda yttrandet från Liberalerna som finns under denna punkt och som större delen av mitt anförande kommer att handla om. Jag yrkar dessutom bifall till reservation 5 under punkt 7.

Herr talman! Sverige är ett öppet samhälle. Det ska vara välkomnande, det ska vara nyfiket och det ska vara intresserat av omvärlden och söka sig utåt för att skapa förståelse inåt.

Ett öppet samhälle behöver litteratur, konst och andra kulturella uttryck som provocerar och utmanar, roar och oroar. Det ger människor verktyg att förstå, ifrågasätta, påverka och se på samhället ur nya perspektiv. När människor utövar eller tar del av kultur föds inspirationen, kreativiteten och de nya idéerna, liksom samförståndet.

Kulturpolitikens uppgift är, herr talman, inte att styra kulturen – vilket är en uppfattning man ibland kan få av regeringens politik – utan att förbättra förutsättningarna för det konstnärliga skapandet och för individens bildning, oavsett var i landet man lever och verkar. Kulturens värde behöver inte motiveras med något annat än att det är kultur.

Kulturpolitiken får aldrig reduceras till ett verktyg med uppdraget att lösa problem som till exempel arbetslöshet, regional obalans, utanförskap, bristande jämställdhet eller liknande. Detta innebär att den svårligen kan

mätas enbart i mål som arbetstillfällen eller antal projekt, vilket är hur regeringen har lagt upp politiken. Därför avvisar vi i Liberalerna regeringens olika förslag om särskilda anvisningar och satsningar inom särområden som fragmentiserar kulturens roll.

Från Liberalernas sida, herr talman, vill vi i stället genomföra några grundläggande kursomläggningar inom kulturpolitiken. För att kulturpolitiken verkligen ska bli ett kraftfullt verktyg måste målen, inriktningarna och kanske framför allt statens synsätt på det regionala och kommunala självstyret förändras.

Herr talman! Kulturen måste vara tillgänglig för alla människor. Detta kräver en bredd i kulturutbudet som tillfredsställer människors olika behov, och det är i detta som kultursamverkansmodellen har en avgörande nyckelroll.

Särskilt årsrika människor och personer med funktionsnedsättning, herr talman, har liksom alla andra en självklar rätt till kulturella upplevelser – men måste ges extra möjligheter. Därför måste uppsökande verksamhet och anpassade forum ha en stark ställning inom kulturpolitiken i den statliga kulturdelen. Det kan ske både genom direkta insatser och genom att personliga assistenter, vård- och omsorgspersonal eller närstående blir välutbildade förmedlare.

Herr talman! Det jag talar om är en av de viktigaste kulturpolitiska uppgifterna, nämligen att skapa utrymme för kvalitetskultur i hela landet. Som alla vet kommer det offentliga stödet till kulturen från såväl stat som regioner och landsting och kommuner. Alla fyra har ansvar för att skapa goda möjligheter till ett rikt kulturliv med både bredd och djup.

Av den uppföljningsrapport om samverkansmodellen som kulturutskottet gjorde framgår att modellen har bidragit till en bra fokusering men att det har varit svårt att få till den förnyelse och utveckling av kulturen som faktiskt var ett av grundsyftena med modellen. Det är därför vi i Liberalernas budgetmotion avsätter 100 miljoner kronor mer än regeringen till kultursamverkansmodellen, årligen från år 2017. Vi vill mer, och vi menar allvar – därav vårt särskilda yttrande i dagens betänkande.

Herr talman! Alltsedan kultursamverkansmodellens införande har staten backat från finansieringsansvaret genom väldigt låga årliga indexeringar och i stort sett inga anslagshöjningar. När modellen infördes tillfördes inga extra statliga medel, och det som i praktiken fördelas till regionerna har inte heller ökat i samma takt som den regionala finansieringen. Samtidigt har statens grepp om de regionala kulturplanerna som styr medelstillelningen hårdnat betydligt.

Herr talman! Liberalerna menar att den statliga kulturpolitiken i princip bör vara generell och att selektiva urvalsprinciper måste tillämpas mycket sparsamt. Det nationella stödet måste präglas av långsiktighet och fördelas med mycket större förtroende för de lokala och regionala kompetenserna. Därför satsar vi, verkligen och genuint, på kultursamverkansmodellen – både finansiellt och genom att vi lägger över mycket mer ansvar regionalt.

Herr talman! De ekonomiska problemen för våra lokala och regionala kulturscener har de senaste åren blivit alltmer akuta. Inte minst höga omkostnader för personal och hyror tär på institutionernas ekonomi. Det ser vi alltmer nu, med höjda skatter som kommer att slå hårt.

Staten har varit med och utsett nationella företrädare inom kulturområdet – exempelvis har man utsett Göteborgssymfonikerna till nationalorkester – utan att vare sig finansiellt eller på annat sätt stötta utvecklingen av dem. Detta är inte hållbart. Det är mycket bra med väl spridda nationella kulturella spetsar, men då måste också finansiella möjligheter följa med.

I Göteborgssymfonikernas fall är det tur att orkestern finns i en stor region med mycket muskler. När det gäller satsningen på Nationalmuseum Norr i Östersund, vilken jag gläds mycket över, hoppas jag verkligen att full finansiering även för driften kommer att följa med. I dag finns den inte budgeterad.

På senare år har det kommit oroande larmsignaler från teaterfolk, musiker och museianställda runt om i landet om att viktiga kulturinstitutioners framtid faktiskt är hotad. Flera av dem är helt unika, och det behövs insatser för att bevara och vidareutveckla dem. Detta måste staten vara med och ta ansvar för.

Herr talman! Avslutningsvis: Politikens uppgift är att ständigt försvara människors rätt till sinnliga upplevelser och stå upp för den skapande människan. Det är individerna själva, deras skapande och deras upplevelser, som bestämmer kulturens former, innehåll och giltighet. Det är barnens sinnen och den vuxna medborgaren som – utan censur – själv ska få bilda sig en uppfattning om god och dålig konst och kultur, uppleva sitt kulturarv och skapa sin framtid.

Jag yrkar som sagt bifall till reservation 1 under punkt 2 med ett särskilt yttrande, och jag yrkar dessutom bifall till reservation 5 under punkt 7.

(Applåder)

Anf. 155 NICLAS MALMBERG (MP) replik:

Herr talman! Inledningsvis vill jag säga att jag är glad att Bengt Eliasson tar bladet från munnen och kritiserar den tidigare alliansregeringen för dess njugga inställning till statliga resurser till kultursamverkansmodellen.

Jag vill också påminna om att Liberalerna faktiskt är det parti som totalt lägger näst minst resurser på kulturpolitiken. Centerpartiet har den svagaste kulturbudgeten, men Liberalerna lägger nästan 600 miljoner kronor mindre än regeringen.

Det jag tycker är problematiskt med Bengt Eliassons anförande är att retorik och politik inte riktigt hänger samman. Jag instämmer i mycket av det Bengt Eliasson säger om att ha förtroende för lokala och regionala aktörer, men om vi tittar i Liberalernas budgetförslag ser vi ju att Liberalerna hela tiden vill runda kultursamverkansmodellen. Man vill ha ett nytt sökbart stöd för lokala kulturinstitutioner, och man vill ha en parallell struktur för museernas entréavgift.

Man visar alltså inget förtroende för kultursamverkansmodellen. Och tittar man i Liberalernas motionsflod ser man en extrem klåfingrighet; där vill man till och med peka ut var institutionschefer ska ha sin arbetsplats. Varför dessa dubbla signaler från Liberalerna?

Anf. 156 BENGT ELIASSON (L) replik:

Herr talman! Jag ska först och främst reda ut de finansiella krumbukterna. I och med att filmpolitiken nu ligger helt och hållet inom statens hägn beror en stor del av det som ser ut som minusposter i vår budget på

att vi inte tror på den filmpolitik regeringen skapat. Vi vill i stället ha en helt annan finansiering för detta, vid sidan av, och vi pekar på ett antal sådana delar. Jag ska dock inte gå in på detaljerna i det här. Det är alltså en bred förklaring.

Vad vi gör när vi säger att vi litar på de regionala kompetenserna handlar om just detta att göra statliga stöd sökbara och väljbara för de lokala företrädarna. Det blir alltså upp till den lokala och regionala kompetensen, som faktiskt förstår sina egna förutsättningar, att använda statliga medel till det som passar på hemmaplan. Det ska inte bestämmas från Rosenbad.

Vi ser hellre ett stöd som träffar rätt efter de lokala kompetenserna än ett stöd som träffar Stockholms innerstad, där ett ganska litet antal personer får ta del av det museiutbud och annat specialutbud som finns lokalt här. Detta innebär inte spridning i hela landet.

Anf. 157 NICLAS MALMBERG (MP) replik:

Herr talman! Jag tycker inte att jag fick svar på min fråga om varför Liberalerna kör med dubbla budskap, så jag återkommer till den: Varför hänger inte retorik och politik ihop? För vilken kulturpolitik ni vill, men var åtminstone konsekventa!

Allianspartierna har nu skrivit fast sig i en gemensam reservation angående kultursamverkansmodellen. Jag tycker att detta är väldigt märkligt, med tanke på hur allianspartiernas budgetförslag spretade. Liberalerna och Kristdemokraterna anser att det behövs nya statliga resurser till kultursamverkansmodellen, medan Centerpartiet och Moderaterna tvärtom går fram med kraftiga nedskärningar på kultursamverkansmodellen.

Vi vet av erfarenhet från Alliansens regeringsår att Alliansens kulturpolitik hela tiden har varit att det parti som vill minst får genomslag, och då blir det ju ingenting av kulturpolitiken. Trots Liberalernas goda intentioner vad gäller kultursamverkansmodellen vet vi att en gemensam allianspolitik leder till minskade resurser.

Jag tycker att det är olyckligt att Liberalerna har skrivit ihop sig i en reservation tillsammans med partier som vill skära ned på resurserna till kultursamverkansmodellen. Det vore bättre om Liberalerna stod på egna ben eller anslöt till den rödgröna politiken på det här området.

Men framför allt måste Bengt Eliasson svara på min fråga. Varför tala om ökat förtroende för den regionala nivån när ni samtidigt hela tiden vill runda kultursamverkansmodellen och till och med motionerar om var institutionschefer ska ha sina arbetsplatser?

Anf. 158 BENGT ELIASSON (L) replik:

Herr talman! Att lita på de regionala kompetenserna är ett kärnvärde för oss, och plusvärden till detta behövs. Vi lägger, som sagt, ganska mycket pengar just för att pressa valfriheten ut i landet i alla dess delar.

Låt oss ta museerna som exempel, eftersom Niclas Malmberg lyfte fram dem. Liberalerna och jag själv välkomnar naturligtvis de museer som vill erbjuda fri entré – det är inte tu tal om detta. Det är ett sätt att öka människors tillgång till kulturarvet. Det måste dock vara upp till respektive museum att avgöra om och hur detta ska ske, och det måste vara upp till fler museer än de få som staten äger och driver.

Regeringens reform träffar en väldigt liten geografisk del av landet och en väldigt liten del av befolkningen. Vi menar att detta inte är gott nog.

Det är därför vi har lagt in ett plusvärde utanför kultursamverkansmodellen, som träffar exakt de som har bäst kompetens att veta hur man vill göra.

Detta är en väldigt viktig del i det hela – att ha en bred kultursamverkansmodell med stor frihet för hela landet att jobba med sina regionala och lokala områden, men att sedan lägga till plusvärden som behövs.

Mot detta ställde regeringen centralisering, beslutande över de lokala kompetenserna och en statlig styrning som vi inte har sett på väldigt länge i svensk kulturpolitik.

Anf. 159 ARON EMILSSON (SD) replik:

Herr talman! Liberalerna har en stolt tradition att vara ett skol- och utbildningsparti. Detta är väl något av ett signum som man har fortsatt att luta sig mot. Därför vill jag fråga om Liberalernas inställning till den kulturella kanon som har tagits upp tidigare under dagens debatt.

Samarbetspartiet till Liberalerna i Danmark – som jag antar att man samverkar med på nära plan inom till exempel ramen för det nordiska samarbetet – står bakom denna politik och driver till och med på för en utveckling av en kulturkanon, mot Danmarkskanon och andra delar, för att omfatta inte bara fysiska eller faktiska konst- och kulturmarkörer utan också värderingar och sociala koder.

Jag vill fråga Bengt Eliasson hur det kommer sig att man har landat i så diametralt olika uppfattningar med bara Sundet mellan oss. Anser ni att man i Danmark driver en radikal, chauvinistisk politik genom en kulturkanon, eller kan detta rent av vara ett verktyg för att stärka kulturell förståelse, integration och bildning i någon mån?

Anf. 160 BENGT ELIASSON (L) replik:

Herr talman! Jag tackar Aron Emilsson för frågan och inspelet.

Det är inte så förskräckligt länge sedan vi också hade en litteraturkanon – dock inte en kulturkanon i sverigedemokratisk tappning – som en del av vår politik, inte minst i skolorna och i utbildningarna.

Vi har på senare år tagit bort detta. Vi har gått vidare i – och även breddat – dessa delar, för vi har sett problemen när man snävar av och vill forma någon form av fast struktur i den levande och utvecklande materia som kulturen och litteraturen är. Då måste man ha ett mycket mer levande koncept och format än en fast lista.

På detta sätt har vi alltså gått vidare i vår politik. Vi har utvecklat bildningsdelen, utbildningsdelen och kulturdelen med att låta detta vara levande materia, där man öppnar upp och ger möjligheter för att ta del av en bredd, variation och – framför allt – ständig förnyelse i de kulturella uttrycken.

Anf. 161 ARON EMILSSON (SD) replik:

Herr talman! Jag tackar Bengt Eliasson för svaret.

Jag ser inte riktigt motsatsförhållandet mellan att vi har en levande kulturell odling – vilket någonstans ligger i begreppet kultur – samtidigt som vi har en stående tradition av skatter och kulturella verk att förmedla.

Vi har sett att Liberalerna har gått från mer av en bildningsorientering till att fokusera starkt på den provocerande, utmanande och nytänkande kulturen i retoriken och i den politiska verktygslådan. Detta är någonting

som man fokuserar väldigt starkt på i förhållande till våra andra stora områden i utskottet.

Jag ser samtidigt med glädje att man har inspirerats av förslag som rör öppna museer och att stärka museisektorn – frågor som Sverigedemokraterna har drivit – samt sådant som gäller produktionsincitament och andra delar där det finns beröringspunkter och där man kan ta intryck och gå i en gemensam, konstruktiv riktning.

Min fråga kvarstår dock: Vari ligger motsatsförhållandet mellan att vi ser kulturen som ständigt levande och nytänkande – i det fria kulturlivet och i delar av det offentligt finansierade kulturlivet – och att vi har klassiker inom såväl litteratur som film, konst, teater, musik och liknande?

Sverige behöver mer sammanhållning, inte mindre. Jag vet att Bengt Eliasson och andra liberaler tidigare har uttryckt detta när man sett hur förortsmiljöer och, inte minst, utanförskapsområden glider ifrån majoritetssamhället.

Anf. 162 BENGT ELIASSON (L) replik:

Herr talman! Jag började mitt anförande med att säga att Sverige ska vara öppet, välkomnande, nyfiskt och intresserat av omvärlden. Det är just därför – om vi nu ska koka ned det till det kulturella området – som vi menar att rörligheten och öppenheten här måste präglade mer än en fast lista som lever över tid.

Självklart är det så att det finns stora verk och ett arv som är viktigt att bevara och att bära med sig. Men även detta omformas och förnyas i nya kontexter hela tiden.

På kulturens område har de internationella impulser som kommer till oss – både med människor som flyttar hit och i utbytet med omvärlden – präglade oss genom årtusenden. Öppenheten och mångfalden har varit, och är, avgörande för Sveriges samlade välstånd, för vår kreativitet och för vår inneboende kulturella kraft.

Vi får inte glömma att det som vi i dag känner som svensk kultur och det svenska kulturarvet har skapats i intima samtal och utbyte med omvärlden genom årtusenden. Sverige behöver öka sitt engagemang i det internationella kultursamarbetet, inte minska det.

Herr talman! Vi får aldrig glömma att det som skapas i dag är morgondagens kulturarv. Det förnyas ständigt och är i ständig förändring. Jag vill att vi alla ska följa med i och vara en del av det.

Anf. 163 LARS-AXEL NORDELL (KD):

Herr talman! Varje konststart som vi utövar eller tar del av bidrar till att skapa sammanhang och ge förståelse för hur andra människor tänker och upplever sin omvärld. I ett samhälle som ofta präglas av uppdelning och splittring fyller kulturen grundläggande mänskliga behov av helhet.

Men konsten tolkar inte bara. Den påverkar också människors synsätt och handlande. Kulturen måste få komma in i alla livets faser och i alla samhällets sektorer. Möjligheten att delta i det kulturella och konstnärliga livet är en rättighet för alla, såväl vuxna som ungdomar och barn.

Två av de nationella kulturpolitiska målen är att alla människor ska ha möjlighet att delta i kulturlivet och att kreativitet, mångfald och konstnärlig kvalitet ska prägla samhällets utveckling. Därför är det positivt att kultursamverkansmodellen, som infördes av alliansregeringen, får finnas kvar och ges möjlighet att utvecklas.

Den kanske största reformen som kom ur Kulturutredningen från 2009 var kultursamverkansmodellen. Tidigare fördelade staten de kulturpolitiska anslagen i detalj till regionala eller kommunala organ. Även om man i regionen var helt eniga om hur resurserna skulle fördelas var det alltid staten som visste bäst.

Staten har och ska ha det övergripande strategiska ansvaret för utvecklingen av kulturpolitiken i hela landet. Men tyngdpunkten har förskjutits. Eftersom samhället är betydligt större än staten involveras just civilsamhället – en av de viktigaste delarna i samhället – där föreningslivet och framför allt kulturskaparna själva ingår. Statens inflytande har minskat, och regionernas inflytande har ökat. Besluten har flyttats närmare medborgarna, och kulturen är samtidigt en viktig pusselbit i regionutvecklingsarbetet.

Herr talman! Vi behöver kulturen. Den ger oss rötter till vår historia. Den ger oss mening i nuet, visioner för framtiden och möjligheter att leva i ett sammanhang. I kulturen finns en förmåga att överbrygga olikheter och skapa gemenskap. Skolor, kyrkor, teatrar, museer och andra kulturinstitutioner är tillsammans med frivilliga organisationer naturliga platser för samtal om människans livsfrågor och värderingar. De kan hjälpa till att skapa fördjupad respekt för de värden som är en förutsättning för demokratin.

Förmåga till delaktighet samt upplevelser i varandras kulturer är viktiga verktyg i kampen mot rasism och främlingsfientlighet. De är också ovärderliga hjälpmedel i mottagandet och integrerandet av nyanlända medmänniskor. En av kulturpolitikens viktigaste uppgifter är att lyfta fram det gemensamma och gränslösa som inte gör halt vid nationsgränser samtidigt som den uppmuntrar till alla sorters kulturella uttryck. Varje människas värdighet måste självfallet stå i centrum.

Herr talman! De nationella kulturpolitiska målen klargör att kulturen ska vara en dynamisk, utmanande och obunden kraft med yttrandefriheten som grund, att alla ska ha möjlighet att delta i kulturlivet och att kreativitet, mångfald och konstnärlig kvalitet ska prägla samhällets utveckling. En del i att uppnå målen är att kulturpolitiken främjar allas möjlighet till kulturupplevelse, till bildning och till att utveckla sina skapande förmågor. Det gäller alltså alla människor i alla samhällsskikt och oavsett var i landet man bor eller verkar.

Vi kristdemokrater tycker att det är särskilt viktigt att kulturen finns tillgänglig för personer med hörselskador, nedsatt synförmåga, begränsad rörlighet eller andra funktionsnedsättningar. Tillgänglighet får aldrig betraktas som ett särintresse. Det måste tvärtom vara ett allmänintresse att göra vårt samhälle tillgängligt. Det som är bra för den som sitter i rullstol är också bra för till exempel småbarnsföräldrar med barnvagn och faktiskt för oss alla.

Kulturlivet ser dessvärre olika ut beroende på var i Sverige man bor. Alliansregeringen såg till att införa en ekonomisk fördelningsmodell som uppmuntrar mångfald och olikhet. Kultursamverkansmodellen går ut på att regionerna eller landstingen gemensamt med kommunerna och i dialog med civilsamhället och kulturskapare tar fram regionala kulturplaner som sedan blir underlag för statens beslut om medfinansiering.

Vi kristdemokrater skriver tillsammans med resten av Alliansen i vår reservation att "kultursamverkansmodellen har satt betydande avtryck ute i landet. Myndigheten för kulturanalys pekar i sin analys på att kulturen genom modellen i dag på ett nytt sätt diskuteras i en politisk kontext kopplat till regional utveckling". Det är jättebra. Det är intressant.

Det är självfallet positivt att regeringen har valt att behålla den regionala kultursamverkansmodellen. Nästa steg måste vara att utreda hur de statliga institutionerna ska kunna ta ett större ansvar för hela landet. Statens kulturråd bör ges i uppdrag att kartlägga hur detta ska kunna ske.

Vad jag här har framhållit bör riksdagen ställa sig bakom och tillkänna för regeringen. Jag yrkar bifall till reservation 1, som är en gemensam reservation från Moderaterna, Centerpartiet, Liberalerna och Kristdemokraterna om kultursamverkansmodellen.

(Applåder)

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut skulle fattas den 1 mars.)

§ 14 Bordläggning

Följande dokument anmälades och bordlades:

Proposition

2016/17:121 Åldersbedömning tidigare i asylprocessen

Redogörelser

2016/17:RAN1 Verksamhetsredogörelse för Riksdagens ansvarsnämnd
2016

2016/17:RS4 Redogörelse för behandlingen av riksdagens skrivelser till
riksdagsstyrelsen

§ 15 Anmälan om interpellation

Följande interpellation hade framställts:

den 22 februari

2016/17:326 Lagstiftningen runt drönare

av *Erik Ottoson* (M)

till justitie- och migrationsminister *Morgan Johansson* (S)

Prot. 2016/17:73
23 februari

Kultur för alla

§ 16 Anmälan om frågor för skriftliga svar

Följande frågor för skriftliga svar hade framställts:

den 22 februari

2016/17:903 Landsbygdskommittén och högre utbildning

av *Betty Malmberg* (M)

till statsrådet *Helene Hellmark Knutsson* (S)

2016/17:904 Åtgärder mot fusk

av *Cecilia Widegren* (M)

till statsrådet *Åsa Regnér* (S)

2016/17:905 Dödsfall på sjukhus till följd av platsbrist eller personalbrist

av *Thomas Finnborg* (M)

till statsrådet *Gabriel Wikström* (S)

2016/17:906 Bristerna i socialtjänsten

av *Thomas Finnborg* (M)

till statsrådet *Åsa Regnér* (S)

2016/17:907 Nationell handlingsplan för att minska druckningsolyckor

av *Thomas Finnborg* (M)

till statsrådet *Anders Ygeman* (S)

2016/17:908 Utomrättsliga avrättningar i Kenya

av *Birgitta Ohlsson* (L)

till utrikesminister *Margot Wallström* (S)

2016/17:909 Kenyansk demokrati

av *Birgitta Ohlsson* (L)

till utrikesminister *Margot Wallström* (S)

2016/17:910 Krav på frigivande av Gui Minhai

av *Robert Hannah* (L)

till utrikesminister *Margot Wallström* (S)

2016/17:911 Insatser för att få hem bortförda barn

av *Tina Ghasemi* (M)

till utrikesminister *Margot Wallström* (S)

2016/17:912 Polisenärvaro i hela landet

av *Anders Hansson* (M)

till statsrådet *Anders Ygeman* (S)

§ 17 Anmälan om skriftliga svar på frågor

Skriftliga svar på följande frågor hade kommit in:

den 22 februari

2016/17:827 Straff för dopningsbrott

av *Saila Quicklund* (M)

till statsrådet *Gabriel Wikström* (S)

2016/17:840 Dopningstester på gym

av *Saila Quicklund* (M)

till statsrådet Gabriel Wikström (S)

2016/17:814 Sverige, Joint Expeditionary Force och Nato

av *Stig Henriksson* (V)

till försvarsminister Peter Hultqvist (S)

2016/17:816 Dödsstraff i Iran

av *Birgitta Ohlsson* (L)

till statsminister Stefan Löfven (S)

2016/17:826 Straff för människosmuggling

av *Markus Wiechel* (SD)

till justitie- och migrationsminister Morgan Johansson (S)

2016/17:817 Statsministerbesöket i Iran

av *Markus Wiechel* (SD)

till statsminister Stefan Löfven (S)

2016/17:818 Norrbotniabanan

av *Edward Riedl* (M)

till statsrådet Anna Johansson (S)

2016/17:819 Lotsplikt på de inre vattendämnarna

av *Anders Åkesson* (C)

till statsrådet Anna Johansson (S)

2016/17:821 Skärpta straff för barnpornografibrott

av *Ellen Juntti* (M)

till justitie- och migrationsminister Morgan Johansson (S)

2016/17:820 Avskaffande av tillståndsplikt för dans

av *Sofia Fölster* (M)

till statsrådet Anders Ygeman (S)

2016/17:822 Höjda sociala avgifters effekter för hemtjänsten

av *Cecilia Widegren* (M)

till statsrådet Åsa Regnér (S)

2016/17:823 Nolltolerans mot barnäktenskap

av *Jenny Petersson* (M)

till statsrådet Åsa Regnér (S)

2016/17:824 Bättre information och skydd vid val av läkemedel

av *Jenny Petersson* (M)

till statsrådet Gabriel Wikström (S)

2016/17:825 Eliminering av hepatit C

av *Jenny Petersson* (M)

till statsrådet Gabriel Wikström (S)

2016/17:835 Förbud att avverka skog på grund av förekomst av icke rödlistad art

av *Sten Bergheden* (M)

till statsrådet Sven-Erik Bucht (S)

2016/17:834 Polisflyget i Östersund

av *Saila Quicklund* (M)

till statsrådet Anders Ygeman (S)

2016/17:833 Namnändring av Försvarsmedicincentrum

av *Lars Hjalmered* (M)

till försvarsminister Peter Hultqvist (S)

Prot. 2016/17:73

23 februari

2016/17:831 Åtgärder för att minska jordbrukets läckage
av *Lars Tysklind* (L)

till statsrådet Sven-Erik Bucht (S)

2016/17:836 Personrån i Uppsala

av *Marta Obminska* (M)

till statsrådet Anders Ygeman (S)

2016/17:830 Säkerheten i Mali och utbildningsinsatsen EUTM

av *Lena Asplund* (M)

till utrikesminister Margot Wallström (S)

2016/17:828 Föräldraskap

av *Margareta Cederfelt* (M)

till justitie- och migrationsminister Morgan Johansson (S)

2016/17:829 Ensamkommande från Afghanistan

av *Maria Andersson Willner* (S)

till justitie- och migrationsminister Morgan Johansson (S)

2016/17:838 Rättssäkerhet för arbetskraftsinvandrare

av *Erik Bengtzboe* (M)

till justitie- och migrationsminister Morgan Johansson (S)

2016/17:852 Ökad arbetslöshet bland förgymnasialt utbildade

av *Elisabeth Svantesson* (M)

till arbetsmarknads- och etableringsminister Ylva Johansson (S)

2016/17:850 Beskattning av plastbärkassar

av *Jens Holm* (V)

till miljöminister Karolina Skog (MP)

2016/17:848 Besparingar på Polisregion Syd

av *Tobias Billström* (M)

till statsrådet Anders Ygeman (S)

2016/17:849 Ekonomisk kompensation för gräns- och id-kontroller

av *Tobias Billström* (M)

till statsrådet Anders Ygeman (S)

2016/17:847 Skärpta straff för återfallsförbrytare

av *Cecilia Widegren* (M)

till justitie- och migrationsminister Morgan Johansson (S)

2016/17:846 Stöd till kulturarvet i MENA-regionen

av *Birgitta Ohlsson* (L)

till statsrådet Isabella Lövin (MP)

2016/17:844 De regionala etikprövningsnämnderna

av *Erik Ottoson* (M)

till statsrådet Gabriel Wikström (S)

2016/17:845 Utlämning av fångar till USA

av *Erik Ottoson* (M)

till statsrådet Anders Ygeman (S)

2016/17:854 Kommunernas ansvar för personer som vistas olovligt i landet

av *Johan Forssell* (M)

till statsrådet Åsa Regnér (S)

2016/17:843 Tillgång till uppgifter av stor vikt för säkerhet och brottsbekämpning

av *Johan Forssell* (M)

till statsrådet Anders Ygeman (S)

2016/17:842 ERTMS och det svenska järnvägssystemet

av Anders Åkesson (C)

till statsrådet Anna Johansson (S)

2016/17:841 Stora regionala skillnader inom vården

av Ann-Britt Åsebol (M)

till statsrådet Gabriel Wikström (S)

2016/17:837 Överbeläggningar och utlokaliseringar i vården

av Jenny Petersson (M)

till statsrådet Gabriel Wikström (S)

2016/17:865 Användandet av radio- och tv-avgifter

av Björn Söder (SD)

till kultur- och demokratiminister Alice Bah Kuhnke (MP)

2016/17:858 Id-kapningar

av Ewa Thalén Finné (M)

till justitie- och migrationsminister Morgan Johansson (S)

2016/17:859 Delat rum i stödboende

av Elisabeth Svantesson (M)

till statsrådet Åsa Regnér (S)

2016/17:860 Stödfond till iranska feminister

av Birgitta Ohlsson (L)

till utrikesminister Margot Wallström (S)

2016/17:856 Stöd till den indonesiska demokratin

av Birgitta Ohlsson (L)

till utrikesminister Margot Wallström (S)

2016/17:855 Stöd till den småskaliga vattenkraften

av Cecilia Widegren (M)

till miljöminister Karolina Skog (MP)

Prot. 2016/17:73

23 februari

§ 18 Kammaren åtskildes kl. 17.17.

Sammanträdet leddes

av förste vice talmannen från dess början till ajourneringen kl. 13.49,

av tredje vice talmannen därefter till och med § 13 anf. 140 (delvis) och

av förste vice talmannen därefter till dess slut.

Vid protokollet

CLAES MÅRTENSSON

/Olof Pilo

Innehållsförteckning

§ 1 Justering av protokoll	1
§ 2 Avsägelse	1
§ 3 Anmälan om kompletteringsval	1
§ 4 Meddelande om aktuell debatt om tryggheten i Sverige	1
§ 5 Anmälan om subsidiaritetsprövningar	2
§ 6 Anmälan om fördröjt svar på interpellation	2
§ 7 Ärenden för hänvisning till utskott	3
§ 8 Kommunal fråga	3
Finansutskottets betänkande 2016/17:FiU26	3
Anf. 1 NIKLAS KARLSSON (S)	3
Anf. 2 DENNIS DIOUKAREV (SD).....	5
Anf. 3 NIKLAS KARLSSON (S) replik.....	6
Anf. 4 DENNIS DIOUKAREV (SD) replik	6
Anf. 5 NIKLAS KARLSSON (S) replik.....	7
Anf. 6 DENNIS DIOUKAREV (SD) replik	7
Anf. 7 JANINE ALM ERICSON (MP)	8
Anf. 8 HÅKAN SVENNELING (V)	9
Anf. 9 JAN ERICSON (M)	12
Anf. 10 HÅKAN SVENNELING (V) replik	16
Anf. 11 JAN ERICSON (M) replik.....	16
Anf. 12 HÅKAN SVENNELING (V) replik	16
Anf. 13 JAN ERICSON (M) replik.....	17
Anf. 14 JANINE ALM ERICSON (MP) replik	17
Anf. 15 JAN ERICSON (M) replik.....	18
Anf. 16 JANINE ALM ERICSON (MP) replik	19
Anf. 17 JAN ERICSON (M) replik.....	19
Anf. 18 NIKLAS KARLSSON (S) replik.....	19
Anf. 19 JAN ERICSON (M) replik.....	20
Anf. 20 NIKLAS KARLSSON (S) replik.....	20
Anf. 21 JAN ERICSON (M) replik.....	21
Anf. 22 PETER HELANDER (C).....	21
Anf. 23 MATHIAS SUNDIN (L)	23
Anf. 24 LARRY SÖDER (KD).....	25
Anf. 25 ANETTE ÅKESSON (M).....	26
(Beslut skulle fattas den 1 mars.)	27
§ 9 Subsidiaritetsprövning av kommissionens förslag till ändringar i tillsynsförordningen och kapitaltäckningsdirektivet	28
Finansutskottets utlåtande 2016/17:FiU38	28
(Beslut skulle fattas den 1 mars.)	28
§ 10 Trygg och säker vård för barn och unga som vårdas utanför det egna hemmet	28
Socialutskottets betänkande 2016/17:SoU11	28
Anf. 26 YASMINE LARSSON (S)	28
Anf. 27 AMIR ADAN (M)	30
Anf. 28 CARINA HERRSTEDT (SD).....	31
(forts. § 12).....	32

Ajournering.....	32	Prot. 2016/17:73
Återupptaget sammanträde.....	32	23 februari
§ 11 Frågestund.....	33	
Anf. 29 TREDJE VICE TALMANNEN	33	
<i>Åtgärder för att avhjälpa bristen på behöriga lärare</i>	<i>33</i>	
Anf. 30 ERIK BENGTZBOE (M).....	33	
Anf. 31 Statsrådet HELENE HELLMARK KNUTSSON (S).....	33	
Anf. 32 ERIK BENGTZBOE (M).....	34	
Anf. 33 Statsrådet HELENE HELLMARK KNUTSSON (S).....	34	
<i>Regeringens syn på brottslighet och invandring.....</i>	<i>34</i>	
Anf. 34 ADAM MARTTINEN (SD).....	34	
Anf. 35 Statsrådet ISABELLA LÖVIN (MP)	34	
Anf. 36 ADAM MARTTINEN (SD).....	35	
Anf. 37 Statsrådet ISABELLA LÖVIN (MP)	35	
<i>Psykisk ohälsa hos ensamkommande flyktingbarn</i>	<i>35</i>	
Anf. 38 EMMA HENRIKSSON (KD).....	35	
Anf. 39 Statsrådet GABRIEL WIKSTRÖM (S)	36	
Anf. 40 EMMA HENRIKSSON (KD).....	36	
Anf. 41 Statsrådet GABRIEL WIKSTRÖM (S)	36	
<i>Själv mord bland ensamkommande flyktingbarn.....</i>	<i>36</i>	
Anf. 42 CHRISTINA HÖJ LARSEN (V)	36	
Anf. 43 Statsrådet ISABELLA LÖVIN (MP)	37	
Anf. 44 CHRISTINA HÖJ LARSEN (V)	37	
Anf. 45 Statsrådet ISABELLA LÖVIN (MP)	37	
<i>Sommarkurser på högskolan</i>	<i>37</i>	
Anf. 46 FREDRIK CHRISTENSSON (C).....	37	
Anf. 47 Statsrådet HELENE HELLMARK KNUTSSON (S).....	38	
Anf. 48 FREDRIK CHRISTENSSON (C).....	38	
Anf. 49 Statsrådet HELENE HELLMARK KNUTSSON (S).....	38	
<i>Friskvårdsavdrag för ridning</i>	<i>38</i>	
Anf. 50 BENGT ELIASSON (L)	38	
Anf. 51 Statsrådet GABRIEL WIKSTRÖM (S)	39	
Anf. 52 BENGT ELIASSON (L)	39	
Anf. 53 Statsrådet GABRIEL WIKSTRÖM (S)	39	
<i>Situationen för färdigbehandlade patienter.....</i>	<i>39</i>	
Anf. 54 ANNA-LENA SÖRENSON (S).....	39	
Anf. 55 Statsrådet GABRIEL WIKSTRÖM (S)	40	
Anf. 56 ANNA-LENA SÖRENSON (S).....	40	
Anf. 57 Statsrådet GABRIEL WIKSTRÖM (S)	40	
<i>FN:s havskonferens</i>	<i>40</i>	
Anf. 58 EMMA NOHRÉN (MP)	40	
Anf. 59 Statsrådet ISABELLA LÖVIN (MP)	41	
Anf. 60 EMMA NOHRÉN (MP)	41	
Anf. 61 Statsrådet ISABELLA LÖVIN (MP)	41	
<i>Framtiden för friskolorna</i>	<i>41</i>	
Anf. 62 IDA DROUGGE (M)	41	

Anf. 63 Statsrådet ANNA EKSTRÖM (S).....	42
Anf. 64 IDA DROUGGE (M).....	42
Anf. 65 Statsrådet ANNA EKSTRÖM (S).....	42
<i>Brister i vården</i>	42
Anf. 66 CARINA HERRSTEDT (SD).....	42
Anf. 67 Statsrådet GABRIEL WIKSTRÖM (S).....	43
Anf. 68 CARINA HERRSTEDT (SD).....	43
Anf. 69 Statsrådet GABRIEL WIKSTRÖM (S).....	43
<i>Reepalutredningens följder för den privata vården</i>	43
Anf. 70 ANDERS W JONSSON (C).....	43
Anf. 71 Statsrådet GABRIEL WIKSTRÖM (S).....	44
Anf. 72 ANDERS W JONSSON (C).....	44
Anf. 73 Statsrådet GABRIEL WIKSTRÖM (S).....	44
<i>Målen för svensk rymdpolitik</i>	45
Anf. 74 MATHIAS SUNDIN (L).....	45
Anf. 75 Statsrådet HELENE HELLMARK KNUTSSON (S).....	45
Anf. 76 MATHIAS SUNDIN (L).....	45
Anf. 77 Statsrådet HELENE HELLMARK KNUTSSON (S).....	45
<i>Folkbildning som motkraft mot falska nyheter</i>	46
Anf. 78 MARIE-LOUISE RÖNNMARK (S).....	46
Anf. 79 Statsrådet ANNA EKSTRÖM (S).....	46
Anf. 80 MARIE-LOUISE RÖNNMARK (S).....	46
Anf. 81 Statsrådet ANNA EKSTRÖM (S).....	46
<i>Biståndet till västsahariska flyktingar</i>	47
Anf. 82 LOTTA JOHNSSON FORNARVE (V).....	47
Anf. 83 Statsrådet ISABELLA LÖVIN (MP).....	47
Anf. 84 LOTTA JOHNSSON FORNARVE (V).....	47
Anf. 85 Statsrådet ISABELLA LÖVIN (MP).....	47
<i>Psykisk ohälsa bland asylsökande barn och ungdomar</i>	48
Anf. 86 AMIR ADAN (M).....	48
Anf. 87 Statsrådet GABRIEL WIKSTRÖM (S).....	48
Anf. 88 AMIR ADAN (M).....	48
Anf. 89 Statsrådet GABRIEL WIKSTRÖM (S).....	49
<i>Utskrivningen av psykofarmaka till barn och unga</i>	49
Anf. 90 CASSANDRA SUNDIN (SD).....	49
Anf. 91 Statsrådet GABRIEL WIKSTRÖM (S).....	49
Anf. 92 CASSANDRA SUNDIN (SD).....	49
Anf. 93 Statsrådet GABRIEL WIKSTRÖM (S).....	49
<i>Åtgärder för att minska utsläppen i Sverige</i>	50
Anf. 94 MARIANNE PETTERSSON (S).....	50
Anf. 95 Statsrådet ISABELLA LÖVIN (MP).....	50
Anf. 96 MARIANNE PETTERSSON (S).....	50
Anf. 97 Statsrådet ISABELLA LÖVIN (MP).....	50
<i>Proposition om organtransplantationer</i>	50
Anf. 98 BARBRO WESTERHOLM (L).....	50
Anf. 99 Statsrådet GABRIEL WIKSTRÖM (S).....	51
Anf. 100 BARBRO WESTERHOLM (L).....	51
Anf. 101 Statsrådet GABRIEL WIKSTRÖM (S).....	51

<i>Handelsavtalet med Kanada</i>	51	Prot. 2016/17:73
Anf. 102 JESPER SKALBERG KARLSSON (M)	51	23 februari
Anf. 103 Statsrådet ISABELLA LÖVIN (MP)	52	
Anf. 104 JESPER SKALBERG KARLSSON (M)	52	
Anf. 105 Statsrådet ISABELLA LÖVIN (MP)	52	
<i>Bristen på intensivvårdsplatser för barn</i>	52	
Anf. 106 KARIN RÅGSJÖ (V).....	52	
Anf. 107 Statsrådet GABRIEL WIKSTRÖM (S)	52	
Anf. 108 KARIN RÅGSJÖ (V).....	53	
Anf. 109 Statsrådet GABRIEL WIKSTRÖM (S)	53	
<i>Statlig finansiering av kommunernas utbildning av nyanlända</i>	53	
Anf. 110 ÅSA WESTLUND (S)	53	
Anf. 111 Statsrådet ANNA EKSTRÖM (S).....	54	
Anf. 112 ÅSA WESTLUND (S)	54	
Anf. 113 Statsrådet ANNA EKSTRÖM (S).....	54	
<i>EU:s vattendirektiv och konsekvenserna för markägare</i>	54	
Anf. 114 ROLAND GUSTBÉE (M)	54	
Anf. 115 Statsrådet ISABELLA LÖVIN (MP)	55	
Anf. 116 ROLAND GUSTBÉE (M)	55	
Anf. 117 Statsrådet ISABELLA LÖVIN (MP)	55	
<i>Lärarbristen</i>	55	
Anf. 118 ROZA GÜCLÜ HEDIN (S).....	55	
Anf. 119 Statsrådet HELENE HELLMARK KNUTSSON (S).....	56	
Anf. 120 ROZA GÜCLÜ HEDIN (S).....	56	
Anf. 121 Statsrådet HELENE HELLMARK KNUTSSON (S).....	56	
<i>Lärarytbildningarna</i>	56	
Anf. 122 MARIA STOCKHAUS (M).....	56	
Anf. 123 Statsrådet HELENE HELLMARK KNUTSSON (S).....	57	
Anf. 124 MARIA STOCKHAUS (M).....	57	
Anf. 125 Statsrådet HELENE HELLMARK KNUTSSON (S).....	57	
Anf. 126 TREDJE VICE TALMANNEN	57	
§ 12 (forts. från § 10) Trygg och säker vård för barn och unga		
som vårdas utanför det egna hemmet (forts. SoU11)	58	
Anf. 127 JAN LINDHOLM (MP).....	58	
Anf. 128 MAJ KARLSSON (V)	59	
Anf. 129 EMMA HENRIKSSON (KD).....	61	
Anf. 130 ANDERS W JONSSON (C)	62	
Anf. 131 CHRISTINA ÖRNEBJÄR (L)	63	
(Beslut skulle fattas den 1 mars.).....	64	
§ 13 Kultur för alla	64	
Kulturutskottets betänkande 2016/17:KrU5	64	
Anf. 132 MARIE-LOUISE RÖNNMARK (S).....	64	
Anf. 133 ISABELLA HÖKMARK (M).....	65	
Anf. 134 MARIE-LOUISE RÖNNMARK (S) replik	67	
Anf. 135 ISABELLA HÖKMARK (M) replik.....	67	
Anf. 136 MARIE-LOUISE RÖNNMARK (S) replik	68	

Anf. 137	ISABELLA HÖKMARK (M) replik	68
Anf. 138	ARON EMILSSON (SD).....	68
Anf. 139	MARIE-LOUISE RÖNNMARK (S) replik	70
Anf. 140	ARON EMILSSON (SD) replik	70
Anf. 141	MARIE-LOUISE RÖNNMARK (S) replik	70
Anf. 142	ARON EMILSSON (SD) replik	71
Anf. 143	NICLAS MALMBERG (MP).....	71
Anf. 144	PER LODENIUS (C)	72
Anf. 145	NICLAS MALMBERG (MP) replik.....	74
Anf. 146	PER LODENIUS (C) replik.....	75
Anf. 147	NICLAS MALMBERG (MP) replik.....	75
Anf. 148	PER LODENIUS (C) replik.....	76
Anf. 149	MARIE-LOUISE RÖNNMARK (S) replik	76
Anf. 150	PER LODENIUS (C) replik.....	77
Anf. 151	MARIE-LOUISE RÖNNMARK (S) replik	77
Anf. 152	PER LODENIUS (C) replik.....	77
Anf. 153	ROSSANA DINAMARCA (V)	78
Anf. 154	BENGT ELIASSON (L)	80
Anf. 155	NICLAS MALMBERG (MP) replik.....	82
Anf. 156	BENGT ELIASSON (L) replik.....	82
Anf. 157	NICLAS MALMBERG (MP) replik.....	83
Anf. 158	BENGT ELIASSON (L) replik.....	83
Anf. 159	ARON EMILSSON (SD) replik	84
Anf. 160	BENGT ELIASSON (L) replik.....	84
Anf. 161	ARON EMILSSON (SD) replik	84
Anf. 162	BENGT ELIASSON (L) replik.....	85
Anf. 163	LARS-AXEL NORDELL (KD)	85
	(Beslut skulle fattas den 1 mars.)	87
§ 14	Bordläggning.....	87
§ 15	Anmälan om interpellation	87
§ 16	Anmälan om frågor för skriftliga svar	88
§ 17	Anmälan om skriftliga svar på frågor	88
§ 18	Kammaren åtskildes kl. 17.17.	91